

პნბტნნზ ჳნნტტბბბ

ბბბბბბბბ

წიგნის გამოცემაში აღმოჩენილი დახმარებისთვის ავტორი
უღრმეს მადლობას მოახსენებს ცნობილ ქველმოქმედებს:
გალერი სუხიშვილს, იოსებ (სოსო) მაკრახიძეს და
მხატვარ ბესო ზუბაშვილს.

რედაქტორი ა. ბიძინაშვილი

კორექტორი ნ. ამბროლაძე

ილუსტრაციები ბ. ზუბაშვილი

წინათქმა

ბეირფასო მკითხველო...

ნოველების წინამდებარე პატარა წიგნით მსურდა თქვენამდე მომეტანა ჩემი ცხოვრების განმავლობაში ნანახი, მოსმენილი და განცდილი პრაქტიკული ცხოვრების უამრავი მომენტის თუ სიტუაციის ზოგადი თუ კონკრეტული არსისა და შედეგების ამსახველი ამბები, რომლებიც შეიძლება გამოადგეს ნებისმიერ ადამიანს მის ცხოვრებაში.

რა აღარ მინახავს, რა აღარ მსმენია თუ წამიკითხავს აქ, ჩვენს ქვეყანაში, თუ მის ფარგლებს გარეთ.

რადათქმა უნდა ყველაფრის გადმოცემა (გახსენებაც კი) წარმოუდგენელია და ვიტყვოდი – მიზანშეუწონელიც. დაგემაყოფილდი მცირედით.

აქვე აღვნიშნავ, რომ ზოგ შემთხვევაში პერსონაჟების სახელები (თიკუნებიც) და გვარები მოგონილია.

იმედი მაქვს, ინტერესით წაიკითხავთ და რაიმე, თუნდაც სულ მცირე სასარგებლოს ამოიკითხავთ წარმოდგენილ ნოველებში.

წინასწარ გიხდით მადლობას.

ავტორი

მართვების კვარტატი

ტექნიკური სიახლეების დანერგვის მიზნით ჩაის ფაბრიკას ეწვია მეცნიერ-თანამშრომელთა ჯგუფი, რომელთა შორისაც იყო ახალგაზრდა ინჟინერი ოთარი. იგი პირველად იმყოფებოდა სამსახურებრივ მივლინებაში და სხვებთან შედარებით გადაჭარბებული ინტერესით აკვირდებოდა ყველას და ყველაფერს.

პროგრესის მოყვარულმა დირექტორმა დიდი სიხარულით მიიღო სტუმრები და დააბინავა ჩაის ფაბრიკის ტერიტორიაზე მდებარე საერთო საცხოვრებლის საუკეთესო ხედებითა და კომფორტით გამორჩეულ ოთახებში.

პირველი, რაც ბიჭებმა გააკეთეს ის იყო, რომ სასწრაფოდ დააღაგეს მათთვის კუთვნილი ადგილები; ამოაღაგეს ჩანთებიდან საყოფაცხოვრებო ნივთები და მიუჩინეს შესაბამისი ადგილები; განსაკუთრებული სიფრთხილით განაღაგეს კვლევისათვის საჭირო ტექნიკურ-ლაბორატორიული ხელსაწყოები და მერე კი, მთავარი ინჟინრის დახმარებით, გაეცნენ ფაბრიკაში მიმდინარე ტექნოლოგიურ პროცესებს და ტექნიკურ აღჭურვილობას. სადამოს ივანშმეს ფაბრიკის მუშათა სასადილოში და განეწყვნენ დასაძინებლად.

ოთარმა მოინდომა აივანზე ძილი. სთხოვა კოლეგებს: ძალიან ცხელა და საწოლს აივანზე გავიტანო.

დიდხანს იტრიალა ლოგინში მთელი დღის შთაბეჭდილებებით გადატვირთულმა და როგორც იქნა ჩაეძინა მისთვის ახალ და უცხო გარემოში.

გავიდა საათები... რაღაც უცნაურმა, ოთარისათვის ჯერაც უცნობმა, ხმაურმა გააღვიძა. თვალები მოიფშვნიტა, მიიხედ-მოიხედა... მიხვდა, სადაც იყო და დამშვიდდა.

მზის სუსტმა სხივებმა ოდნავ გამოანათეს საფარიდან. ოთარმა საათს დახედა... სამუშაოს დაწყებამდე ჯერ კიდევ დიდი დრო იყო; გვერდი იცვალა და ცოტა-

ოდენი წაძინებას კიდევ აპირებდა, როცა ისევ მოესმა უცნაური ხმები, ალბათ ის ხმები, რომელმაც ერთხელ უკვე გამოადვიდა.

ეუცხოვა უღერადობაც, ინტენსიურობაც, ტემპიც, ქაოტურობაც და, საერთოდ, ყველაფერი. მსგავსი რამ ოთარს ჯერ არ ჰქონდა მოსმენილი. დაძაბა ყურთასმენა და გაფაციცებით შეათვალიერა ვრცელი და მაღალი აივნის ყველა კუთხე-კუნჭული. მაღე მიაგნო უცნაური ხმაურის წყაროს. სულ მაღლა, აივნისა და სახლის სახურავის შეერთების ადგილზე, კუთხეში შეამჩნია რაღაც დიდი შავი ლაქა, რომელიც მაღე, ამომავალი მზის წყალობით, გამოიკვეთა და მიიღო ჩიტის ბუდის მოხაზულობა. ბუდის კონტურები თანდათან უფრო იხვეწებოდა და რაც ყველაზე მთავარი იყო – ბუდეში „მოსახლე“ სუბიექტების „ვინაობაც“ ცხადი ხდებოდა. ოთარმა ნახა და მოისმინა ის, რაც არასდროს ენახა და მოესმინა.

ოთხი ბარტყი (მართვე) ფუსფუსებდა და „საქმიანობდა“ ბუდეში. ოთარმა თავიდან ვერ გაარკვია რომელ ჩიტებს ეკუთვნოდათ ბუდე ან ვისი „შთამომავლები“ იყვნენ შიგმჯდომნი, რომელთა ხმაურმა და გნიასმაც გააღვიძა და გააოცა. მათი ხმები წააგავდა წიკწიკს, ჭიკჭიკს, ჟღურტულს, წკაეწკაეს, კუტკუტს, ჭიჭყინს და კიდევ სხვას რაიმეს – ამის გარკვევა და დაზუსტება ნამდვილად ძნელი იყო ოთარისთვის, თუმცა, სულ მალე ყველაფერი გაირკვა.

მზემ იმძლავრა და გაანათა ყველა კუთხე-კუნჭული. ოთარმა გარკვევით დაინახა ბუდეზე გადმოყუდებული ოთხი პირ(ნისკარტ)დაფჩენილი მართვე, ბარტყი, რომლებიც აშკარად მერცხლების „შთამომავალნი“ უნდა ყოფილიყვნენ, რაც სულ მალე გაირკვა კიდევ.

ორიოდე წუთის შემდეგ, მართვეების კვარტეტმა დაფჩენილი ნისკარტების აქეთ-იქით ქნევითა და ხმამაღალი ჟრიაშულით აიკლო იქაურობა. იყურებოდნენ ერთი მიმართულებით, სადღაც შორეულ სივრცეში. ლამის გადმოცვივდნენ ბუდიდან, როცა მოფრინდა და ბუდეს მიაჯდა ნისკარტში რაღაც სასუსნავით მომარჯვებული ულამაზესი მერცხალი და მზრუნველობით გადახედა სიტუაციას.

ოთარმა ვერ გაარკვია, თუ რა ეჭირა მერცხალს ნისკარტით: რაიმე მცენარის ფრაგმენტი, ჭია-ღუა, ხილის ან ბოსტნეულის ნაგლეჯი თუ სხვა რამ, რაც ბარტყებს შეიძლებოდა გამოსდგომოდათ საკვებად.

მართვეებმა ატეხეს ერთი გნიასი. ყველას დაღებულ ჰქონდა ნისკარტი და რაღაც განწირული ხმიანობით ითხოვდნენ საჭმელს. ოთარმა შეამჩნია, რომ განსაკუთრებით აქტიურობდა და „იქაჩებოდა“ მარჯვნიდან პირველი მართვე.

მოფრენილმა მერცხალმა ერთხელ კიდევ დაკვირვებით გადახედა სიტუაციას და საიდანღაც შორიდან, ბაღ-ვენახიდან, ბოსტნიდან, მინდვრიდან თუ ტყიდან მოტანილი სასუსნი ნისკარტში ჩასწარა მარჯვნიდან მეორე მართვეს და სწრაფად გაფრინდა იქით, საიდანაც

მოფრინდა. ოთარმა ისიც შეამჩნია, რომ ძალიან ნაწყენი იყო მარჯვნიდან პირველი მართვე, რომელსაც მიუხედავად თავგამოდებული აქტიურობისა, არ ერგო სასუსნავი. ვერ ჩერდებოდა, ხტუნაობდა, წიოდა და ღამის ბუდიდან გადმომხტარიყო, გაგიჟებული აწკაპუნებდა ნისკარტს.

ოთარმა ვერ მოასწრო ნანახის ბოლომდე გააზრება, რადგანაც სულ მალე ბუდეში კვლავ ატყდა ერთი გნიახი; მოფრინდა მეორე მერცხალი, რომელსაც პირველი მერცხლის დარად, ნისკარტით ეჭირა რაღაც სასუსნო. მიაჯდა ბუდეს და დააკვირდა ვითარებას. ოთარს მოეჩვენა, რომ მეორე მერცხალიც არჩევდა, თუ რომელი ნისკარტდაფენილი მართვესთვის მიეცა, სადღაც შორიდან მოტანილი საკვები.

მიუხედავად იმისა, რომ კვლავ აქტიურობდა და ღამის თავს იკლავდა მარჯვნიდან პირველი მართვე, ამჯერად საკვები მიიღო მარცხნიდან მეორე (მარჯვნიდან მესამე) მართვემ. მერცხალი კი სწრაფადვე გაფრინდა შემდეგი უღუფის მოსაძებნ-მოსატანად.

ოთარი საგონებელში ჩავარდა. ნანახის შეჯამება და გაანალიზება ვერ შეძლო, რადგან სულ მალე გამოჩნდა პირველი მერცხალი, რომელმაც საკვები არგუნა მარჯვნიდან მეოთხე (მარცხნიდან პირველ) მართვეს, რომელიც ყველაზე ნაკლებად აქტიურობდა და ხშიანობდა. სამაგიეროდ, კვლავ ხმაურობდა და ღამის ბუდიდან გადმომხტარიყო მარჯვნიდან პირველი მართვე. კვლავ საშინლად ხმაურობდა და წიოდა, თუ ციოდა.

ოთარი ჩაფელო ფიქრებში – რა მოხდება შემდეგ?! ის იყო გვერდი შეიცვალა და უფრო მოხერხებულად მოეწყო საწოლში, როცა მოფრინდა მეორე მერცხალი. ოთარს აღარ გაჰკვირვებია ის, რომ მერცხალს ამჯერადაც ნისკარტით ეჭირა რაღაც ჭია, სადღაც ახლო-მახლო ბოსტანში ნაპოვნი. გრძნობდა ოთარი შინაგანად, რომ რაღაც საინტერესო ახლოვდებოდა, კერძოდ ის, რომ ამ მომენტაბდე „უჭმელი“ იყო მარჯვნიდან პირველი მართვე და რომ მას უნდა რგებოდა შემდეგი

ულუფა ის ხომ ყველაზე აქტიურად ითხოვდა საკვებს, თუმცა ამაოდ...

ოთარს აწუხებდა შეკითხვე – ვინ იყვნენ საკვების „მზიდავი“ მერცხლები ან რა აკავშირებდათ ბუდის ბინადრებთან და თავადვე პასუხობდა – რაღა თქნა უნდა, მართვეთა კვარტეტის მშობლები. ვის, თუ არა მშობლებს, აქვთ ვალდებულება გამოკვებონ და დამკვიდრებული ტრადიციებით აღზარდონ თავიანთი ნაშვილები; ვის, თუ არა მშობლებს შეუძლიათ ნებისმიერ დროს და ნებისმიერ ამინდში თავგანწირვით იშრომონ და იბრძოლონ შვილების საკეთილდღეოდ.

ოთარს ასეთმა შეკითხვამაც კი გაუელვა თავში: „მზიდავი“ მერცხალთაგან რომელია მღვდრი და რომელი მამრი? მაღე მიხვდა, რომ პასუხი გაუჭირდებოდა და თავი ანება „ტვინის ჭყლეტას“.

დაახლოებით ერთსაათიანმა დაკვირვებამ „მზიდავ“ მერცხლებზე და ბუდეში მოკალათებულ მართვეებზე დაბადა შეკითხვა: რატომ არ აძლევდნენ „მზიდავები“-საკვებს მარჯვნიდან პირველ მართვეს... თუმცა, ჯერ კიდევ იყო იმედი იმისა, რომ სამი მართვეს გამოკვების შემდეგ უნდა დამდგარიყო მისი ჯერიც... ვინ იცის?!

ამგვარ ფიქრებში ჩაფლულ ოთარს კვლავ მოესმა უკვე ნაცნობი ჩოჩოლისა და ქაოსის ხმები. მერე „მზიდავმა“ მერცხალმა აჩქარებული მანერებით სასწრაფოდ ჩასწარა საკვები ნისკარტდაფენილ მარჯვნიდან პირველ მართვეს და სწრაფად მიატოვა აივანი.

ოთარმა შეამჩნია, რომ „მზიდავი“ მერცხლები რაღაცნაირი მიმდევრობით კვებავდნენ მართვეებს. თუ ასე იყო, მაშინ ახლა ჯერი (რიგი) უნდა ყოფილიყო მარჯვნიდან მეორე მართვესი.

გამოკვების ერთი მთლიანი ციკლი დამთავრდა. ოთხივე მართვემ მიიღო საკვები. ახლა რა მოხდებოდა – ფიქრობდა ოთარი... დაიწყება შემდეგი ციკლი თუ არა... თუ დაიწყება და რომელი მართვესაგან... ოთარი საოცრად დაძაბული ჩანდა; გული უგრძნობდა, რომ

რაღაც საოცარის მოწმე უნდა გამხდარიყო – ხუმრობა საქმე ხომ არ არის, რომ მოწესრიგებული რიგითობით გამოკვებო სავარაუდოდ შვილები და ეს მიმდევრობა მომავალშიც დაიცვა?! და მოხდა ის, რასაც ოთარი მოელოდა რაღაც შინაგანი რწმენით.

ფართი-ფურთით და გაშმაგებით მოფრინდა პირველი მერცხალი, რომელსაც ნისკარტით ეჭირა ჯერაც მოძრავი რაღაც მწერი, მიაჯდა ბუდეს იმ ადგილას, სადაც მოკალათებული იყო მარჯვნიდან მეორე მართვე, ჩასჩარა ღია ნისკარტში სასუსნი და სწრაფად გაფრინდა უკან, ოთარისთვის უკვე კარგადცნობილი მიმართულებით.

გიჟივით წამოხტა საწოლიდან და საოცრად მაღალი ხმით შეჰყვირა ოთახში მოფუსფუსე კოლეგებს: ბიჭებო, ჩქარა გამოდით აივანზე, ჩქარა-მეთქი... უნდა საოცრების მოწმენი გაგხადოთ, ჩქარა...

რაო, რა მოხდაო, იკითხეს აივანზე გამოცვენილმა მეცნიერ-მუშაკებმა.

მომისმინეთო, კვლავ ხმამაღლა მიმართა ოთარმა; კარგად დააკვირდით აი იმ ბუდეს და შიგ მჯდომ ბარტყებს, გამუდმებით რომ ჟღიჟღივებენ და წკიჟწკივებენ... ახლა, სულ მალე მოფრინდება მერცხალი და საკვებს მოუტანს მხოლოდ მარჯვნიდან მესამე (მარცხნიდან მეორე) მართვეს...

ვერ მოასწრო ოთარმა მეტი ახსნა-განმარტება, რომ მოფრინდა მეორე მერცხალი და საუზმე „მიათვა“, ჩასჩარა ჭიშკარივით ფართოდ გაღებულ ნისკარტში, რამაც გამოიწვია დამსწრეთა არნახული აღტაცება და გაოცება – ეს როგორაო... ეს რატომაო... შენ საიდან იცოდიო... და ა.შ.

მოკლედ, ატყდა ერთი ჩოჩქოლი და სრულმა გაუგებრობამ დაისადგურა ჩაის ფაბრიკის საერთო საცხოვრებლის მეორე სართულის აივანზე.

გადაწყვიტეს გაეგრძელებინათ დაკვირვება, თუნდაც სამუშაოზე დაგვიანების რისკის ფასად.

ყურადღებით ადევნებდნენ თვალს მერცხლებისა და მართვეების „ჩაღის“ ბუდის ირგვლივ და საბოლოოდ ირწმუნეს, რომ მოწმენი გახდნენ მართლაც რომ უდიდესი საოცრების.

ვერაფრით ხსნიდნენ მომხდარის ნიუანსებს და გაკვირვებული თვალებით შესცქეროდნენ ერთმანეთს.

ბოლოს ოთარმა გაიხსენა, რომ რომელიღაც მომენტში შეამჩნია აქეთ-იქით მფრინავი „მზიდავი“ მერცხლების წამიერი შეხვედრა და ფრთებისა და ნისკარტების უცნაური ტრაექტორიებით ქნევა, მაგრამ ვერავითარი სასიკეთო და გარკვეული დასკვნის გაკეთების საფუძველი ვერ აღმოაჩინა.

მართლაც მოხდა უცნაური და უნიკალური რამ: ...ცალ-ცალკე „მომუშავე“ ე.წ. „მზიდავი“ მერცხლები, რაღაც უცნობი და უხილავი „შიდა“ კავშირების წყალობით ახერხებდნენ შეთანხმებული თანამიმდევრობით (რიგითობით) მიეწოდებინათ საკვები მართვეებისთვის... დიახ, ხაზგასმული სიზუსტით და პედანტურობით (ერთმანეთთან ხილული კავშირების გარეშე) ახერხებდნენ მართვეების გამოკვების რიგითობის დაცვას, რაც მართლაც რომ განეკუთვნება საოცრებათა სამყაროს.

ოთარს ისღა დარჩენოდა, რომ გაკვირვებული და პირდაღებული კოლეგებისთვის შეეხსენებინა დიდი ქართველი პოეტის ნიკოლოზ (ტატო) ბარათაშვილის ლექსიდან „ჩინარი“ ასეთი ამონარიდი:

„...მრწამს, რომ არს ენა რამ საიდუმლო,
უსაკოთაც და უსულთ შორის...“

მეტამორფოზის დინამიკა

„...ის ურჩევნია მამულსა,
რომ შვილი სჯობდეს მამასა...“
(ხალხური)

პატიოსან და შრომისმოყვარე კაცად იცნობდნენ მიხოს მთელ რაიონში. დიდსა თუ პატარას „პირზე ეკერა“ უამრავი საქები სიტყვა მისი მისამართით: კეთილი, განათლებული, დაუღალავი, უმწიკვლო, უანგარო და სხვა. განსაკუთრებული ხაზგასმით აქებდნენ მის სტუმართმოყვარეობას და დიდოსტატურ თამაღობას. მიხო გამოირჩეოდა ასევე საუკეთესო ტემბრის მქონე სასიმღერო ხმით და დახვეწილი მელოდიურობით. მოკლედ, მიხოსთან ახლოს ყოფნა ყველასთვის სასიამოვნო და საამაყო გახლდათ. ამიტომაც იყო, რომ მასთან სახლში ხშირად იკრიბებოდნენ ხოლმე მეგობარ-ნაცნობები თუ მეზობელ-კოლეგები და ქართული, ხალხური სიმღერების მრავალხმიანობით ატკობდნენ გარშემომყოფთ.

მიხოს თავისებური წესი ჰქონდა სუფრის წაძღოლის. ჯერ იყო და ვერავინ ბედავდა მის ოჯახში თამაღობას... მეორეც ის, რომ რაღაცნაირად იცავდა სადღეგრძელოების წარმოთქმის მიმდევრობას.

ფრიად საინტერესოა ის, რომ მიმდევრობის წყალობით, ყოველ ჯერზე სხვადასხვა სიტყვებით, შედარებებით თუ ეპითეტებით ამკობდა ერთიდაიგივე სადღეგრძელოს, რასაც აღტაცებაში მოჰყავდა სუფრის წევრები.

სადღეგრძელოების ჩამონათვალში, სადღაც მერვე თუ მეცხრე ადგილზე ამბობდა შვილების სადღეგრძელოს, რასაც გაამწენიერებდა ხოლმე ხალხური ან ცნობილი კლასიკოსების გამონათქვამებით, რაც ყოველთვის წარმატებით გამოსდიოდა.

სამწუხაროდ, მიხოს ადრე გარდაეცვალა მეუღლე და ერთადერთი ვაჟიშვილის, ნიკოს აღზრდა-განათლების საქმე მთლიანად მიხოს მოსაგვარებელი გახდა.

გარკვეული დროით შეფერხდა ხელგაშლილი მასპინძლობა. მიხოს მეგობრები დიდი ხნით თავს იკავებდნენ სტუმრობისაგან, მაგრამ, როგორც იტყვიან ხოლმე, დრომ თავისი გაიტანა და უქალო ოჯახიდან კვლავ გამოდიოდა ქართული სტუმარ-მასპინძლობისათვის დამახასიათებელი და კარგად ცნობილი სადღეგრძელოებისა და სიმღერების ხმები.

ნიკო უკვე სკოლაში დადიოდა. კლასიდან კლასში ტრიუმფით გადიოდა და როგორც იტყვიან ხოლმე – მამის საამაყო შვილად იხსენიებდნენ ყველგან. ნიკო აქტიურად მონაწილეობდა მრავალი სახის სარაიონო შეჯიბრებებში სპორტისა თუ კულტურული ღონისძიების სფეროში და რაც დრო გადიოდა, მით უფრო მეტი სიგელი, წოდება, დიპლომი, თანრიგი, პრიზი თუ პრემია გახდა მისი ნადავლი... არც მედლები და სამკერდე ნიშნები მოჰკლებია სპეციალურ საოჯახო კუთხეს, რომელიც მიხომ დიდი რუდუნებით მოუწყო სახლის ერთ-ერთ კუთხეში.

რაც დრო გადიოდა, უფრო მატულობდა მიხოს სახელის ხსენების სიხშირე; ხშირად გაიგონებდით ასეთ სიტყვებს: „მიხოს ბიჭია“, „მიხოს აღზრდილია“, „მიხოს ვაჟაკია“, „მიხოს საამაყო შვილია“ და ა.შ.

მიხოს სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა და ბედნიერ კაცად თვლიდა თავს, რომ მისი ნიკო უყვარდა ხალხს და მუდამ ქებით იხსენიებდნენ.

დრო გადიოდა, ნიკო იზრდებოდა... მიხოს და მის ახლო მეგობრებს ჭაღარა ემატებოდათ... საყვარელი სადღეგრძელოებისა და ქართულ-ხალხური სიმღერების ხმები კვლავინდებურად ისმოდა უქალო ოჯახიდან.

ერთ-ერთი შეკრებისას თანამოსუფრეებმა შენიშნეს, რომ მიხომ დაარღვია სადღეგრძელოების მიმდევრობა და შვილების სადღეგრძელო დაახლოებით მეექვსე თუ მეშვიდე ჭიქით წარმოსთქვა და რაღაც, ოდნავშესამჩნევი, მანამდე უცნობი ეპითეტების გამოყენებით.

მეგობარ-მესუფრეებს მაშინ დიდი ყურადღება არ დაუთმიათ ამ ფაქტისათვის, მაგრამ როდესაც თან-

დათან შვილების სადღეგრძელომ რიგში გადაინაცვლა და ახლა უკვე მეოთხე ან მეხუთე გახდა – დაინტერესებულებმა გააკვირვებით ჰკითხეს მიხოს, რაშია საქმე, რამ გამოიწვია ის, რომ ათეულწლებით ჩამოყალიბებული მიმდევრობა დაარღვიე და შვილების სადღეგრძელო, ალბათ, მალე პირველი გახდებაო...

სულ მალე მოვიდა „მერეს“ დროც და მეგობრებმა აიძულეს მიხო, რომ აეხსნა სადღეგრძელოების რიგითობის დარღვევის მიზეზი და განსაკუთრებით კი შვილების სადღეგრძელოს, ლამის მესამე ადგილზე „დაწინაურებისა“.

მიხომ ჩვეულებრივად ჩაიღიმა, წამოდგა ყანწით ხელში, ულვაშებზე თითები აათამაშა და დაიწყო: „...ჩემო კარგებო და ჩემო ძვირფასებო... ყოველთვის გესმოდათ ჩემი და მწამს, რომ ახლაც გამიგებთ... საქმე კი შემდეგშია...“

ჩემი შვილი ნიკო უკვე დიდი ბიჭია, მალე, ალბათ, უნივერსიტეტსაც დაამთავრებს, მუშაობას დაიწყებს, ოჯახს შექმნის და გამახარებს... იმედია, მალე პაპაც გაეხდება და მეტი რაღა მინდა ამხელა ცხოვრებაგამოვლილ კაცს!..

მთელი ამ წლების განმავლობაში მესმოდა: მიხოს შვილია, მიხოს ბიჭია, მიხოს აღზრდილია, მიხოს მემკვიდრეა, მიხოს შთამომავალია და ასე გაუთავებლად მიხო, მიხოს, მიხომ... ა.შ. ერთთავად ჩემი სახელი იდგა წინ.

მაგრამ ოთხიოდ თვის წინ ჩემს ყურს მოსწვდა უფრო საამო სიტყვები... ბაზარში ერთი ქალი მეორეს უბნება ჩემზე: ნიკოს მამააო.

ყურში მომხვდა ეს სიტყვები და მესიამოვნა. ამის შემდეგ გავამახვილე ყურადღება და მეტი მონდომებით ვცდილობ არაფერი გამომრჩეს ჩემს შესახებ ნათქვამი და ჰოი საოცრება – რაც დრო გადის, მით უფრო ხშირად მესმის ჩემი მისამართით: ნიკოს მამაა, ნიკოს გამზრდელია, ნიკოს მშობელია და ასე შემდეგ – ნიკო, ნიკოს, ნიკომ, ნიკოთი და ასე ყოველდღეს.

ამაზე მეტი ბედნიერება რა უნდა იყოს, რომ სახელ ნიკოს წინ აყენებენ, ერთგვარ ორიენტირად თვლიან,

ფართო საზოგადოება უფრო ხშირად უკვე წინა პლანზე აყენებს ნიკოს და მერე მე...

აი, ეს მიხარია და ეს მომწონს, ამისთვის ვეწვალე ბოდი, ოფლს ვღვერიდი, ვცდილობდი და აი, ძმებო, გამარჯვებაც მოვიდა... ჯერ ჩემი შვილის სახელს ახსენებენ და მერე ჩემსას...

როგორ არ გავიხსენო ქართული სიბრძნე: „...ის ურჩევნია მამულსა, რომ შვილი სჯობდეს მამასა!“

დადგა ეს დრო... ბედნიერი ვარ და არ გაგიკვირდეთ, თუ პირველ სადღეგრძელოდ მალე შვილების სადღეგრძელო შემოგთავაზოთ...“

და უკვე კარგა ხანია, მიხოს ოჯახში შეკრებილი მეგობრები ერთ-ერთ პირველ სადღეგრძელოდ მიირთმევენ შვილების საქებსა და სადიდებელს.

პაემანი კენჭუროზე

ხანდაზმულ თედოს ექიმმა ურჩია ყოველ დილით, სუფთა ჰაერზე ჩაეტარებინა მსუბუქი ფიზიკური ვარჯიშები და რაც შეიძლება ბევრი ეარა ფეხით.

პედანტურობით გამორჩეულმა თედომ, მეორე დღიდანვე დაიწყო ექიმის რჩევების განხორციელება.

დილით შვიდ საათზე იღვიძებდა „მადვიძარას“ ხმაზე, გამოადებდა მე-3 სართულის აივანზე გამავალ კარს და რუდუნებით ასრულებდა ექიმის დანიშნულებას.

დაახლოებით ერთკვირიანი სავარჯიშო ციკლის შემდეგ, თავის თავს გამოუტყდა იმაში, რომ იგრძნო ფიზიკური კონდიციებისა და გუნება-განწყობილების სასიამოვნო გაუმჯობესება, რამაც შეჰმატა ძალა და სურვილი – არასოდეს შეეწყვიტა დაწყებული პროცესი. მოუმატა ქალაქში ფეხით სიარულს, რამაც მას მისცა შესაძლებლობა ხშირად ენახა თავისი ნაცნობ-მეგობრები და ყოფილი კოლეგები, რაც ასევე სასიკეთოდ წაადგა მის ყოველდღიურობას.

ერთხელ დილით, აივანზე სავარჯიშოდ გასულმა თედომ დაინახა, თუ როგორ ძლიერად დაიწყო რხევა გამზირის მოპირდაპირე ტროტუარის გასწვრივ ჩამწკრივებული ფიჭვის ხეების ერთ-ერთის კენწვროსთან სიახლოვეში შეზრდილმა ტოტმა. ადრე ასეთი რამ არასოდეს შეუმჩნევია.

თედომ დაძაბა მხედველობა და შეამჩნია, რომ დაახლოებით სამოცდაათი-ოთხმოცი მეტრის დაშორებით ფიჭვის ხის კენწვროსთან ახლოს, ტოტზე შემომჯდარიყო რომელიღაც ჩიტი და დროდადრო მოუსვენრად მიდი-მოდოდა ტოტის გასწვრივ. შიგადაშიგ ჩერდებოდა და აქეთ-იქით იცქირებოდა. ამ დროს ტოტი ოდნავდა ირხეოდა. ცოტა ხნის მერე ისევ იწყებდა ტოტის გასწვრივ ხტუნვა-ხტუნვით გადაადგილებას. ტოტის რხევის ამპლიტუდა იზრდებოდა და თედოს ეჩვენებოდა, რომ ეს-ესაა ჩიტი ჩამოვარდებაო...

თედო განაგრძობდა ვარჯიშს და თან თვალს არ აშორებდა ტოტის რხევის პროცესს, რომელიც ხან ინტენსიური იყო და ხანაც ოდნავ მიყუჩებული. ერთი რამ საინტერესოც შეამჩნია თედომ... ჩიტი სულ ერთი მიმართულებით იცქირებოდა, თითქოს ვიდაცას ელოდებო. თედოს დარჩა შთაბეჭდილება, რომ ის „ვიდაც“ იგვიანებდა და ჩიტიც ნერვიული მოძრაობებით იმიტომ დახტოდა ტოტის გასწვრივ და ტოტიც იმიტომ ირხეოდა სხვადასხვა სიხშირით.

დაამთავრა ვარჯიში და შევიდა სახლში, თუმცა ჩაფიქრებული ჩანდა.

მთელი დღე თავში უტრიალებდა დილით ადრე ნანახი და ვერ ამოეხსნა „იმ“ ჩიტის უცნაური საქციელი.

მეორე დღეს ჩვეულებრივ გავიდა აივანზე. გაიხედა „იმ“ ტოტისკენ – ტოტი გაჩერებული იყო, ოდნავადაც არ ირხეოდა. თედო მოუთმენლობამ შეიპყრო... ნუთუ ვეღარ ნახავს საოცარ სურათს?!

დილის ნორმით გათვალისწინებული ვარჯიშების

ნახევარიც არ ჰქონდა შესრულებული, როცა დაინახა, როგორ შეირხა ტოტი და დაიწყო მაღლა-დაბლა ქნევა, როცა მას დაახტა ჩიტი, რომელიც გუშინდელის მსგავსად ნერვიულად დარბოდა წინდაუკან და ისევ დაუჩინებით იყურებოდა ერთ მხარეს.

თედო ერთიანად დაიძაბა... წინათგრძნობა კარნახობდა, რომ რაღაც საინტერესოს ნახავდა. ვარჯიშს განაგრძობდა ავტომატურად, ინსტიქტურად... მთელი ყურადღება მიმართული ჰქონდა კენწეროს იმ ტოტისკენ, რომელზეც იჯდა ჩიტი.

თედომ ის-ის იყო დაამთავრა ვარჯიში და აპირებდა სახლში შესვლას, როცა დაინახა, როგორ ძლიერ შექანდა ტოტი და დაიწყო რხევა. გაოცებისგან ადგილზე გაშეშდა – მოფრინდა მეორე ჩიტი, რომელიც იქ მყოფი ჩიტის გვერდით ჩამოჯდა, მერე ერთმანეთს ნისკარტები აუსვ-დაუსვეს; რაღაცნაირი საოცარი ღულუნის ხმა მისწვდა თედოს სმენას... ჩიტები ხან ორივე ერთ მხარეს იცქირებოდა, ხან ჯვარედინად ხტუნვა-ხტუნვით – სხვადასხვა მხარეს; ხან ტოტის თავისკენ გადაადგილდებოდნენ და ხან ტოტის ბოლოსკენ; ამ დროს ტოტი განსაკუთრებით დიდი ამპლიტუდით ქანაობნდა... თედოს, რაღაც მომენტში შეეშინდა – არ ჩამოვარდნილიყო; მაგრამ ავიწყდებოდა, რომ ჩიტები იყვნენ და ფრთები ჰქონდათ... ჩიტები იმდენად ერთნაირები ჩანდნენ, რომ თედოს უჭირდა გარჩევა – რომელი ელოდა და რომელი მოფრინდა. მანძილის გამო თედოს უჭირდა გარჩევა შეფერილობისაც, ყოფაქცევისაც და გაბარიტებისაც. ამასობაში ტოტი ძლიერ შეირხა და ერთ-ერთმა ჩიტმა მიატოვა კენწერო.

ერთი აზრიც აეკვიტა უკვე სახლში შესულ თედოს. ის ფიქრობდა, რომ საქმე ჰქონდა დედალ-მამალ ჩიტების წყვილთან. ოღონდ, ძნელი იყო გარკვევა, რომელი იყო მდედრი, რომელი მამრი. რომელი ელოდა წინა დღეს – მდედრი თუ მამრი და რომელმა მიატოვა პირველმა პაემანი – მდედრმა თუ მამრმა...

მოელი დღე ფიქრებში იყო ჩაფლული. მოსვენება დაკარგა... ქუჩაში მეგობრებს მოუყვა... „ნეტავი, შენც მოგცლიაო“ – უპასუხეს აგდებულად.

თედო კი მომდევნო დილის ლოდინში გაიღია, ღამით ცუდად ეძინა.

მოვიდა ახალი დილაც და თედო, დროზე ადრე გავარდა აივანზე... ტოტი არ ირხეოდა... ვარჯიში დაიწყო და თან განუწყვეტლივ „იმ“ ტოტისკენ იცქირებოდა. ცოტა ხნის შემდეგ მაგრად შეირხა ტოტი; თითქოს გაბრაზებულივით დაახტა ჩიტი, რომელიც ჩვეულებრივ, ხტუნვა-ხტუნვით გადაადგილდებოდა ტოტზე და სულ ერთ მხარეს იცქირებოდა – ანუ გრძელდებოდა ჩვეული მოლოდინის რეჟიმი.

თედოსთვის კვლავ უცნობი იყო – რომელი მოფრინდა და ელის მდედრი თუ მამრი?! იქნებ, სულაც არ იყვნენ მდედრი და მამრი – ფიქრობდა თედო.. იქნებ მეგობრები ან ნათესავები არიან?! – იჭყლიტავდა ტვინს ადამიანური ტრადიციებით აღზრდილი და ნაცხოვრი თედო; ვინ იცის... ამ ფიქრებში იყო, როდესაც ძლიერ შეირხა ტოტი, მოფრინდა ჩიტი და გვერდით მიუჯდა დამხვდურ ჩიტს. კვლავ ნისკარტების ასმა-დასმა, კვლავ საამო ღულუნი, კისრებისა და ფრთების გადაჭდობა და ფარფატი, ისევ შესმატკბილებული წინდაუკან ხტუნვა-ხტუნვა...

თედო გაოცებული შეჰყურებდა საოცარ სურათს და კვლავ აწუხებდა და სტანჯავდა ფიქრი – შეყვარებულ წყვილთან „ჰქონდა საქმე“, თუ მეგობრულ ან ნათესაურ წყვილთან...

ასე გაგრძელდა ორი თუ სამი თვე. თედომ შეიყვარა ის შეყვარებული (ასე გადაწყვიტა) წყვილი და უკვე ეჩვენებოდა, რომ ვეღარ გასძლებდა მათი ნახვის გარეშე.

თედო ვარჯიშობდა, ჩიტები კენწეროზე დახტოდნენ და ღულუნებდნენ, დრო გადიოდა... თედომ კი ვერ გაარკვია – რომელი იყო მდედრი და რომელი მამრი. ის

კი მოახერხა, რომ ერთი გარეგნული განმასხვავებელი ნიშანი შეემჩნია ორ ჩიტს შორის. ერთ-ერთს, რომელიც სულ ლოდინის რეჟიმში იყო, თავი ოდნავ პატარა ჰქონდა და ეს მაშინ ჩანდა გარკვევით, როცა ძალიან ახლოს, ჩახუტებულები ისხდნენ ერთად და ტოტი ნარნარით ირხეოდა.

მოხდა ისე, რომ რამდენიმე დღის განმავლობაში ჩიტების პაემანი არ შედგა. ერთი ჩიტი, როგორც ადრე, მოფრინდებოდა, დაჯდებოდა ტოტზე და ელოდა და ელოდა. ტოტის გასწვრივ ნერვიულად გადაადგილდებოდა წინდაუკან, სულ ერთ მხარეს იცქირებოდა.

თედო განსაკუთრებული მონდომებით ცდილობდა პასუხი გაეცა საკმაო რაოდენობით დაგროვილ შეკითხვებზე, მაგრამ ამოდ, რაც მის გაღიზიანებას იწვევდა.

ადამიანთა ცხოვრებიდან და გამოცდილებიდან გამომდინარე, ფიქრობდა, რომ ის ჩიტი, რომელიც თითქმის ყოველთვის მოლოდინში იტანჯებოდა – იყო მამრი... ჰქონდა თუ არა მას საკუთარი ბუდე და ოჯახი, თუ ჯერ კიდევ „დასაქორწინებელი“ იყო. თუ ჰყავდა „მეორე ნახაყარი“, მაშინ გამოდის, რომ „ცოლს“ ღალატობდა და იქნებ შვილებსაც?!

ანალოგიური კითხვები თედოს ჰქონდა მისი აზრით, „მდედრის“ მისამართითაც – საიდან მოფრინავდა, სად ჰქონდა ბუდე, იყო თუ არა „გათხოვილი“, ჰყავდა თუ არა შვილები და რამდენი და სხვა... იქნებ ისიც ღალატობდა „მეუღლეს“?!

იქნებ ჩიტები ჯერ კიდევ „დასაქორწინებლები“ იყვნენ და ეს შეხვედრები მათი პირველი სიყვარული იყო?!

ეს შეკითხვები მოსვენებას უპარგავდა თედოს. ხასიათი შეეცვალა, დაიძაბა, ნერვიულობას უმატა, აივნისკენ ყოველ დილით ფაციფუცით გარბოდა და ჩიტების პაემანის მოლოდინში იტანჯებოდა.

დრო გადიოდა... მდედრი არ ჩანდა... მამრი განერვიულებული ასკდებოდა ტოტიდან ტოტს, გაშმაგებული დარბოდა წინდაუკან, ტოტი ირხეოდა დიდი ამპლიტუ-

დით და დიდი სიხშირით, მაგრამ ყოველივე ეს ვერ ამშვიდებდა ვერც თედოს და ვერც მამრს.

ღრო გადიოდა, მდედრი არ ჩანდა... თედო კვლავ ფიქრებში იყო ჩაფლული: იქნებ სხვა ჩიტი შეიყვარა, იქნებ მოიტაცეს, იქნებ ძალით „გაათხოვეს“ და ა.შ.

ელოდებოდა „მამრი“, რომელიც მუდმივი მოლოდინის რეჟიმში ყოფნით დაიღალა, ძალები დაკარგა, ისე თავისუფლად ვეღარ დახტოდა წინდაუკან, აღარც ტოტი ქანობდა ძველებურად.

თედომ რაღაცნაირი ავადმყოფური სიღამბლე შეამჩნია მამრს, რომელიც ძველებურად, მხოლოდ ერთ მხარეს ცქერასდა ახერხებდა, პროტესტის გამოხატვის ნიშნები დაჰკარგოდა და ბედს დამორჩილებულს ჰგავდა.

მოფრინდებოდა აუჩქარებლად, ღინჯად მოკალათდებოდა ტოტზე, რომელიც თითქმის აღარ ირხეოდა ძველებურად, იცქირებოდა ერთ მხარეს და მალევე ფარფატიტ მიფრინავდა იქით, საიდანაც მოფრინდებოდა ხოლმე.

დაახლოებით ორი კვირა გაგრძელდა მამრისა და ასევე თედოს ტანჯვა-წვალება.

ერთ დილას კი, როცა თედომ ვარჯიში დაამთავრა და სახლში შესვლას აპირებდა, მოხდა წარმოუდგენელი რამ. თედოს შემოესმა რამდენიმე ძაღლის ერთდროული ყევა-ღრენის ხმები. შეტრიალდა გამზირისკენ და პირველი მზერა ესროლა ტოტს, რომელზეც წესით უნდა მჯდარიყო მამრი. ის არ ჩანდა, ალბათ გაფრინდა, გაიფიქრა თედომ და ახლა მზერა გადაიტანა ფიჭვის ხის ძირისკენ – გაავეებული ოთხი თუ ხუთი ძაღლი სამკედრო-სასიცოცხლო ბრძოლაში იყვნენ ჩართულნი. ისმოდა ღრენის, ყევის, წკმუტუნის ხმები...

სასწრაფოდ ჩაირბინა კიბეები, გადიარბინა გამზირი და მიადგა ადგილს ფიჭვის ხის ძირში, სადაც როგორც ჩანს, რაღაცას ვერ იყოფდნენ პირსისხლიანები... ირგვლივ კი მტერისა და სისხლიანი ბუმბულების

ბული იდგა. ფიჭვის ძირში
კი ჩიტის სისხლიანი ნაფ-
ლეთები ეყარა.

მას შემდეგ თედოს
აღარ უნახავს „იმ“ ტოტზე
მუდმივად მოლოდინის რე-
ჟიმში მყოფი ჩიტი.

განაგრძობდა დილის
ვარჯიშს, მაგრამ აღარ იგ-
რძნობოდა მის მოძრაობებ-
ში, უწინდელი მონდომე-
ბა და ხალისი... თითქოს
რადაც ძვირფასი დაკარ-
გაო... მოსვენებას არ აძლე-
და შეკითხვა – რამ გამოი-
წვია ჩიტის ჩამოვარდნა, ან
რომელი იყო ის, მდედრი თუ მამრი...

გავიდა დიდი დრო... ფიჭვის ხე გაიზარდა... მისი კენ-
წერო ასცდა მოპირდაპირე ოთხსართულიანი სახლის
სახურავს და უკვე ცის ფონზე აშკარად და მკაფიოდ
გამოიკვეთა ტოტების კონტურები...

„ის“ ტოტი, სხვებთან შედარებით, გაქუცულ-გაბ-
დღენილი და თითქოს ოდნავ შემხმარივით მოსჩანდა...
აღარ ირხეოდა იმ ამპლიტუდით და სიხშირით, რო-
მელიც შეეფერებოდა შეყვარებული წყვილის საოცარ
ტრფობას.

გავიდა კიდევ ორიოდ წელი და თედომ შეამჩნია,
რომ ფიჭვის კენწეროს სიახლოვეში, მარჯვენა მხარეს
(დააკვირდით ფოტოს) გაჩნდა ერთგვარი სიცარიელე,
რაც იმის მიმანიშნებელია, ალბათ, რომ ტოტი გახმა
და ჩამოვარდა... დიახ, თედო ვეღარ ხედავდა იმ ტოტს,
რომელზედაც საამოდ კუტკუტებდნენ და ნებივრობდნენ
შეყვარებული ჩიტები – მტრედები, თუ გვრიტები ეს
დღემდე უცნობია თედოსთვის.

კოდიჩეზული კონიაკი

ვანოს ოჯახში ხშირად იკრიბებოდნენ ხოლმე მეგობრები, მეზობლები, ნათესავები თუ კოლეგები და ტრადიციულ ქართულ სუფრასთან ატარებდნენ თავისუფალ დროს სხვადასხვა სახის სამაგიდო თამაშებისა და მაღალი მხატვრული დონის სადღეგრძელოების წარმოთქმაში, თუ ხალხურ და საესტრადო სიმღერების შესრულება-მოსმენაში.

ბუნებრივია, რომ ხშირსტუმრიანობას თან ახლდა სხვადასხვა მაგარი სასმელების მოხმარებაც.

ხალხმრავალი სტუმრობის შემდეგ, ვანო აქტიურად ეხმარებოდა ხოლმე მეუღლეს სუფრის ალაგებაში. ცოლისგან მოუსმენია ხშირად ასეთი შეგონება: „...პოლიეთილენის ბოთლებს მოუჭყლეტავად ნუ ჩაყრი სანაგვე ყუთში... ამ ბოლო დროს შესამჩნევად იმატეს ურნებში საჭმლის ნარჩენების მაძიებლებმა, რომლებიც იმავდროულად ბოთლების შეგროვების „ბიზნესითაც“ არიან დაკავებულნი და სიფრთხილეს თავი არ სტკივა – რა იცი, რაში იყენებენ ნახმარ ბოთლებს; რაიმე ცუდი არ მოჰყვეს ყოველივე ამგვარსო...“

ვანომ გაითვალისწინა მეუღლის შენიშვნა-თხოვნა და მას შემდეგ დაჭყლეტის გარეშე, პოლიეთილენის არცერთი ბოთლი არ ჩაუგდია ურნაში.

გაიარა ათეულმა წელმა, ვანოს ოჯახის ტრადიცია გრძელდებოდა წარმატებით, თუმცა მოულოდნელად ოჯახს ეწვია ტრაგედია. მძიმე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა ოჯახის დიასახლისი და ვანომ განიცადა უდიდესი დარტყმა.

ცოტახნით შეწყდა სტუმრიანობა და გასართობი შეკრებები, მაგრამ დაახლოებით ერთი წლის შემდეგ ახალი ძალით იფეთქა მეგობრულმა შეხვედრებმა ტრადიციულად სტუმართმოყვარე ვანოს ოჯახში... იმატა სტუმართა რაოდენობამ უქალო ოჯახში. იმატა ასევე პოლიეთილენის სხვადასხვა სახის (მოცულობის

თუ შეფერილობის) ბოთლების რაოდენობამ. ვანო ერთ-გულად ასრულებდა მეუღლის რჩევა-დარიგებას და ამასვე მოუწოდებდა „თავისიანებს“. თანამესუფრეებმა ვანოს მოუწონეს იდეა და პირობა მისცეს, რომ თავიანთ ოჯახებშიც დანერგავდნენ პოლიეთილენის ბოთლების მოჭყლეტის „თეორიას და პრაქტიკას“.

გავიდა წლები. ტრადიცია გრძელდებოდა. მატულობდა პოლიეთილენის სხვადასხვა ბოთლებში („კოკა-კოლა“, „პეპსი-კოლა“, „ნატასტარი“, „ნაბელდავი“, „ლიკანი“ და ა.შ.) ჩამოსხმული ე.წ. შინაური არყის, კონიაკის, ღიქიორის თუ სხვა მაგარი სპირტიანი სასმელების რაოდენობაც.

ვანომ თავისი მეგობრებისგან შეიტყო, რომ ქალაქში მრავალი ადგილი იყო, სადაც იყიდებოდა „შინაური“ კონიაკი და რაც ყველაზე თვალში მოსახვედრი იყო – ერთიდაიგივე ადგილზე ე.წ. „შინაური“ კონიაკი ჩამოსხმული იყო სხვადასხვა იარაღიანი ბოთლებში, რაც ერთხელ კიდევ უმყარებდა ვანოს იმის რწმენას, რომ აუცილებელი იყო გამოყენებული ბოთლების მოჭყლეტა.

და ასე გაგრძელდა კიდევ დიდხანს, სანამ ვანოს პირად ცხოვრებაში არ მოხდა საოცარი რამ.

ერთხელ ფანჯრიდან შეამჩნია ქუჩის მოპირდაპირე მხარეს მდგარ სანაგვე ურნებში როგორ იქექებოდა მაღალი ტანის ქალბატონი და როგორ აგროვებდა პოლიეთილენის ბოთლებს სპეციალურად შერჩეულ დიდ ტომარაში. გაახსენდა მეუღლის რჩევა-დარიგება და უხაროდა, რომ ერთგული იყო წამოწყებული იდეის.

მომდევნო დღით, აივანზე სავარჯიშოდ გასულმა კვლავ შეამჩნია „ის“ ქალი (ჩაცმულობით და რაც უფრო მიმზიდველი იყო – აღნაგობით იცნო). ამიტომაც ჩაშტერებული აკვირდებოდა მისი ხელების ყოველ მოძრაობას. „იმ“ ქალმა რამდენიმე ბოთლი ჩააგდო ტომარაში და გაუყვა გამზირს სხვა ურნებისკენ.

დრო გადიოდა, გაზაფხული ახლოვდებოდა, აივანზე სუფთა ჰაერზე დილის ვარჯიშში სასიამოვნო გახლდათ,

მითუმეტეს, რომ ვანოს ახალი ინტერესის საგანი გაუჩნდა „იმ“ ქალის სახით, რომელიც დაახლოებით დილის ცხრა საათზე იწყებდა ქექვას ვანოს „ცხვირწინ“ მდებარე ნაგვის ურნებში და სამი-ოთხი ბოთლის „მოყუჩების“ შემდეგ ჩვეულებრივ განაგრძობდა გზას სხვა ურნებისკენ.

ვანო იმდენად შეეჩვია „იმ“ ქალის გამოჩენას, რომ მისი დაგვიანების შემთხვევაში უკვე ნერვიულობდა. გუნებაში თითქოს თანაუგრძნობდა მას. ფიქრობდა – რაკი ბოთლებს აგროვებდა და ისიც თითქმის ყოველდღიურად, ე.ი. რაღაცაში აქტიურად იყენებდა ნახმარ ბოთლებს და რა შეიძლება ყოფილიყო ეს „რაღაც“?! რა თქმა უნდა სადღაც მათი ჩაბარება გამორჩენის მიზნით... ე.ი. ყოველდღე ურნებიდან ამოღებულ და შეგროვებულ ბოთლებს „ის“ ქალი სადღაც (ვიღაცას) აბარებს და იღებს შემოსავალს?! ეს ფიქრი სტანჯავდა ვანოს და ღამით ძილს უფრთხობდა ერთის მხრივ იმის წარმოდგენით, რომ „იმ“ ქალს სხვა შემოსავალი არაფერი აქვს და მეორე მხრივ კი ის, რომ ქალი სჩადიოდა დანაშაულს, რასაც საშინელი ტრაგედია შეიძლება მოჰყოლოდა.

გავიდა კიდევ რამდენიმე კვირა. „ის“ ქალი პედანტური სიზუსტით ცხადდებოდა „სამუშაო“ ადგილზე და ჩვეულებრივი მოწადინებით აგროვებდა და მიჰქონდა სადღაც მრავალთა მიერ ნახმარი პოლიეთილენის ბოთლები.

შეეცოდა ვანოს „ის“ ქალი, რომელიც იძულებულიყო შეგროვილი ბოთლების შემდგომი „რეალიზაციის“ გზით ერჩინა თავი.

ვანომ გადაწყვიტა ასდევნებოდა „იმ“ ქალს და ბოლომდე გაერკვია ვითარება. იმასაც კი ფიქრობდა, რომ იქნებ რაიმეთი დახმარებოდა და ოდნავ მაინც შეემსუბუქებინა მისთვის ყოველდღიური ყოფა, ან იქნებ ეშოვნა მისთვის რაიმე სამუშაო და ა.შ. იმასაც კი ფიქრობდა, რომ შეეთავაზებინა მისი უქალოდ დარჩენილი სახლ-

კარის მოვლა-პატრონობა გარკვეული ანაზღაურების სანაცვლოდ.

ვანო განაგრძობდა ტვინის ჭყლეტას: „...ალბათ, მარტოხელაა, ჩანს, რომ ძალიან უჭირს, თვეებია ერთიდაიგივე ტანისამოსით დადის... პირსახე ახვეული აქვს რაღაც ფერადი შარფით და როგორღაც ცდილობს, რომ რაც შეიძლება ნაკლებმა გამვლელ-გამომვლელმა შეიმჩნიოს მისი ქმედებები...“

მოკლედ, დაიტანჯა კაცი უამრავი პასუხაუცეში შეკითხვით და ერთ დილით, გამოჩნდა თუ არა „ის“ ქალი, ჩაირბინა კიბეები, გადაკვეთა გამზირი და შორი-ახლოდან დაუწყო თვალთვალი...

ისევ შარფით ჰქონდა ახვეული სახე ისე, რომ მხოლოდ თვალებიდა უჩანდა... ჩვეულებრივი მოძრაობებით აღმოაჩინა სამი-ოთხი ცარიელი ბოთლი, ჩააგდო სწრაფი მოძრაობით დიდ ტომარაში, ერთი კი გამოხედა ვანოს და სასწრაფოდ გაეშურა შემდეგი ურნებისკენ.

ვანომ ვერ გაბედა ახლოს მისვლა და გამოსაუბრება, არადა, ჰკლავდა მისი გაცნობის სურვილი. ვანოს მოეჩვენა, რომ „ის“ ქალი გამოირჩეოდა მიმზიდველი გრაციით და „მისი საქმიანობის“ სწრაფი შესრულებით.

დიდხანს უცქირა სწრაფად მიმავალს და ერთხელ კიდევ მოეწონა მისი მაღალი ტანის მიხვრა-მოხვრა.

სამი-ოთხი დღის განმავლობაში სდია ფეხდაფეხ „იმ“ ქალს და დაიმახსოვრა მისი გადაადგილების მარშრუტი. სტალინის სახელობის გამზირიდან „ის“ ქალი მიდიოდა ჭავჭავაძის ქუჩაზე და საბოლოოდ ოცამდე სანაგვე ურნის მოჩხრეკის შემდეგ ნახმარი ბოთლებით თითქმის სავსე ორი ტომრით მიდიოდა ქალაქის გარეუბნისკენ ე.წ. კომბინატის დასახლებისკენ.

ერთ მშვენიერ დღეს ვანომ გადაწყვიტა გასაუბრებოდა „იმ“ ქალს. ხუთი-ექვსი ბოთლი (მოუჭყლეტავად) ჩადო პარკში და ჩაირბინა კიბეები. თავზე წაადგა ურნაში გადაყუდებულ აშხვართულ სხეულს და ჩაიბურტყუნა – აი, შემოგინახეთ... თუ არ მიწყენთ, მოგიგროვებთ

ხოლმეო... ძლივს დაამთავრა სათქმელი, ახლოს დაუდო პარკი და სწრაფად გაეცალა... ერთი კი მოასწრო და ინტერესით ჩახედა თვალებში...

საოცრად ღამაზი, ცისფერი თვალები ჰქონდა „იმ“ ქალს და არამარტო... მისი თვალები გადმოსცემდნენ გაჭირვებული ადამიანის მზერას და კიდევ, რაც მოეჩვენა ვანოს – გაოცებას, რომ გამოჩნდა ვიღაც მაღლიანი კაცი და შეუგროვა და გადასცა მას რამდენიმე ცარიელი ბოთლი...

ვანომ სწრაფად აირბინა სახლში, გავარდა აივანზე და გაიხედა იქით, საითაც უნდა წასულიყო „ის“ ქალი...

ცისფერთვალება მიჰფარებოდა მხედველობის ზღვარს. ვანოს ხვალინდელი დილა ეგულებოდა იმედად და მთელი დღე-ღამე ფორიაქში გაატარა.

ულალატა თავის სიტყვას და ჩანაფიქრს და დაიწყო პოლიეთილენის ცარიელი ბოთლების შეგროვება „იმ“ ქალისთვის გადასაცემად; „იმ“ ქალისთვის, რომლის ნახვასაც ყოველდღილით მოელოდა მოუთმენლად. ყოველივე ამის გარდა, ვანო არ იფიქრებდა თავისი დაინტერესების მთავარ მიზანს – გაეგო, მიდიოდა თუ არა ნაგვის ურნებიდან შეგროვებული ბოთლები ალკოჰოლური სასმელებით მოვაჭრეებთან, რომელთა რაოდენობაც საკმაოდ გაიზარდა მთელი ქალაქის მასშტაბით.

ვანოს სტუმართა რაოდენობაც იზრდებოდა და „იმ“ ქალისთვის შესაგროვებელი ბოთლების რაოდენობაც. ვანოს პირად ცხოვრებაში კი „იმ“ ქალმა დაიკავა რაღაც ისეთი ადგილი, რამაც დაუკარგა მშვიდი ცხოვრების ელფერი და გამოუღვიძა თითქოს მიყუჩებული მამაკაცური ინსტიქტები.

რამდენიმე თვის შემდეგ, ერთ-ერთი შეხვედრისას და შეგროვებული ბოთლების გადაცემისას, ვანომ გაბედა და შესთავაზა „იმ“ ქალს – ამოდით ჩემთან, ერთად ვისაუზმოთ... აი, იქ ცვხოვრობო, უთხრა და ხელი გაიშვირა თავისი აივნისაკენ...

„ის“ ქალი თითქოს ელოდაო ამგვარ შეთავაზებას,

დიდხანს არ უფიქრია და ტომრებს დახედა – ამას რა ვუყო...

მაგას მე მოვუვლიო, წარმოსთქვა სიხარულით, დაავლო ხელი ტომრებს და სთხოვა – გამომეყვიო. შეუძღვა ეზოში, შეიყვანა ავტოფარეხში, იქ დატოვეს სავსე ტომრები და ავიდნენ ვანის ბინაში მესამე სართულზე.

პირველი, რაც „იმ“ ქალმა გააკეთა, ის იყო, რომ გამოავლო გზისპირა აივნის კარი და გადახედა ნაგვის იმ ურნებს, რომლებშიც იქექებოდა ხოლმე ლამის ყოველ დღე.

ვანომ სახელდახელოდ გააწყო სუფრა და გულით მიიპატიუა სასაუზმედ. „ის“ ქალი ცოტა შეყოვნდა და ითხოვა – თუ არ შეწუხდებით და შეგიძლიათ, იქნებ თავი დამაბანინოთ.

ვანო ჯერ დაიბნა, მაგრამ მალე მოვიდა აზრზე და აბაზანისაკენ წაიყვანა...

ქალმა მოიხსნა შარფი, გაიხადა ზედა თბილი ჩასაცმელი, გაშალა თმები, გამოაჩინა ნახევრად შიშველი მკერდი, გადაიხარა წელში და უთხრა ვანოს – დამასხი წყალიო.

ვანო გაქვავებულივით იდგა ერთ ადგილზე და ხმის ამოღებას ვერ ახერხებდა – იმდენად იყო მოჯადოებული ქალის სილამაზით. ასეთი მიმზიდველი ქალი დიდი ხანია არ ენახა ვანოს და მოულოდნელობისგან სულ დაავიწყდა ყველაფერი...

ქალმა შეიმშრალა თმები, მოიყვანა თავი წესრიგში და საოცარი ღიმილის თანხლებით მიუჯდა მაგიდას ვანოს პირდაპირ.

ტკბილ და თბილ ატმოსფეროში ისაუბმეს, ისაუბრეს, ისიამოვნეს... დიდხანს ნაცნობებივით ჭუკჭუკებდნენ და ისე გაშორდნენ ერთმანეთს, რომ ვანოს აღარც კი გახსენებია პოლიეთილენის ბოთლები.

ნელა, მაგრამ მაინც ყალიბდებოდა ახლო მეგობრული ურთიერთობები, საკმაოდ გაუშინაურდნენ ერთმანეთს და უკვე საოჯახო წვრილმანებზეც კი უწევდათ საუბარი.

ერთ-ერთი შეხვედრის დროს, ოდნავ შეზარხოშებულ-

მა ვანომ წამოიწყო საუბარი მამაკაცურ-ქალურ ურთიერთობებზე და შეეცადა კალთაში ჩაესვა „ის“ ქალი, მაგრამ უკვე კარგად მოშინაურებულმა სტუმარმა ხელი შეაშვებინა და ვნებიანად უთხრა... „მძიმე სენი მჭირს, მოვრჩები და მერე შენი ვიქნებიო...“

ვანომ თავი შეიკავა შემდგომი მოფერებისაგან, თუმცა გატანჯა ფიქრმა – ნეტავ, რა სენი სჭირსო.

დაახლოებით ერთი კვირის შემდეგ, საუზმის დროს, ვანომ გაიხსენა თავისი უმთავრესი მიზნის შესახებ და წამოიწყო საუბარი ცარიელ ბოთლებზე...

შეამჩნია, რომ ქალს არ სიამოვნებდა აღნიშნულ საკითხზე საუბარი, რაც ერთხელ კიდევ ამტკიცებდა იმას, რომ ქალი გარკვეულ შემოსავალს იღებდა უკვე გამოყენებული ბოთლების რეალიზაციით, ოღონდ სად და როგორ – ის იყო გასარკვევი.

ერთხელ ქალმა დადონებულმა უთხრა ვანოს: „...რა ვქნა, ჩემო ვანო... კომუნალურ გადასახადებს ვერ ვიხდი და ჩატრილი მაქვს ყველაფერი – სინათლეც, გაზიც და წყალიც და ა.შ. აბა, მითხარი, უწყლოდ როგორ გავძლო... ჰოდა ჭურჭელს ვაგროვებ, რომ მეზობლებისაგან წყალი მოვიმარაგოო...“

შეეცოდა ვანოს უკვე საკმაოდ გაშინაურებული უცნობი ქალი, მაგრამ სიცრუე რომ შეამჩნია – ცოტა არ იყოს იწყინა და გამომწვევად შეეკითხა: კი, მაგრამ, რით ვერ შეაგროვე 300-400 ბოთლი, რაშია საქმეო?! უკვე წელიწადზე მეტია თვალყურს გადევნებო...

ძალიან გთხოვ, მითხრა, რას უშვრები ამდენ ბოთლს, ვისთან მიგაქვს და ვის აძლევ საშუალებას, გამოიყენოს ნახმარი, ურნებში გადაყრილი ბოთლები?!

არ მოეწონა ქალს ვანოს ხმის ტონალობა, მადლობა მოუხადა, ჩაიცვა და წავიდა...

ვანომ მეორე დღით ვეღარ შეამჩნია „ის“ ქალი მოპირდაპირე ტროტუარის ურნებთან... ვერც მეორე დღეს და ვეღარც მომდევნო მრავალი დღის განმავლობაში. „ის“ ქალი გაქრა ვანოს მხედველობის არეალ-

იდან – არც ტელეფონი, არც მისამართი, არც გვარი... მხოლოდ სახელი იცოდა ვანომ – ეველინა... მორჩა და გათავდა... დაიხურა ვანოს ცხოვრების კიდევ ერთი ფურცელი; ფრიად საინტერესო და ფრიად უცნაური... მხოლოდ ის შემორჩა ვანოს მეხსიერებას, რომ ეველინამ ერთხელ ახსენა შინდისის გზატკეცილზე მდებარე მაღლივი კორპუსები, საგარაუდოდ მისი საცხოვრებელი მიკრორაიონი.

ბევრმა კვირამ და თვემ გაიარა, უამრავჯერ გაიხედა ვანომ იმ ურნებისაკენ, სადაც ეველინას ხედავდა ხოლმე, მაგრამ ამაოდ... სამუდამოდ გაქრა ეველინას კვალი ვანოს ცხოვრებიდან.

ძმაცაცები კი ტრადიციულად იკრიბებოდნენ ვანოსთან და განაგრძობდნენ უკვე შერჩეული და შეჩვეული წესით ცხოვრებას. ვანომ, მეგობრებისგან დაფარულად, დაიწყო პოლიეთილენის ბოთლების შეგროვება და იმ ურნებთან ტროტუარზე სდებდა სავსე პარკს შიგ ჩადებული სუფთა ქაღალდით, რომელებზეც ეწერა მსხვილი შრიფტით „ეველინას“, რომელიც გარკვევით ჩანდა გამჭვირვალე პარკში.

ვანომ არ იცოდა – ვინ იღებდა იმ ბოთლებს, მაგრამ ეველინა მას აღარ უნახავს. ვანოს კვლავაც მოსვენებას არ აძლევდა ბოთლების ამბავი.

ერთი საინტერესო იდეა მოუვიდა თავში და შეუდგა მის განხორციელებას. გადაწყვიტა ალკოჰოლიანი სასმელისთვის სახლში მოვაჭრეთა მიერ გამოყენებული პოლიეთილენის ბოთლების იარლიყებზე შეუმჩნეველ ადგილზე ფლომასტერით ჩაენიშნა რაიმე შერჩეული, მხოლოდ მისთვის ცნობილი კოდური სიმბოლო-ნიშანი და დალოდებოდა სუფრაზე ასეთი ბოთლის გამოჩენას.

ასეც მოიქცა, ყველა ბოთლს ადებდა ნიშანს და ისე აგდებდა ნაგვის ურნაში – აღარც ეველინა ახსოვდა აღარც ფიცი. დაივიწყა ყველაფერი. ჰკლავდა ერთი აზრი – გაეგო სახლში მოვაჭრენი რა ბოთლებს იყენებდნენ...

პურმარილები გრძელდებოდა, ახალ-ახალი სტუმრები ემატებოდნენ ვანოს უქალო ოჯახს, იზრდებოდა პოლიეთილენის ბოთლების რაოდენობაც, მათ შორის კოდირებულებისაც და ასე გადიოდა დრო, საინტერესო ამბების გაზიარებასა და სამაგიდო თამაშებით გართობაში.

მას შემდეგ, რაც ეველინა „გაქრა“ ჰორიზონტიდან, თითქმის ერთი წელი გავიდა. ასევე ერთი წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც ვანო ურნებში ჰყრიდა „კოდირებულ“ ბოთლებს, მაგრამ ამოდ...

ერთხელაც თავის თავს უსაყვედურა ვანომ – რას ჩავაცივდი იმ ეველინას... ის ხომ ერთადერთი არ იქნება ამხელა ქალაქში... ვინ იცის, რამდენი „ეველინა“ იქექება ნაგვის ურნებში და რამდენი ეძებს და აბარებს ბოთლებს...

დრო გადიოდა და სამწუხაროდ ურნებში საკვების ნარჩენებისა და ცარიელი ბოთლების მაძებარ-შემგროვებელთა (ძირითადი ქალების) რაოდენობაც დღითიდღე მატულობდა, ეს შეიმჩნეოდა ყოველდღიურად და ყველა ქუჩაზე.

ვანოს ოჯახში კი პურმარილები გრძელდებოდა და თანამოსუფრეთა სიმრავლეც აშკარად ჩანდა.

ერთხელაც უხუცესი სტუმრის ოთხმოცი წლის აღსანიშნავი სუფრა გაიშალა ვანოს ოჯახში. უამრავი სტუმარი ეწვია მასპინძელს. უამრავი ბოთლი ე.წ. შინაური კონიაკი მოიტანეს თანამოსუფრეებმა და ხმაურით შემოუსხდნენ გრძელ სუფრას.

არის... არის... წამოხტა ვანო ფეხზე და ხელში ათამაშებდა პეკსი-კოლას ნახევარლიტრიან ბოთლს... ჩაშტერებული ჩასცქეროდა იარლიყს და ხმამაღლა ყვიროდა – არის, არისო...

ისეთი აურზაური და ხმაური ატეხა, გეგონებოდათ ოკეანის გადალახვისას ახალი კუნძული აღმოეჩინოს...

არის, არისო, ყვირილით ამცნო სუყველას თავისი „აღმოჩენის“ შესახებ და თან „ჯადოსნურ“ ბოთლს ათამაშებდა ხელში...

„მართალი ყოფილა ჩემი მეუღლეო... ნათელში იყოს მისი ხსოვნა... ამიერიდან ჩემგან არცერთი ბოთლი არ მოხვდება ურნებში მოუჭყლეტავადო“, შეჰღაღადებდა თანამოსუფრეებს და მათაც ამისკენ მოუწოდებდა.

მეგობრები გაოცებულები შეჰყურებდნენ ვანოს... ვერ გაეგოთ, რა ხდებოდა.

როცა ვანომ მოუყვა მათ, რაც მოხდა და აჩვენა ბოთლზე „თავისი“ დასმული კოდ-სიმბოლო, ყველამ პირი დააღო გაოცებისგან, აგინეს ე.წ. „შინაური“ კონიაკის გამყიდველებს და ზედამხედველობის სამსახურის წარმომადგენლებსაც.

მერე კი უსაყვედურეს ვანოს, რომ უღალატა თავის იდეას და მოუჭყლეტავ ბოთლებს ყრიდა ურნაში, მაგრამ მარტო ვანო იქცეოდა ასე, ან განა მარტო ეველინა აგროვებდა და აბარებდა ბოთლებს?!

ეველინა, ისევ ეველინას სახელი ამოტივტივდა ვანოს გონებაში.

ნეტავ, როგორ არის, მოირჩინა რაღაც სენი... იქნებ მუშაობა დაიწყო და საარსებო წყარო გამონახა... იქნებ, იქნებ...

გაახსენდა ვანოს მშვენიერი ქალი და გული ეტკინა, რომ უღირსად მიატოვა... თუმცა, რა ექნა – ეველინამ თვითონ მოისურვა განშორება.

ნეტავ, სად არის, როგორ არის... არ ასვენებდა ფიქრი და დაიწყო მისი ძებნა.

სამი-ოთხი თვის განმავლობაში დაბორიელაბდა სავარაუდო მაღალკორპუსიანი სახლების ეზოებში და დაეძებდა სახელითა და გარეგნული ნიშნებით.

ერთხელაც, ერთ-ერთი მაღლივი კორპუსის ეზოში ვანო შეაჩერა ორმა ქალმა, რომლებმაც უთხრეს – უკვე მესამედ გნახეთ ამ ეზოში და ვეღარ მოვითმინეთ, რომ არ გითხრათ – თქვენ რომ ქალს დაეძებთ, სახელად ეველინას, აღარ არის ცოცხალი. მარტოხელა ქალი მეზობლებმა მივაბარეთ მიწას დაახლოებით ერთი წელი იქნებო. მძიმე ავადმყოფობამ მოუღო ბოლო, ნაღვლი-

ანად ამცნეს ვანოს ეველინას მეზობელმა ქალებმა და დაემშვიდობნენ.

სულიერად განადგურებული ვანო ბარბაცით გაემართა სახლისკენ იმედით, რომ ხვალ ან ზევ მეგობრებს დაწვრილებით მოუყვებოდა ეველინას შესახებ.

რაც შეეხება ფიცს – გაიხსენა და ჩაიფიქრა, რომ ამიერიდან არცერთ ბოთლს მოუჭყლეტავად აღარასოდეს ჩააგდებდა ნაგვის ურნებში და თავისთვის ჩაიბურტყუნა – „...მაპატიეთ, ჩვენო ძვირფასო და გაჭირვებულო ქალბატონებო“...

უნიკალური ნიკაპი

მრავალსართულიანი საცხოვრებელი კორპუსის ათამდე ხანდაზმულ პენსიონერ მამაკაცს, ერთ-ერთის ავტოფარეხის შორეულ კუთხეში მოწყობილი ჰქონდათ გასართობი კუთხე, სადაც თითქმის ყოველ საღამოს იკრიბებოდნენ და ერთობოდნენ სხვადასხვა თამაშობებით (ნარდი, დომინო, ჭადრაკი, ბანქო) და წარსულის თუ აწმყოს საინტერესო ამბების მიმოხილვით, საკუთარი შეხედულებების ურთიერთგაზიარებით და აუცილებლად ქვეყანაში მიმდინარე პოლიტიკურ-ეკონომიკური ვითარების თავისებური ანალიზით.

ხშირად მათი შეხვედრები მთავრდებოდა იქვე ბუხრის პირას გაშლილი თათარიახნი სუფრით, სადაც თითოეული მათგანი მაქსიმალურად ცდილობდა წარმოეჩინა თავისი მხატვრულ-მუსიკალური შესაძლებლობები, რაც დიდი სიყვარულით და პატივისცემით სარგებლობდა მეზობლების მხრიდან.

შემოდგომის ერთ საღამოს ჩვეულებრივ შეიკრიბნენ ვანოს ავტოფარეხში და დაიწყეს ფუსფუსი სუფრის გასაწყობად. ასაკით ყველაზე უფროსმა ნიკომ უთხრა მეგობრებს, დღეს ძალიან საინტერესო ამბავი უნდა მოგიყვეთ და იმედი მაქვს, ყურადღებით მომისმენთო.

ნახევარი საათის შემდეგ უკვე ჭიქები ეჭირათ და ილოცებოდნენ. ბუხარში კი შიშინებდა მწვადი.

და მოუყვა ნიკო თავის უახლოეს მეგობრებს, მართლაც რომ საინტერესო ამბავს:

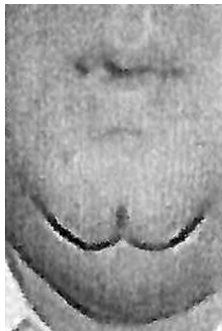
„ორიოდე თვის წინ, ჩემმა უმცროსმა შვილიშვილმა გადაშლილი წიგნი მომაწოდა და მეკითხება – ეს რა ასოაო. ჩემი დაქვეითებული მხედველობით დავხედე ნახატებიან წიგნს და ვუპასუხე, ეს არის ბერძნული ასობგერა „ომეგა“ მეთქი. იქვე მდგომმა უფროსმა შვილიშვილმა, ცოტა არ იყოს გაღიზიანებულმა მომადახა, წიგნი უკუღმა გიჭირავს, შემოატრიალეო.

შემოვატრიალე წიგნი და ვნახე, რომ საქმე გქვონდა ქართულ ასობგერა „ო“-სთან. იმის მერე ტვინს ვიჭყლეტავ, ნეტავ როგორ მოხდა, რომ არსებობს ორ სხვადასხვა დამწერლობას შორის ასეთი მსგავსება-მეთქი. მაგრამ, რას ვიზამთ, ფაქტი სახეზეა“.

ნიკომ ცოტა შეისვენა, ჭიქა მოსვა და გააგრძელა: „...მთავარი რამ კი გუშინ სადამოს მოხდა. ტელევიზორს ვუცქეროდი და უცბათ შევამჩნიე ასობგერა „ომეგას“ მკვეთრი და საკმაოდ დიდი გამოსახულება ვიღაც პოლიტიკოსის ნიკაპზე. მაშინვე გადავახვიე, დავაპაუზე კადრი და გადავიღე“.

ჰოი, საოცრებაჲ – ვიღაცის ნიკაპზე აშკარად გამოისახა „ომეგა“. სხვათაშორის, ჰგავს ლათინურ „დუბლვესაც“. აი, ნიკაპიც ასეთი უნდაო, ნიშნისმოგებით გამოეხმაურნენ სხვები და გაოცებულებმა გააგრძელეს ღხინი.

ნიკომ კი შემდეგი სადღეგრძელო მიირთვა და განაგრძო: „...რა თქმა უნდა, გამიკვირდა ასეთი ნიკაპის ნახვა; მერე გამახსენდა ჩემი უფროსი შვილიშვილის სიტყვები – შე-

მოატრიალე წიგნიო. ჰოდა, მეც შემოვატრიალე და მივიღე ქართული ასობგერა „ო“ (ონ).“

მართლაც რომ საოცრებაა, რაც გინახავს და რასაც ჰყვები – შეეხმიანა ნიკოს სუფრის ერთ-ერთი წევრი. თამადამ კი ისარგებლა მოკლე პაუზით და შემდეგი სადღეგრძელო შესთავაზა დამსწრებს.

„მინდოდა მეზობლების სადღეგრძელო შემესვა, მაგრამ ნიკოს მოყოლილმა ამბავმა და ნანახმა სურათმა მიკარნახა შემოგთავაზოთ საოცრებებით აღსავსე ჩვენი სამყაროსა და ცხოვრების სადღეგრძელო“. ნიკომ კი ღვინის მწვადის ნაჭერი მიაყოლა და გააგრძელა:

„...ეს ყველაფერი როდია... აბა, კარგად მომისმინეთ. ეხლა ავიდოთ ამ უცნაური ნიკაპის ნახაზი და წამოვაყენოთ „ფეხზე“ მარჯვნიდან მარცხნივ, მივიღებთ

3

რაც ძალიან ჰგავს ქართულ ასობგერას „პ“-ს (პარ) და „ვ“-ს (ვინ).

ახლა მოესინჯოთ და იგივე სიმბოლო წამოვაყენოთ „ფეხზე“, ამჯერად მარცხნიდან მარჯვნივ, მივიღებთ

წ

რაც, ძალიან არა, მაგრამ მაინც, წააგავს ბერძნულ ასობგერა „ეფსილონს“.

სუფრის წევრებმა გაოცებულებმა გადახედეს ერთმანეთს, ნიკოს კი შეუქმეს დაკვირვებულობა.

თამადა ფეხზე წამოდგა, დიდი ჭიქა შეივსო და რაღაცნაირი საზგასმული სიამაყით წარმოსთქვა:

„...საქართველოს და ქართველობას გაუმარჯოს... ასეთი ნიკაპის პატრონებს ვერავინ ვერაფერს დაგვაკლებსო“.

აუტი კელიდან

იდგა 1962 წლის შემოდგომა. ქალაქში მიმდინარეობდა წარმოება-დაწესებულებების სპორტული კოლექტივების სპარტაკიადა, მათ შორის კალათბურთელთა გუნდებს შორისაც.

ჩვენი მოთხრობის გმირი, თედო, წვერი იყო კვლევითი ინსტიტუტის კალათბურთელთა გუნდისა. იგი არ გამოირჩეოდა სიმაღლით, მაგრამ წარმატებას ხშირად აღწევდა საოცარი სისწრაფისა და ბურთის კალათში ტყორცნის თუ გადაწოდების დროულობისა და სიზუსტის წყალობით.

სპარტაკიადის გახსნამდე ერთი დღით ადრე პედაგოგიური ინსტიტუტის დახურულ დარბაზში ბოლო ვარჯიშებს ატარებდნენ კვლევითი ინსტიტუტის, საკონსერვო ქარხნის, პურკომბინატის და სხვა წარმოება-დაწესებულებების კალათბურთელები. აქვე ფუსფუსებდნენ პედინსტიტუტის სპორტის კათედრის თანამშრომლები, მწვრთნელები, მსაჯები და სხვები.

მწვრთნელები გასცემდნენ საბოლოო მითითებებს, ხვეწავდნენ ამათუიმ კომბინაციებს, არჩევდნენ გამთამაშებელ წყვილებს, ამოწმებდნენ საჯარიმო სროლების ტექნიკას და ა.შ.

მოკლედ, „ღუღდა და გადმოდიოდა“ სასპარტაკიადო სამზადისი.

სადამოსკენ ნელ-ნელა იცვლებოდა დარბაზი. მომდევნო დღეებში წარმატებული გამოსვლების იმედით აღსავსენი სახლებში ბრუნდებოდნენ ინტენსიური ვარჯიშით დაღლილი კალათბურთელები.

პატარა ჯგუფი კვლავ განაგრძობდა ბურთის „წვადებას“, როცა ატყდა რაღაც ჩოჩქოლი და ხმაური... ვნახოთ, ვნახოთ...

თედომ იცნო მოკამათენი. ისინი ღუღ-ღიმონათის ქარხნის კალათბურთელები იყვნენ. ერთი მათგანი კი, საკმაოდ აყლაყუდა გარეგნობის, რომელიც ყველაზე

მეტს ხმაურობდა და ხელებს იქნევდა – თედოსთვის უცნობი იყო... იკითხა და უთხრეს, რომ პედინსტიტუტის გუნდის ახალი მწვრთნელია და იმავდროულად მსაჯთა კოლეგიის წევრიცო.

კამათი კი ეხებოდა ყველასთვის საინგტერესო საკითხს – ვინ მეტ ბურთს ჩააგდებდა კალათში სასროლი წერტილიდან.

იცნობდნენ რა თედოს სნაიპერულ შესაძლებლობებს, იმ უცნობს მიუთითეს მასზე სიტყვებით – „თუ ბიჭი ხარ, იმას გაეჯიბრე, ვნახოთ ერთი, რისი თავი გაქვსო“...

თედომ დაიწყო სამზადისი. ერთ-ერთი ძმაცაცი მივიდა მასთან და ყურში ჩასწურჩულა – არ შეგვარცხვინო, ნიძლევი გვაქვს დადებული, ლუდი და „ტკაცუნა“ სოსისი შენც შეგხვდებაო.

უცნობმა აყლაყუდამ ირონიულად გაიხელა თედოსკენ და ხმამაღლა წარმოსთქვა – „ამან როგორ უნდა მაჯობოს, მხრებამდე ვერა მწვდებაო“...

თედოს გუნებაში ჩაეცინა და აყლაყუდას გასაღიზიანებლად წარმოსთქვა: „საჯარიმოდან კალათში ბურთის ჩაგდებას აყლაყუდობა სულაც არ სჭირდებაო...“ უცნობი გაღიზიანდა და მკვახედ მიადახა – მიდი, დაიწყო... არა, შენ დაიწვე, ვნახოთ, ათი სროლიდან რამდენს ჩააგდებო... არა, შენაო...

ჩაერივნენ ნიძლევის დამდებნი და ააგდეს „არიოლი და რეშკა“. დაწყება წილად ხვდა უცნობ აყლაყუდას, რომელიც გამომწვევად გაიფხორა სასროლე ნიშნულზე და მკვახედ მიადახა დამსწრეთ – ბურთი მომაწოდეთ ხოლმეო. თედომ და აყლაყუდამ ხელი ჩამოართვეს და სანაძლეოს გათამაშების პროცესიც დაიწყო.

აყლაყუდამ ათი ნასროლიდან კალათში ბურთი მოათავსა შვიდჯერ და თავის უკმაყოფილო ქნევით გაემართა სკამისკენ.

თედომ ათი სროლიდან მიზანს მიაღწია ცხრაჯერ. გაისმა ტაშის ხმა და აღტაცების შეძახილები... აყლაყუდა გაბრაზებული წამოხტა, ერთი თქვენიცო... დაიქაღნა

და სწრაფი ნაბიჯებით წავიდა გასასვლელისკენ.

„ლუდი, ლუდიო“... სტვენა-სტვენის ხმებში მიაძახეს აყლაყუდას, რომელმაც, როგორც იტყვიან ხოლმე, კუდამოძუებულმა სასწრაფოდ დატოვა სპორტული დარბაზი. დარჩენილებმა კი შეაქეს თედო და მიულოცეს გამარჯვება... ხვალ ვაკისრებინებთო წაგებულს, ხომ გიყვარს ლუდი და „ტკაცუნა“ სოსისიო... უთხრეს ეს და გულიანად იხარხარეს.

მეორე დღეს, თორმეტ საათზე, საზეიმო მუსიკის ფონზე, ოფიციალურად გაიხსნა სპარტაკიადა და პირველი ოფიციალური სპორტული შეჯიბრი იყო კვლევიტ ინსტიტუტისა და საამშენებლო ტრესტის კალათბურთელთა გუნდების შეხვედრა.

გამოვიდნენ გუნდები მოედანზე. ადგილობრივი რადიოქსელით მაყურებლებს გააცნეს გუნდების შემადგენლობები, მათი მწვრთნელები და მსაჯთა კოლეგიისა და უშუალოდ გასამართი მატჩის მსაჯების გვარ-სახელები.

მოედნის ცენტრში ერთმანეთის პირისპირ დადგნენ მოპაექრე გუნდები, მიესალმნენ ერთმანეთს, გაცვალებს სამახსოვრო ვიშპელები და გაიშალნენ მოედანზე თამაშის დაწყების სასტვენის ხმამდე.

სასტვენს კი ჩაჰბერა და თამაშის დაწყება აუწყა მაყურებელს იმ აყლაყუდამ, რომელიც თედომ გუშინ, რომ იტყვიან, საქვეყნოდ შეარცხვინა.

არ ელოდა თედო თავისი ყოფილი მეტოქის ამ ამჟღავნებებს. რაღაც არასაამო გრძნობამ დაისადგურა მის განწყობილებაში, მაგრამ მალევე მოიკრიბა ძალები და სრულად განეწყო თამაშის მოსაგებად.

თედოს გუნდში მთავარი „დამრტყმელი“ ძალა იყო ორი მეტრის სიმაღლის მერაბ ოქროპირიძე, რომელსაც ძალიან მაღალი ახტომის გარეშეც შეეძლო კალათში ბურთის ჩაგდება; მთავარი იყო მისთვის დროულად მიეცათ ზუსტი პასი, რასაც ბრწყინვალედ ართმევდა თავს წარმოუდგენელი სისწრაფით მოქმედი თედო. ძნელი იყო ამ წყვილის შეჩერება.

აი ახლაც, საამშენებლო ტრესტის გუნდს დიდი უპირატესობით ამარცხებენ კვლევითი ინსტიტუტის კალათურთელეები და ისევდაისევ გიგანტი მერაბ ოქროპირიძისა და ელვისებური სისწრაფის მქონე თედოს ერთობლივი მცდელობისა და გარჯის წყალობით.

ყველაფერი ისე მიდიოდა, როგორც თედოს გუნდს აწყობდა. მოწინააღმდეგეს ამარცხებდნენ დიდი ანგარიშით და მათი საბოლოო გამარჯვებაც აღარ იწვევდა ეჭვს, რომ არა მოულოდნელი რამ, რაც აყლაყუდა მსაჯის ქმედებებით იყო განპირობებული.

ჯერ იყო და თედოს მისცა სიტყვიერი შენიშვნა – მაისური ნუ გაქვს ამოჩაჩული, კარგად ჩაიტენე ტრუსებშიო... მერე ორჯერ კიდევ მისცა შენიშვნა – დრიბლინგის დროს ზედმეტი ნაბიჯი გადადგეო... ცოტა ხნის შემდეგ კი აყლაყუდამ თედოს მისცა პერსონალური ჯარიმა და საქმე წაიყვანა მოედნიდან მისი გაძევების შესაძლებლობისკენ...

გაუფუჭდა ხასიათი თედოს, მაგრამ თანაგუნდელები ამხნევებდნენ და ეუბნებოდნენ ეთამაშა მისთვის დამახასიათებელ სტილში...

რომ იტყვიან – „...შარო საიდან მოხვალო“... ასე მოხდა ამჟამადაც. აყლაყუდამ ისევ მისცა შენიშვნა თედოს – ფეხი ხაზზე გედგა, როცა აუტიდან შემოგქონდაო ბურთი.

უნდა აღინიშნოს ის გარემოება, რომ მოთამაშეები ხშირად ეხებოდნენ მოედნის გვერდით ხაზს იმის გამო, რომ მაყურებლების პირველი რიგი ძალიან ახლოს იყო სათამაშო ფართობთან. მაყურებლებიც კი ეხებოდნენ ფეხის წვერებით თეთრ ხაზს არამცთუ მოთამაშეები. განსხვავება ის იყო, რომ აყლაყუდა მსაჯი თედოს გარდა სხვას არავის აძლევდა შენიშვნას.

თედოსთვის უკვე ცხადი იყო ყველაფერი. აყლაყუდას ვერ ეპატიებინა თედოსთან გუშინდელი წაგება და ახლა აქ, ოფიციალურ თამაშში იყრიდა ჯავრს. ყველანაირ მიზეზს ეძებდა, რომ რამენაირად ხელი შეეშალა მერაბისა და თედოს წარმატებული ტანდემისათვის.

თედო ძალიან განერვიულდა. ბურთი უვარდებოდა ხელიდან, დაკარგა გადაცემების სიზუსტე და ა.შ. მწვრთნელმა შეამჩნია ყველაფერი და გადაწყვიტა შეეცვალა თედო, მითუმეტეს რომ თამაშის დამთავრებას ცოტაღა აკლდა და ანგარიშში დიდი სხვაობაც იძლეოდა ამის საშუალებას.

ის იყო უნდა მიემართა მსაჯებისათვის, რომ მოხდა, მართლაც რომ, საოცარი რამ.

მსაჯმა დააფიქსირა ბურთის მოედნის გარეთ გადავარდნა ანუ აუტი. თედო მოემზადა ბურთის თამაშში შესატანად და ცალი თვალით გახედა მერაბის მოძრაობას, რომელიც უკვე უახლოვდებოდა მეთოქის კალათს. თედომ ისიც შეამჩნია, რომ იმ ადგილას, საიდანაც ბურთი უნდა შეეტანა მოედანზე, მაყურებლებს ფეხის წვერები თითქმის ხაზზე ჰქონდათ დაწყობილი.

თედო, საოცარი აკრობატიკული მოძრაობით, ბურთით ხელში შეახტა კედელზე დამაგრებულ ორთქლით გამათბობელ ბატარეას, ცალი ხელით მოეჭიდა ორთქლის მილს და მეორე ხელით დიდი ტრაექტორიით პირდაპირ დაუგდო ბურთი ხელის გულზე მერაბს, რომელმაც, რომ იტყვიან, ჩატენა მეტოქის კალათში.

აღტაცებული მაყურებელი წამოდგა ფეხზე და ტა-შისკვრით მიესალმა და აღნიშნა საოცარი რამ... მერე კი გაიხედეს აყლაყუდასკენ – რას იზამსო?!

აყლაყუდამ მძლავრად ჩასტვინა და სწრაფი ნაბიჯებით მივიდა მსაჯთა კოლეგიის მაგიდასთან. სასტვე-ნი დემონსტრაციულად დააგდო მაგიდაზე, რაღაც წიგ-ნაკიც მიაყოლა თან და ბურტყუნ-ბურტყუნით მიატოვა იქაურობა.

თამაშის დამთავრებას უკლდა წუთზე ნაკლები. კე-ლევიითი ინსტიტუტის გუნდი დიდი ანგარიშით იგებდა თამაშს, რაც ბოლოს დაადასტურეს მსაჯებმა.

მერაბის ხელში აეყვანა თედო და როგორც პატარა ბავშვს, ისე ეფერებოდა და ჰკოცნიდა.

დაახლოებით ერთი კვირის შემდეგ ხმა დაირხა ქა-ლაქში – აყლაყუდას ორი წლით აუკრძალეს საკალათ-ბურთო მატჩების მსაჯობაო.

ერთი ერაკლე და თერთმეტი ირაკლი

დილაადრიან სამზარეულოში შესულ მიხოს გაოც-ებული მხერით დახვდა მეუღლე, რომელმაც მას დაა-ყარა შეკითხვები: რა იყო, კაცო, რატომ ბორგავდი და შამფურივით ტრიალებდი ლოგინში, რატომ კვნესოდი და ბუტბუტებდი შიგადაშიგ, განა რა ნახე ისეთი...

– ეჰ, რომ იცოდე, რა ტანჯვა გადავიტანე – შემე-ცოდებ და მომეფერები კიდევ.

– ჰოდა, თქვი, შე კაი კაცო, რა მოხდა...

– მაჭამე რამე და ახლავე მოგიყვები... მანამ კი ერთი ასი გრამი ჩამომისხი...

– აჰა... ჩაცეცხლე; რაა, უამისოდ ვერ უნდა მოჰყევ, რა ნახე სიზმარში?!

გაბრაზებული კილოთი მიმართა მეუღლეს და ცხ-ვირწინ დაუდგა არყით სავსე ჭიქა...

– ჩემო მარო, მოგხუცდი კაცი და ამის მსგავსი არაფერი მინახავს არც ცხადში და არც სიზმარში...

– ჰოდა, თქვე დროზე... ნერვები ნუ დამაწყვიტე.

– ...სიზმარში ვნახე ერეკლე მეფე... საიდანღაც მოულოდნელად რაშზე ამხედრებული გვეწვია... სადღაც ჩვენი ეზოს სიახლოვეს იჯდა მინდორში, იქვე იცოხნებოდა მისი ცხენიც. წარმოუდგენლად დიდი სასწორის ერთ პინაზე იყო მოკალათებული და გარემოს ათვალიერებდა დიდი ინტერესით. დამინახა თუ არა, დამიძახა და თავისთან მიმიხმო...

– კაცო, რას ამბობ... მართლა ერეკლე იყო, ჩვენი „პატარა კახი“?.. ჩემი თავი ენაცვალოს მაგასა... აი, მეფე ეგ იყო, თუ იყო...

– დამაცა, ქალო, მოვეყვები და მერე ვიმსჯელოთ, შეაწყვეტინა მისომ მეუღლეს და გააგრძელა:

– მუხლების კანკალითა და გულის აჩქარებული ბაგა-ბუგით მივუახლოვდი... ჩემზე ბედნიერი კაცი, იმ მომენტში, არა მგონია, ვინმე ყოფილიყო მთელ ქვეყანაში...

ის იყო მუხლებზე დაჩოქვას ვაპირებდი, როცა ფეხზე წამოდგა და შემეკითხა – მიცანი თუ ვერაო! თქვენ ვინ ვერ გიცნობთ, მეფევ ბატონო, თქვენი დავიწყება ან ვერცნობა ხომ შეუძლებელია... თქვენი სიკეთეებისა და თავდადების შესახებ ამბები უწყვეტ ნაკადად კვლავ გადადის თაობიდან თაობაში და კვლავაც სულდგმულობს ქართველი ერი, დიდება თქვენს სახელს...

– ჩემს ქება-დიდებას გირჩევნია თავი დაანებო და შემისრულო, რასაც გოხოვ...

მომიყვანე ვინმე ჩემი მოსახელე ერეკლე, რომელიც სასწორის მეორე პინაზე შემოჯდება და გადამწონის... მინდა, ცოტა მაღლა ავიწიო და ჩემი ქვეყნის უფრო მეტ სივრცეს მოვაგლო მზერა, ვნახო და გავიგო, რითი სუნთქავთ, რა გიჭირთ, რა გიღხინთ, რას აპირებთ...

ცოტა არ იყოს, დავიბენი, გააგრძელა მისომ მოყოლა... სად მომეძებნა მისი მოსახელე, დღეს ხომ იშვიათობაა

ჩვენში, ქართველებში, სახელი ერეკლე... თანაც, დიდი ერეკლე რომ „გადაწონოს“, ასეთის პოვნა მართლაც რომ შეუძლებლად მომეჩვენა; ძალა მოვიკრიბე და შევბედე:

– მეფე ბატონო, სამწუხაროდ, დღეს ქართველი მშობლები ძალიან იშვიათად თუ არქმევენ შვილებს „ერეკლეს“. მიჭირს გავისხენო ვინმე სახელოვანი ერეკლე, მით უმეტეს ისეთი, თქვენ რომ „გადაწონოთ“...

გაოცებისგან თვალები გაუფართოვდა მეფე ერეკლეს, რომელ სახელს აკუთვნებენ მშობლები უპირატესობასო?..

გავბედე და მოვახსენე ჩემი იმწუთიერი მიგნების შესახებ – ალბათ „ირაკლის“-მეთქი, რადგანაც ჟღერადობით ძალიან ახლოს არის თქვენს სახელთან და საკმაოდ ბევრნიც არიან, მათ შორის სახელისუფლებო წრეებშიც-მეთქი.

გაკვირვების ელფერმა გადაჰკრა სახეზე ერეკლე მეფეს და მიპასუხა – კარგი, ბატონო, სასწრაფოდ მომგვარეთ ერთი ისეთი ირაკლი, რომელიც ჩაჯდება მეორე პინაში, გადამწონის და მაღლა ამწევს, რათა გამიადვილდეს ჩემი ჩანაფიქრის აღსრულებათ...

ავტყხე ერთი ამბავი, მივრეკ-მოვრეკე ყველგან, სადაც კი ასე თუ ისე ცნობილი ირაკლი მეგულებოდა, შევაწუხე მეგობრები, მეზობლები, სხვადასხვა უწყებები, სამინისტროები, კომიტეტები და ა.შ.

სულ მაღე გამოჩნდა პირველი ირაკლი, რომელიც წინასწარ მეხვეოდა, მკოცნიდა, მემადლიერებოდა, რომ შანსი მივეცი დიდ მეფესთან შეხვედრისათ...

– არა მჭირდება შენი მაღლობები და მოფერება. მიდი, სასწრაფოდ ეახელი და შეასრულე, რასაც გეცხვის... მივახალე პირში და ხელისკვრით გავუშვი ერეკლე მეფისკენ. მე კი გავიქეცი ბოსლისკენ, გამოვიტანე კიბე და მივაყუდე მეორე პინის სიახლოვეს კედელზე.

დავინახე, როგორ ავიდა ირაკლი კიბეზე, ფრთხილად გადააბიჯა პინაზე და მოხერხებულად ჩამოჯდა.

მოხდა ის, რასაც შიშით მოველოდი, განაგრძო ამბის მოყოლა მიხომ. პინა, რომელშიც იჯდა დიდი ერეკლე, ადგილიდან არ დაიძრა, მიუხედავად იმისა, რომ პირველი ირაკლი გარეგნულად უფრო დიდი გაბარიტების გახლდათ, ვიდრე ერეკლე მეორე, რომელმაც ცინიკურად გადმომხედა და გადმომძახა: სხვა ირაკლი მოიყვანე, დროს ნუ მაკარგვინებ, ყურადღებით შეარჩიეო. ამასობაში ჩემს ყურთასმენას მოსწვდა რაღაც ჩოჩქოლი ეზოს შემოსასვლელის მხრიდან. გავიხედე და გავვოცდი – შენ ცოცხით ხელში იდექი და აწესრიგებდი მოზღვავებულ ირაკლების ქაოტურ ჯგუფს. უამრავი ირაკლი აღმოჩნდა ერეკლე მეფესთან შეხვედრის მსურველი. მე ხელით განიშნე – გამოუშვი შემდეგი ირაკლი-მეთქი.

მალე პინას მიუახლოვდა მეორე ირაკლი და მოკალათდა პირველის გვერდით.

კვლავ არ დაიძრა ადგილიდან პინა, რომელშიც იჯდა დიდი ერეკლე; უკვე გაბრაზებული ხმით გადმომძახა – რა გემართებათ ქართველებს, რა მოგდით... ნუთუ, ვერ უნდა მოძებნოთ თქვენში ისეთი ირაკლი, რომელიც გადამწონის...

დაუძახეთ შემდეგს, ბრძანა და ჩაიძირა მოლოდინში.

იძულებული გავხდი, პინასკენ გამეგზავნა მესამე ირაკლი... სამწუხაროდ, ვერც ამჯერად დაიძრა ადგილიდან ერეკლეს პინა.

განრისხებულმა ერეკლემ ისეთი რისხვა დამატეხა თავს, რომ თავბედის წყევლაში გავატარე მთელი დამე... რა უნდა მექნა, აღარ ვიცოდი... ისევ დიდმა მეფემ მიკარნახა გამოსავალი...

ჩოჩქოლის ხმა მესმის ეზოდან... ეტყობა, ჩემთან შეხვედრის მსურველი ირაკლები ხმაურობენ... მოდი, ასე მოვიქცეთო, გადმომძახა დამრიგებლური ტონით დიდმა მეფემ: პინაში მჯდომები არ ჩამოიყვანო, ისხდნენ წყნარად და მიცქირონ, შენ კი შემოუშვი ირაკლები და სათითაოდ დაამატე იქმჯდომებს.

რა უფლება მქონდა, რომ არ შემესრულებინა ქართველთა ერთ-ერთი უდიდესი მეფის, ერეკლე მეორის თხოვნა, თუ მითითება.

მარო, მაშინვე შენსკენ გამომექცა ყურადღება, ნეტავ, როგორ აკავებდი დიდ მეფესთან შეხვედრის მსურველებს...

გესმის ქალო, შენ შემეცოდე და გამეხარდა, რომ მომეცა შესაძლებლობა, შემემსუბუქებინა შენი მდგომარეობა...

ხმამაღლა გამოგძახე – მარო, გამოუშვი შეიდი მსურველი-მეთქი...

შემოცვივდნენ ხმაურით, ხელისკვრით, ერთმანეთის წინგასწრების და, რაც მთავარი იყო, დიდი მეფის ნახვის შესაძლებლობის სხვაზე ადრე გამოყენების სურვილით და საკუთარი, პირადი მიზნების აღსრულების ნატვრითა და მოლოდინით შეპყრობილნი...

მარო ყურადღებით უსმენდა მიხოს მონაყოლს და გაოცებული იყო ისე, როგორც არასდროს.

ახლა მას ეგონა საკუთარი თავი სიზმარში.

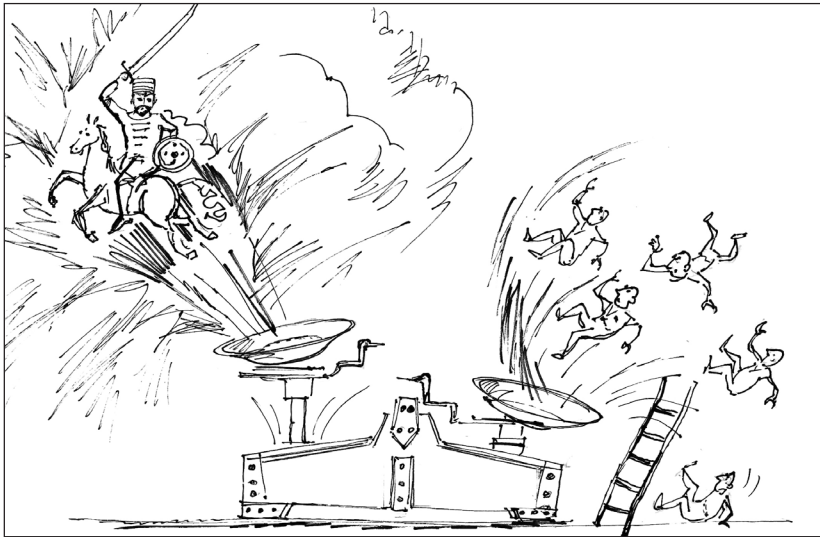
მიხომ შესვენება მოითხოვა და ტაიმ-აუტის რეჟიმში მოითხოვა ორიოდ წუთი „პატარა“ მინიშნებით მეუღლის მისამართით.

მეუღლე კი ისე ჩერთო საოცარი ამბების ორომტრიალში, რომ ოღონდ არ შეწყვეტილიყო საამო მოსასმენი და მზად იყო აღესრულებინა მიხოს მინიშნება. სასწრაფოდ შეუვსო არყის ჭიქა მიხოს და გაიტრუნა უკეთესის მოლოდინში.

მიხომ შეიმშრალა ტუჩები და განაგრძო:

– შემოცვივდნენ და ხმაურით გააყრუეს იქაურობა. ჩემი მითითებით მეორე პინასკენ გაემართა რიგით მეოთხე ირაკლი... ვერც მან ვერ შეცვალა სიტუაცია – მეფე ერეკლეს პინა ერთ ადგილზე იყო გაშეშებული...

ვატყობდი, როგორ მატულობდა გაოცებისა და განრისხების ხარისხი მეფე ერეკლეს გამოსხედვაში... ბო-

ლოს კი იმედგაცრუებულმა მიბრძანა შემევსო მეორე პინა ათ ირაკლიმდე. მეტი რა გზა მქონდა, გავუშვი მეხუთე, მეექვსე, მეშვიდე, მერვე, მეცხრე და მეთე ირაკლები. ვიფიქრე, იქნებ, ახლა მაინც გვეშველოს-მეთქი, მაგრამ ვცდებოდი. მოჯადოებული მეორე პინა უძრავად იდგა, ირაკლებით სავსე.

ირონიული ღიმილით გადმომხედა მეფე ერეკლემ და მომადახა – ეგ ერთი ირაკლიც გამოუშვი, ნეტავ, ვისთვის ან რისთვის ინახავ... რა მნიშვნელობა აქვს იმ ათთან ერთად იქნება თუ ცალკე, ეულადო...

ვუბიძგე მეთერთმეტე ირაკლის და გაბრაზებულმა ლამის წიხლისკვრით ავაჩოჩე მეორე პინაზე. შედეგი იგივე დაფიქსირდა.

ერეკლე მეორეს პინა უძრავად იყო მიჯაჭვული რადაცას, რომლის გადაღახვაც ვერ შეძლო მეორე პინაზე ერთკონად შეკრულმა თერთმეტმა ირაკლიმ.

მოთმინებასაც ხომ აქვს საზღვარი... იფეთქა დიდმა მეფემ, ხელის რაღაცნაირი, ჯადოსნური მოძრაობით მოიხმო ერთგული რაში, ერთი ნახტომით მოახტა ზურგზე და ელვისებურად გაუჩინარდა.

მოხდა სასწაული... მეორე პინა წარმოუდგენელი სიჩქარითა და სიმძიმით, საშინელი ხმაურით დაეხეთქა სასწორის საყრდენს და ნაფოტებივით მიყარ-მოყარა თერთმეტივე ირაკლი. ზოგმა ფეხი მოიტეხა, ზოგს თავი გაუსკდა, ზოგმა კისერი იღრძო, ზოგიც უსულოდ ეგდო...

წამიერად გახსნილი ციდან მომწვდა მეფე ერეკლეს განწირული ხმა – „...ვაი, თქვენს თავს, უბედურსო...“

მარო, ერთი დამისხი, ჩვენი სამშობლოს სადღეგრძელო დაველით – მიაძახა მიხომ მოსმენილით ერთიანად დამწუხრებულ და სულიერად განადგურებულ მაროს.

ბელა, იულონი და ჭოჭელი

1970-1980-იან წლებში ქ. გორში განსაკუთრებული პოპულარობითა და ცნობადობით გამორჩეულ პიროვნებათა შორის მოიაზრებოდნენ იულონ ხადური და თენგიზ ჭოჭელი.

მათთან შეხვედრა და საუბარი, განსაკუთრებით კი ქართულ სუფრასთან ყოფნა, დიდ სიამოვნებას და სიხარულს ჰგვრიდა მრავალ ადამიანს.

სხვადასხვა პროფესიისა და განსხვავებული ცხოვრებისეული ნიუანსების მიუხედავად იულონი და თენგიზი ითვლებოდნენ ერთგულ მეგობრებად და ერთმანეთზე უზომოდ შეყვარებულ ადამიანებად.

ორივე მათგანი გამორჩეული იყო საქმისადმი ერთგულებით, ქართული ეროვნული ტრადიციების სიყვარულით, სიკეთის კეთების სურვილი და უნარით და საოცარი, ყველასთვის მისაღები და საინტერესო იუმორით. დიას, ერთ რამედ ღირდა მათი იუმორისტული ხასიათის საუბრების მოსმენა. ხშირად ერთმანეთსაც კი „აშაყირებდნენ“ და საყოველთაო აღტაცებას და შექე-

ბასაც იმსახურებდნენ. იულონისა და თენგიზის მეგობრობაზე ლაპარაკობდა მთელი ქალაქი. ორივე მათგანი მნიშვნელოვან სამეურნეო საქმიანობას ეწეოდა და ხშირად დაუმსახურებიათ მადლობა და შექება პარტიულ-სამეურნეო ხელმძღვანელების მხრიდან.

მათი თანამდებობიდან და საპასუხისმგებლო საქმიანობიდან გამომდინარე, ხშირად ჰქონდათ საუბრები ქალაქის ხელმძღვანელობასთან იყო ეს გეგმების შესრულება თუ კოლექტივების მუშა-მოსამსახურეთა შრომის პირობების გაუმჯობესება.

აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ იულონი იყო თითქმის ორი მეტრის სიმაღლის, თენგიზი პატარა ტანის გახლდათ და იულონს მკერდამდე თუ სწვდებოდა. ასეთი განსხვავებაც იყო, ალბათ, მათდამი დიდი ინტერესის საფუძველი, მითუმეტეს რომ ისინი მართლაც იყვნენ ერთგული და მოსიყვარულე მეგობრები, ადამიანები, რომელთა იერგვლივ მუდამ იყო სიცილი და სამხიარულო განწყობილება.

ერთ მშვენიერ დღეს, ქალაქის წარმოება-დაწესებულებების ხელმძღვანელები და პარტიული ორგანიზაციის ლიდერები მიწვეულნი იყვნენ პარტიის საქალაქო კომიტეტის პირველ მდივანთან თათბირზე, რომელიც ეხებოდა მიმდინარე წლის საწარმოო გეგმების შესრულების მიმდინარეობას და პერსპექტივებს.

იმ მომენტისათვის ქ. გორის პარტიის საქალაქო კომიტეტის პირველი მდივნის თანამდებობა ეკავა ბრწყინვალე ბიოგრაფიის მქონე ქალბატონ ბელა ზაქარიას ასულ მაყაშვილს, რომელიც გამორჩეული იყო განათლებით, ადამიანური უმაღლესი ღირსებებით, პროფესიონალიზმით, პირდაპირობით და, რაც ყველაზე საინტერესოა, წინამდებარე ჩანახატისთვის – კახური იუმორით. მან და იულონმა სწრაფად გაუგეს ერთმანეთს და მათი საქმიანი შეხვედრები ხშირად მთავრდებოდა ხოლმე იუმორის ელემენტებით შეჯერებული საუბრით თუ სხარტული გამონათქვამებით.

ტექნიკურმა მდივანმა აუწყა დერეფანში შეკრებილ წარმოება-დაწესებულებების ხელმძღვანელებს, რომ პირველი მდივანი მალე მოვიდოდა და დალოდებოდნენ დერეფანში.

დერეფანში კი, როგორც იტყვიან ხოლმე, „დუღდა და გადმოდიოდა“ ახალი იუმორისტული ამბების მოყოლითა და დამსწრეთა სიცილ-ხარხართ. როგორც წესი, ყურადღების ცენტრში იყვნენ იულონი და მის გვერდით მდგომი განუყრელი მეგობარი თენგიზი.

არ გასულა დიდი დრო და თათბირის დაწყების მოლოდინში მყოფმა სხვადასხვა რანგის ხელმძღვანელებმა შენიშნეს დერეფნის ბოლოდან კაბინეტისკენ ჩქარი ნაბიჯით მომავალი „ბელა ზახარევნა“, რომელიც კაბინეტის შესასვლელს უახლოვდებოდა და მარჯვნივ თუ მარცხნივ კედლებს აკრულ თანამდებობის პირებს გულთბილად ესაღმებოდა.

იულონი, როგორც იტყვიან ხოლმე, ერთი თავით მაღლა იყო შეკრებილთა შორის და იგი ქალბატონმა პირველმა მდივანმა შორიდანვე შეამჩნია.

კიდევ რამდენიმე ნაბიჯი და მიახლოებულმა ბელა ზახარევნამ ღიმილით მიმართა იულონს: „...იულონ, ჩემო ძმაო, სადა ხარ, რომ არ ჩანხარო...“

იულონმა ჩაიღიმა და შეეპასუხა: „...როგორ, ქალბატონო ბელა ზახარევნა... ესა ჩანს და მე არაო“?!. და მიუთითა მკერდზე ჩახუტებულ თენგიზზე.

სიცილ-ხარხარის ტალღამ გადაურბინა დერეფანში შეკრებილთ.

თათბირის დაწყებას უკლდა სულ რაღაც ხუთიოდ წუთი.

„ბლუჯა“

ძაღლებისადმი სიყვარული, ყურადღება და მზრუნველობა ბავშვობიდანვე შეისისხლხორცა ვახომ, მას შემდეგ, რაც სახლის გასაღები დაკარგა და სახლში ვერ შევიდა დედაქალაქიდან მამამისის ჩამოსვლამდე.

მძვინვარებდა მსოფლიო ომი.

გვიანი შემოდგომის ცივი ღამე საკუთარი ძაღლის „აღმასას“ ტორებში „შეფუთულმა“ გაატარა ღია აივანზე. მაშინ ვახო სულ 9 წლის იყო.

მას შემდეგ რვაათეული წელი გავიდა, მაგრამ ვერ ივიწყებს იმ სიტბოს, რაც მას აგრძნობინა კავკასიური ნაგაზის ჯიშის საკმაოდ დიდმა ძაღლმა, რომელმაც საკუთარი შვილივით ჩაიხუტა და მთელი ღამე საოცარ გარემოში ამყოფა.

ვახოს ბევრნაირი გათბობა, სიტბო და სიტბოს წყარო უნახავს და გამთბარა, მაგრამ იმ სიტბოს, რომელიც მას „აღმასამ“ აზიარა, ვერ ივიწყებს.

ხშირად უთქვამს სამეგობრო წრეში – „...როგორი სიტბო არ მინახავსო: შეშის თუ ნახშირის ღუმელი,

მაზუთზე მომუშავე კალორიფერები, ელექტრო რეფლექტორი, ბუნებრივი აირის გამათბობლები, გლეხური ბუხარი, მზის პირდაპირი სხივები, სანაპიროზე გავარებული ქვიშის, ავტომანქანაში ჩართული ჰაერგამათბობლის, „ძლიერი“ ადამიანის ხელისგულის, ორთქმავლის მემანქანის კაბინის, ე.წ. „კერესინკის“ და მრავალი სხვა წყაროსგან მომდინარე სითბო, მაგრამ ვერანაირი სითბო ვერ შეედრება ძაღლის სხეულის სითბოსო...“ იტყვის ხოლმე და აგონდება შორეული ბავშვობის წლები.

დაბოლოს მოხდა ისე, რომ ვახომ ძალიან შეიყვარა ძაღლები და დღესაც, საკმაოდ ასაკოვანი, არ იფიქრებს მათ და ცდილობს, მაქსიმალურად მეტი ყურადღება მიაცქიოს მათ, იქნებიან ე.წ. „პატრონიანები“ თუ „უპატრონოები“. ცხოვრობს ქალაქის ცენტრში და, შეიძლება ითქვას, ათეული მარშრუტი გაკვალული აქვს და ყოველი მეტრი და კვადრატული მეტრი ზეპირად იცის – სად არის ან როგორ არის და რაც ყველაზე მთავარია – სად რამხელა ან რა ფერის ძაღლია, რომ „აკონტროლებენ“ ე.წ. „თავიანთ“ ტერიტორიებს. გამოცდილმა და დაკვირვებულმა ადამიანებმა უთხრეს ვახოს, რომ ყველა ძაღლი ცდილობს ჰქონდეს თავისი „საარსებო ლოკაცია“ და ყველანაირად ცდილობს სხვა ძაღლებს შეუზღუდოს „მის“ რაიონში „მოღვაწეობა“.

ვახოც დააკვირდა და აღმოაჩინა, რომ მისთვის საჭირო ყოველდღიურ ობიექტებს (საცხოვრებელი სახლის ახლომახლო: აფთიაქი, მარკეტები, საფოსტო განყოფილება, გამგეობა, ბიბლიოთეკა, გაზეთების ჯისური, თეატრი, მუზეუმები, სპორტდარბაზი, „ბილაინის“ ოფისი, ორი-სამი ახლობელი მეგობარი და ა.შ.) და მის მიმდებარე ტერიტორიებს, ყველას „პატრონობს“ რომელიღაც ერთი ძაღლი. ისე რომ, ვახო ერთხელაც რომ გავიდეს ქალაქში, აუცილებლად შეხვდება მინიმუმ სამოთხ ძაღლს – სხვადასხვა ჯიშის, სხვადასხვა ზომის, სხვადასხვა ფერისა და სხვადასხვა „ხასიათისას“.

მრავალი წლის განმავლობაში ვახო ცდილობდა და ახლაც ცდილობს, როცა გარეთ გადის და უწევს უკვე ნაცნობი ობიექტების მონახილება, თუნდაც უბრალოდ მათ წინ ჩავლა, ჯიბეში იქონიოს მცირე რამ მაინც კეების პროდუქტების ნარჩენებისა და გაუნაწილოს მათ, რომლებსაც გარეგნულად იცნობს და ერთმანეთისგან არჩევს, თუმცა არ იცნობს მათ პატრონებს (თუ ჰყავთ), არ იცის მათი სახელები და არ იცის მათი ჩვევებისა და ხასიათის შესახებ არაფერი. ერთი კი იცის, რომ ყველა ძაღლი სცნობს ვახოს, შეხვედრისას კუდს აქანავებენ, ცქმუტავენ, ფეხსაცმელებს და შარვლის ტოტებს ულოკავენ, რამეთუ მოელიან მცირე სასუსნავს მაინც და იქნებ მხოლოდ ამიტომ არა?!

ისტორიამ იცის მრავალი შემთხვევა ძაღლისა და ადამიანის მჭიდრო მეგობრობისა, ურთიერთსიყვარულისა თუ პერსპექტივებისა და ერთგულებისა. ვინ ივის?.. იქნებ მხოლოდ კეების პროდუქტების ნარჩენების მოლოდინი არ განაპირობებს ძაღლების კეთილ დამოკიდებულებას, იქნებ უფრო მეტს „ხედავენ“ და „გრძნობენ“ ძაღლები ვახოს მათდამი დამოკიდებულებაში, იქნებ ესმით ოთხფეხიანებს ვახოს შინაგანი სულისკვეთების და კეთილი სურვილების?!

ვინ იცის!..

თუმცა, ვახომ კარგად იცის, რომ ყოველთვის ყველგან და ყველაფერში არსებობს მომენტი, როცა ადამიანს სჭირდება ამ ჯადოსნური სიტყვის „თუმცა“-ს გამოყენება, ამ სიტყვის მოსმენა და გათვალისწინება, რამეთუ არ არსებულა, არ არსებობს და ვფიქრობთ არასდროს იარსებებს ცხოვრებისეული სიტუაცია ისეთი, რომელსაც არ გააჩნია რაიმე, თუნდაც მცირე ხინჯი, უსაფუძვლობა, თუ ჭეშმარიტებისგან აცდენილი მახასიათებლები.

მაშ ასე – „თუმცა“.

ვახო შეიყვარეს ძაღლებმა (გუწოდოთ მათ „უბნის ძაღლები“) და ყოველდღე, მეტნაკლები აქტიურობით

მოელოდნენ მის გამოჩენას. განსაკუთრებით მოსწონდათ მომენტი, როცა ვახო ხელს იყოფდა ჯიბეში და რაღაცით უმასპინძლდებოდა მათ.

ვახოს ეჩვენებოდა, რომ უკან, სახლში იგივე გზით დაბრუნებულს ძაღლები მადლიერების გრძნობით შესცქეროდნენ და იღუმალ მადლობას გამოხატავდნენ კულის განსაკუთრებული ქნევით.

მოსწონდა და ძაღლებთან ჩამოყალიბებული ე.წ. „მეგობრული“ ურთიერთობები და სიამოვნებდა რომ ჰქონდა თავისებურად განსაკუთრებული „არაადამიანური“ სფერო, სადაც გრძნობდა უჩვეულო სიამოვნებას და კმაყოფილებას.

კვლავ და კვლავ ახსოვდა და თვალზე ცრემლმომდგარი – იხსენებდა საყვარელ „ალმასას“ ტორებში გატარებულ გვიანი შემოდგომის ცივ ღამეს.

და უყვარდა და უყვარს ძაღლები... არა აქვს მნიშვნელობა – უპატრონოები არიან თუ პატრონიანები.

ერთხელაც, აფთიაქისკენ მიმავალმა ვახომ, ტროტუარსა და გამზირს შორის არსებულ ე.წ. მწვანე ზოლში, ნაძვის ძირში შეაძინა უცხო, მანამდე არნახული ძაღლი, რომელიც საკმაოდ მოკლეფეხებიანი იყო, პატარა ტანის და ისეთი ბოროტი გამოხედვის, რომ უნებურად შეგეშინდებოდა მისი... ტანი შემოსილი ჰქონდა რუხი ნაცრისფერი ბეწვით (ბალანით), რომელიც ტანზე ეყარა ბლუჯა-ბლუჯა. რჩებოდა ისეთი შთაბეჭდილება, რომ ტანის ერთი ძლიერი შერხევა და ბლუჯა-ბლუჯა გასცვივდებოდა „ტანსაცმელი“... გამოხედვა ჰქონდა ჩასაფრებული და ბოროტი. არც ერთხელ არ მიეკარა ვახოს მიერ შეთავაზებულ „ნობათს“... უფრო მეტიც – ვახოს გამოჩენას ხვდებოდა გაბრაზებულ-გადიზიანებული და საშინლად დაძაბული... იყო შემთხვევები, როდესაც შეჰყევდა ხოლმე... ვახო გაოცებული იყო „ახალი“ ოთხფეხას საქციელით... ვერ გაეგო, რითი იყო უკმაყოფილო, ან რას ერჩოდა ვახოს, რომელიც კვლავინდებურად ერთგულებდა ძაღლებს და შეძლებისდაგვარად

ამარაგებდა მათ კვების პროდუქტების ნარჩენებით.

მეგობრებმა უთხრეს ვახოს – კარგი, თუ ძმა ხარ, შეეშვი... ყველა ძაღლი ერთნაირი ხომ არ არისო, გავა დრო და შეგეჩვევა და სხვა ძაღლებით მოგეფერებაო...

გადიოდა დრო, მაგრამ ის „ახალი“ ძაღლი (დავარქვათ „ბლუჯა“) არადაარ ურიგდებოდა ვახოს, უფრო სწორად, არ ეფერებოდა, კუდს არ უქიცილებდა და არც შარვლის ტოტებს და ფეხსაცმელს ულოკავდა... მოკლედ, ვერადავერ შეიჩვია „ბლუჯა“, რასაც სერიოზულად განიცდიდა.

ერთხელ ვახოს მეგობარი ეწვია და გადაწყვიტეს ერთად წასულიყვნენ სპორტის სასახლეში. გავიდნენ ქუჩაში და გაუყვნენ ვახოს ჩვეულებრივ მარშრუტს ე.წ. „ფანტანის“ („შიოს წყაროს“) მიკროუბნიდან ქალაქის ცენტრალური მოედნისაკენ.

აფთიაქამდე დაახლოებით ას მეტრზე, ვახომ შეაჩერა მეგობარი და უთხრა: „...აბა, გაიხედე იქით, ხედავ ნაძვის ძირში წამოწოლილ ბანჯგვლიან ძაღლს, მე ვეძახი „ბლუჯას“...

კი, ვხედავო, უპასუხა მეგობარმა... წყნარად წევს და ინტერესით აკვირდება გამგლეულ-გამომგლეულებსო.

ჰოდა, მოდი, ერთი ათი-თხუთმეტი წუთი ვუყუროთ, რას მოიმოქმედებს და როგორ შეხედება გამგლეულ-გამომგლეულებს...

შეჩერდნენ და ყურადღებით აკვირდებოდნენ ტროტუარის იმ მონაკვეთს, სადაც, როგორც მომავალში გაირკვა, „ლოკაციას“ აკონტროლებდა „ბლუჯა“.

დაახლოებით ორმოცამდე ადამიანმა აიარ-ჩაიარა და არცერთი მათგანის მიმართ „ბლუჯას“ არ გამოუჩენია ოდნავი ყურადღებაც კი, რომ აღარაფერი ვთქვათ აგრესიულობაზე. იწვა ხის ძირში და წყნარად და მშვიდად „აკონტროლებდა“ თავის „ლოკაციას“.

კარგიო, უთხრა მეგობარს ვახომ... შენ აქ იდექი, თუ გინდა ცოტაც წაიწიე წინ, რომ კარგად დაინახო და გაიგო, რაც მოხდებაო და წავიდა „ბლუჯას“ მიმარ-

თულებით. დაახლოებით ათ მეტრზე რომ მიუახლოვდა, ვახომ შეამჩნია, თუ ზღაზვნით როგორ წამოიძარათა ფეხზე, მიატოვა ნაძვის ძირში შეჩვეული ადგილი და ნელი ნაბიჯით წამოვიდა ტროტუარისკენ... მიუახლოვდა თუ არა ვახო, მაშინვე დაიძაბა, გაჭიმა ტანი და კუდი და ღრენა-ღრენით მიუახლოვდა გარცეხულ ვახოს, რომელმაც უგულვებელყო სიფრთხილის ყოველი ნორმა, შეჩერდა მისი გააფთრებული და პირდაღებული სიფათის წინ შემდეგი სიტყვებით: „...რა მოგდის, რა გემართება, ერთი მითხარი რას მერჩი, რა დაგიშავე?! ამ სიტყვებს რომ ამბობდა თანდათან სულ ახლოს მიდიოდა და თვალებში ჩასცქეროდა ეშვებგადმოყრილ ოთხფეხას... ყოველგვარი შიში დაძლია ვახომ და მხოლოდ ის აინტერესებდა – რას ერჩოდა მას ის „ბღუჯა“, რომელმაც ათობით სხვა ამვლელ-ჩამვლელის ხმას არ სცემდა და არას ერჩოდა... „...რა გინდა ჩემგან, რატომ მიყეფ, განა რა დაგიშავე ასეთი... არ გინდა, რომ ვიძმაკაცოთ, იქნებ გამოვნახოთ საერთო ენა, როგორც სხვებთან ურთიერთობაში მაქვს, იქნებ ერთმანეთს მხოლოდ კარგი გავუკეთოთ, იქნებ ასე აჯობებს?!“

ასე დაძაბული და საოცრად მოწადინებული ესაუბრებოდა კბილებდაკრეჭილ და კუდაბზეკილ ოთხფეხას ასაკოვანი ვახო, რომელსაც ვერ გაეგო, თუ რას ერჩოდა მას მოცემული „ლოკაციის“ ახალი მფლობელი.

ახლომისული ვახოს მეგობარი გარცეხული შეჰყურებდა მის თვალწინ განვითარებულ მოვლენას და ხმის ამოდებას ვერ ბედავდა იმის შიშით, რომ არ გაელიზიანებინა „ბღუჯა“ და რაიმე ზიანი არ მიეყენებინა ვახოსთვის.

ამასობაში, ვახო სულ უფრო ახლოს მივიდა პირდაღებულ ძაღლთან და ღორბლიანი ეშვების მაცქერალი კელავ იმეორებდა სიტყვებს – „...რას მერჩი, რა დაგიშავე, აბა, დაფიქრდი, იქნებ, მეგობრობა სჯობსო“ და ა.შ.

მოხდა სასწაული, რაც უმალ შეამჩნიეს ვახომაც და მისმა მეგობარმაც...

„ბლუჯა“ რადაცნაირად მოდუნდა, ხახა დაკეტა, კბილების ღრჭიალს და ღრენას შეეშვა, გაჭიმული კუდი მოუშვა და რადაცნაირი სიხშირით აიქნ-ჩაიქნია, თავი დაბლა დახარა და თათებიც რადაცნაირად უცნაურად აათამაშა... ვახოს პირდაპირ აღარ უყურებდა და თავდახრილი იდგა მასწავლებლის მიერ კუთხეში დაყენებული მოსწავლესავით. ვახომ შვებით ამოისუნთქა და გაბედა ხელი გადაესვა კისერზე და ზურგზე. ძაღლი სიამოვნებისაგან გაინაბა და თავდახრილი დაჰყურებდა ტროტუარის ქვაფენილს. მერე კი ოდნავი ძუნძულით წავიდა მწვანე ზოლისკენ და მოკალათდა ნაძვის ძირში, შეჩვეულ მყუდრო ადგილზე.

ეგ იყო და ეგ... როგორც იტყვიან ხოლმე... გაღღვა ყინული და მას შემდეგ „მეგობრული“ ურთიერთობა ვახოსა და „ბლუჯას“ შორის აშკარად გამოიკვეთა. ამ ამბის შემდეგ ვერც ერთი ძაღლი ვერ ასწრებდა „ბლუჯას“, რომ წინ შეხვედროდა და თავისი თბილი დამოკიდებულება გამოეხატა ტროტუარზე მიმავალი ვახოსადმი. „ბლუჯა“ პირველი ეგებებოდა მას, მისაღმების ნიშნად კუდით დაუბერტყავდა შარვლის ტოტებს, კრუტუნ-კრუტუნით რამდენჯერმე შემოუვლიდა გარშემო, ჩაიტკბარუნებდა ვახოს მიერ მირთმეულ საკვების ნარჩენებს და კმაყოფილი უბრუნდებოდა ხოლმე თავის ადგილს მწვანე ზოლში მდგარი ნაძვის ძირში.

ასე გაგრძელდა თითქმის ორი წელი. დაახლოებით ორასი მეტრის მანძილიდან სცნობდა ქალაქის ცენტრისკენ მიმავალ ვახოს და და ძუნძულით მიეგებებოდა ხოლმე შუაგზაზე. უცნაური წკმუტუნ-კრუტუნით და კუდისა თუ თათების რხევა-ქანაობით ამჟღავნებდა თავის დამოკიდებულებას და სწრაფადვე ბრუნდებოდა ხოლმე თავის „საკონტროლო“ უბანზე. ვახო კმაყოფილი იყო, რომ აღარ ჰყავდა ჩასაფრებული მტერი. „ბლუჯაც“ განიცდიდა თავისებურ სიხარულს და ვახოს ეჩვენებოდა, რომ თითქოს ტრახახობდა კიდევ „მეგობართა“ წრეში.

ერთხელაც, ზამთრის ცივ დილას, დაახლოებით რვა

საათზე, მარტოხელა ვახოს კარებზე, მოესმა რაღაც-ნაირი ფხაკუნის ხმა. გააღო კარი და რას ხედავს – „ბლუჯა“ ზის ფეხსაწმენდ ტილოზე კუდის სწრაფი რხევით აპრიალებს ე.წ. „პლაშჩადკის“ მოზაიკის ზედაპირს, დაბალ ხმაზე კრუტუნებს და თავის აქეთ-იქით მიხრა-მოხრით ცქმუტავს საოცრად... აშკარად ეტყობა, რომ რაღაცის „თქმა! უნდა, მაგრამ ვაი, რომ...

ვახო გაცეცებისკან პირდაღებული იდგა და არ იცოდა, რა გაეკეთებინა... ვერ აეხსნა ვერანაირად, თუ როგორ მიაგნო „ბლუჯამ“ მის ბინას მაღლივი კორპუსის მე-5 სართულზე, ვინ ან როგორ აუხსნა მისამართი, თუ თვითონ „ბლუჯამ“ უთვალთვალა შეუმჩნეველად... მოკლედ, ვახო ისე იყო დაბნეული, რომ აღარ იცოდა, რა ექნა... „ბლუჯა“ განაგრძობდა კრუტუნსა და თავის ქნევას... ვახომ იფიქრა, რაიმეს ვაჭმევო და ფართოდ გაუღო კარები... ევედრებოდა შემოდო, მაგრამ „ბლუჯა“ ადგილიდან არ იძროდა...

კარგო, მიეალერსა ვახო, ახლავე გამოვიტან რაიმე გემრიელსო და წავიდა სამზარეულოსკენ ჯამში სწრაფად ჩაყარა რაღაც-რაღაცეები და გაიტანა „პლაშჩადკაზე“, მაგრამ „ბლუჯა“ იქ აღარ დახვდა. გადაიხედა ძირს და დაინახა „ბლუჯა“ როგორ ჩადიოდა კიბეებზე სადარბაზოდან ქუჩაში გასასვლელისკენ.

წავიდა და გადაიკარგა... ვახომ რამდენჯერმე მიაკითხა მის ჩვეულ სამყოფელს ნაძვის ძირში, მაგრამ „ბლუჯა“ აღარსად ჩანდა. მას შემდეგ ყოველთვის ყურადღებით აკვირდებოდა და აფთიაქის თუ მარკეტების მომსახურე პერსონალსაც ეკითხებოდა „ბლუჯას“ შესახებ, მაგრამ არავინ იცოდა ძაღლის ასავალ-დასავალი. ერთმა ქალბატონმა ისიც უთხრა ვახოს, რომ, ალბათ, „ლოკაცია“ შეიცვალა ან შეუცვალესო...

ვახო მტკივნეულად განიცდიდა უცნაურ ამბავს, მაგრამ რა ექნა – ვისთვის ეკითხა, ვინ რას ეტყოდა, ან ვინ რა იცოდა „ბლუჯას“ შესახებ...

გადიოდა ღლეები, თვეები და ვახოს აღარ უნახავს

„ბლუჯა“. არ ავიწყდებოდა მომენტი, საჭმელი რომ გამოუტანა „პლაშჩადკაზე“ და იქ აღარ დახვდა...

მაშინაც და ახლაც, დიდი ხნის შემდეგ, ფიქრობდა და ფიქრობს, რომ „ბლუჯა“ გამოსამშვიდობებლად ეწვია მას მე-5 სართულზე.

დრო გადიოდა, მაგრამ „ბლუჯას“ ვერ ივიწყებდა ვახო; განსაკუთრებით კი მაშინ განიცდიდა „ბლუჯას“ გადაკარგვას, როცა ქალაქის ცენტრისკენ მიმავალს თვალი უნებურად გაექცეოდა ხოლმე იმ ნაძვის ძირისკენ, საიდანაც „ბლუჯა“ წლების განმავლობაში აკონტროლებდა „თავის“ ლოკაციას.

„ბლუჯასთან“ განშორების შემდეგ გავიდა დაახლოებით ორ წელი, მაგრამ ვახოს არ ავიწყდებოდა ოთხფეხა „მეგობარი“. უფრო მეტიც – ახლობლებს რამდენჯერმე ფაუნის სადღეგრძელოც კი შესთავაზა „ბლუჯას“ თამადობით.

გვიანი შემოდგომის ერთ ღრუბელ-წვიმიან შაბათ დღეს, ვახოს დაურეკა ძმაკაცმა და გააფრთხილა – მანქანით გამოგივლი ამადაამ დროს და სამძიმარზე ერთად წავიდეთო. გარდაეცვალათ საერთო მეგობარი და ყოფილი კოლეგა.

ქალაქის გარეუბანში, ახლადაშენებული მრავალსართულიანი სახლის ეზოში, შეკრებილიყო სამძიმარზე მისული ხალხი, ჯგუფ-ჯგუფად იდგნენ და საუბრობდნენ გამოსვენების მოლოდონში.

ვახომ და მისმა მეგობარმა სადღაც ეზოს ბოლოში მონახეს შედარებით მშრალი და სუფთა ადგილი და გააჩერეს მანქანა. გუბებზე ხტუნვა-ხტუნვით წავიდნენ იმ სადარბაზოსკენ, სადაც ესვენა მათი კოლეგა.

რომ იტყვიან ხოლმე – „...სად იყო და სად არაო...“ ისე მოხდა; საიდანღაც გამოვარდა ერთი ძაღლი და გაექანა ვახოსკენ... შეახტა მკერდზე ტალახიანი ფეხებით, კუდის ქნევით და ლოკვა-ლოკვა წკმუტუნით... ერთიანად ამოსვრილი ვახო ხელებს იქნევდა და ყვიროდა – „გადი, გადიო“. ხალხი ახმაურდა, ქალებმა ქოლგების ქნევა დაიწყეს და ერთი წივილ-კივილი ატეხეს...

ცოტა ხანიც და ვახომ შეწყვიტა „გადი, გადის“ ძახილიც და წინააღმდეგობაც. მიხვდა, ვისთანაც ჰქონდა საქმე, შემოტრიალდა ერთიანად ტალახში ამოსვრილი და მანქანისკენ წავიდა... მეგობარს მიაძახა, იქ დაგელოდებო.

მანქანისკენ ნელი ნაბიჯით მიმავალს, ფეხებში ებლანდებოდა გახარებული და ტალახში ერთიანად ამოსვრილი „ბლუჯა“, რომელიც კვლავ განაგრძობდა მისთვის დამახასიათებელ ალერსს.

ბოროტი მეზობელი

„...აესა კაცსა ავი სიტყვა
ურჩევნია სულსა, გულსა...“
(რუსთაველი)

კვლევითი-სამეცნიერო ინსტიტუტის ღირექციათ და შესაბამისმა სამინისტრომ საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან ჩამოსული სპეციალისტებისათვის ააშენეს სამსართულიანი და მრავალსადარბაზოიანი საცხოვრებელი სახლი და საახალწლოდ საჩუქრებად გადასცა მათ კენჭისყრის გამოყენებით.

ოჯახების სულადობის შესაბამისად, თანამშრომლებმა მიიღეს ერთ, ორ და სამოთახიანი საცხოვრებელი, ხოლო ე.წ. „ხალასტოებს“ ადგილი მიუჩინეს საერთო საცხოვრებელში.

ჩვენი მოთხოვნის გმირს ილოს წილად ხვდა ორმოთახიანი ბინა მე-3 სართულზე.

ქართული ტრადიციების შესაბამისად, ატყდა ერთი ამბავი. ერთმანეთს არ აცლიდნენ მიპატიუებას, თათარიან სუფრის გაშლას, ხმამაღალ სადღეგრძელოებს, კეთილ სურვილებს და ა.შ.

ერთი კვირის განმავლობაში, ყოველ საღამოს სადარ-

ბაზოებში ისმოდა საზეიმო განწყობის ჰანგები, მერე ყველაფერი ჩაღება ცხოვრებისა და მუშაობის მისაღებ რიტმში.

ილო ისეთ ოჯახში იყო დაბადებულ-აღზრდილი, სადაც მეზობელი და მეზობლობა, შეიძლება ითქვას, იყო „გაფეტიშებული“. მას ადრე მოუკვდა დედა. ხუთი წლის იყო. მძვინვარებდა მსოფლიო ომი. მამა ფრონტზე არ წაიყვანეს მისი ფიზიკური კონდიციების გამო, მაგრამ დღედაღამ ტყეში მუშაობდა და ამზადებდა შეშას ფრონტზე გასაგზავნად. ისე, რომ მამამისი სახლში კვირაში ერთხელ, ან მაქსიმუმ ორჯერ ათევდა ღამეს. ილოს აღზრდა თავის თავზე აიღეს მეზობლებმა და უნდა ითქვას, რომ საუკეთესოდ გაართვეს თავი. მეზობლებმა ისიც მოახერხეს, რომ შორეულ ნათესაგებს არ გაატანეს ილო და თავისი საკუთარი შვილივით აღზარდეს. საშუალო სკოლის ოქროს მედალი, სპორტსკოლის წარმატებული ფეხბურთელი და მოსწავლე ახალგაზრდების ცეკვისა და სიმღერის ანსამბლის წამყვანი სოლისტობა ყველაფერზე მეტყველებს. ყოველივე ამას ემატებოდა კვირაში, ან ორ კვირაში ერთხელ ე.წ. „ქართული აკადემიის“ (სუფრის) წევრების (ოჯახის მეზობელ-მეგობრებისა და მამის კოლეგების) სუფრის მომსახურება და სადღეგრძელოების მოსმენა, რასაც დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდნენ და ქართული ეროვნული ტრადიციების უმაღლესი დონის გამოვლინებად მიიჩნევდნენ.

აი, ასეთ გარემოში ჩამოყალიბდა ილოს პიროვნება. ახლა კი, ახალმოსახლეობის შემდეგ, იგი მოხარული იყო, რომ კარგი მეზობლები შეხვდა. დღე ისე არ გაივლიდა, რომ მათთან არ ჰქონოდა რაიმე, თუნდაც სულ მცირე, ურთიერთობა... მას სხვანაირად არ შეეძლო, ვერ წარმოედგინა.

სადარბაზოს ხუთი მეზობლიდან ოთხი, რომ იტყვიან, უმაღლესი დონის აღმოჩნდა. მათ კარგად გაუგეს ილოს და მალე გამონახეს საერთო ენა. სულ რაღაც ორიოდვე წლის შემდეგ ჩამოყალიბდნენ ერთმანეთისთვის მისაღებ და საყვარელ ადამიანებად და მუდამ ცდი-

ლობდნენ მხოლოდ კარგი ეკეთებინათ ერთმანეთისთვის. მიაჩნდათ, რომ ადამიანის უპირველესი მოვალეობა და მოწოდება იყო საზოგადოების უანგარო მსახურება და სიკეთის ქადაგება და კეთება. ილოს ასეთი შინაგანი ბუნება და ყოველდღიურობა მისაღები გახდა სხვა სადარბაზოებში მაცხოვრებლებისათვისაც და შეიქმნა ერთიანი სამეზობლო... თუმცა...

ილოს პრობლემად ექცა „ის“ მეხუთე მეზობელი, ქალბატონი, რომელიც მისი ბინის ქვეშ ცხოვრობდა და ხელიდან არ უშვებდა შემთხვევას, რომ შენიშვნა არ მიეცა, ან რაღაცას დააბრალებდა, ან რაღაცას მოუგონებდა... მოკლედ, ილო სულ იმის შიშში იყო, რომ „იმ“ ქალბატონისთვის რაიმე არ ეწყენინებინა. არადა, „შარო საიდან მოხვალო“, ძალაში იყო „იმ“ ქალთან დაკავშირებით; ეზოში მოფუსფუსე ილოს ლოჯიის ფანჯრის ფარდის უკან მდგარი უთვალთვალებდა და ეძებდა შენიშვნებისა და გაკიცხვის შესაძლებლობას. გამოადებდა ფანჯარას და ხმამაღლა, მეზობლების გასაგონად მიიძახებდა: ავტოფარეხის სახურავზე ასასვლელ კიბეს ნუ აკეთებ, თორემ პოლიციაში დავრეკავ... ებხე რად დარგე მანდ, გაიზრდება და დამიჩრდილავს... ებ ტყემალი რომ მოისხამს, მერე ხომ დამწიფდება და ჩამოცვიფდება, ვინ მოკრეფავს და ვინ დაგვის მოასფალტებულ ეზოს... მანდ,

ბაღში რასა თხრი, რა უნდა დარგო, თუ დათესო?! შენი ავტოფარეხის წინ რომ დაყარე ქვიშა, მანქანას ვეღარ ვაყენებ, გადაყარე, თორემ გიჩივლებ... ეზოსკენ აივანი არ გააკეთო, არ გაძღვე უფლებას... ეზოში რა უნდა მაგიდას... ჭადრაკის ან დომინოს თამაში თუ გინდა, სახლში ითამაშე... წყალი რატომ გაიყვანე ეზოში, ხომ დასველდება იქაურობა... ონკანს ვინ შეაკეთებს და ა.შ. და ა.შ... გაუთავებლად, დაუღლელად და ღვარძლიანად; რომ იტყვიან – სიცოცხლე გაუმწარა ილოს.

ერთხელ, ერთ-ერთმა მეზობელმა უთხრა ილოს, გინდა გითხრა, რატომ არის „ის“ ქალი შენდამი ასეთი განწყობითო...

- მითხარიო, დაინტერესდა ილო.
- გახსოვს, ოცი წლის წინ, გამოსვენება რომ იყო...
- მახსოვს, მერე?!
- მაშინ წრეში ვიდექით და ვსაუბრობდით.
- მერე?..
- „ეგ“ ქალი ძალიან აქტიურად საუბრობდა და ხელებს იქნევდა...
- მერე?..
- თბილისიდან ჩამოსულმა გკითხა შენ – ეგ ქალი ვინ არისო, გახსოვს, რა უპასუხე?
- არა.
- შენ უპასუხე, რომ „ჩემ ქვეშ რომ არისო“... გულისხმობდი მის მეორე და შენს მესამე სართულებს. „იმ“ ქალმა კი „ვინ ვის ქვეშ არის, მაგასაც ვნახავთო“ და დაიწყო ის, რაც დღემდე გრძელდება.

გაახსენდა ილოს სევერიანის გამოსვენების ცერემონიალიც, „იმ“ ქალის ლაქლაქიც, თბილისელი სტუმრის შეკითხვაც და თავისი პასუხიც.

მოიწვინა ილომ... რა ექნა, აღარ იცოდა... გადიოდა წლები... გარდაეცვალა მეუღლე... კისერზე დააწვა საოჯხო საქმეები, მათ შორის თეთრეულისა თუ ტანსაცმლის გარეცხვა-გაფენის საქმე.

გაიტანჯა კაცი... ლოჯიიდან მოეღი ეზოს გადაკვე-

თით თოკი ჰქონდა გაბმული და დამაგრებული ავტო-
ფარების სახურავზე, რკინის მიღზე. მანძილი ძალიან
დიდი იყო და ქარის შემთხვევაში ან გაფენილი იხ-
ლართებოდა ერთმანეთში, ან თოკი ვარდებოდა ე.წ.
„როლიკებიდან“, რაც პრობლემას უქმნიდა უკვე ხან-
დაზმულ ილოს.

გადაწყვიტა „კარგი“ მეზობლები მიეგზავნა „იმ“ ქა-
ლთან და გადაეცათ მისი თხოვნა – მიეცა უფლება
ლოჯიაზე მიემაგრებინა სარეცხის ე.წ. ჯოხები, გა-
საწვევ-გამოსაწვევი თოკებით... მეზობლებს უთქვიათ –
კარგი, მიეცი უფლება, რა უნდა დაგიშაოს ისეთიო...

ძვირფასო მკითხველო, „იმ“ ქალს უთქვამს, ჩემს
გაფენილ სარეცხს დაეცემა მაგისი სარეცხის წვეთებით...

ვიდაცას უთქვამს – გოგო, რა წვეთები, რის წვეთე-
ბი, მანქანა ისე წურავს გარეცხილს, რომ...

მოკლედ, ძლივს დაუთანხმებიანთ ის ქალი, ოღონდ
მოუთხოვნიდა მკაცრი ტონით: გადმოიხედოს ფანჯრიდან
და როცა დაინახავს, რომ ჩემი სარეცხი არ მაქვს გაფე-
ნილი გასაშრობად, აი, მაშინ გარეცხოს და გაფინოს,
არ ვარ წინააღმდეგო...

გაუხარდა ვახოს მოსმენილი, მადლობა მოუხადა
კეთილ მეზობლებს და დაიწყო გასარეცხის მოგროვე-
ბა სარეცხის მანქანაში. იმავდროულად, თვალყურს
ადევნებდა „იმ“ ქალის სარეცხის ჩხირებს.

გავიდა ერთი კვირა. შეივსო ილოს სარეცხი მანქანა.
გადაიხედა ლოჯიდან – სავსეა „იმ“ ქალის ე.წ. სარე-
ცხის ჩხირები.

გავიდა კიდევ სამი დღე, კვლავ სავსეა „იმ“ ქალის
სარეცხის ჩხირები. რა ხდებოდა, ვერ გაეგო ილოს.

ერთხელაც, ეზოდან შესულმა, თავის სადარბა-
ზოსკენ მიმავალმა კვლავ ყურადღებით შეათვალიერა
„იმ“ ქალის ჩხირები და ლამის იქვე წაიქცა ელდანაცე-
მი – ბოლო ათი დღეა, ერთიდაიგივე თეთრეული და
ტანსაცმელი არის გაფენილი. ისიც კარგად იცის, რომ
არსად წასულან და სახლში არიან.

ილომ გააძლიერა თვალთვალი და ბოლოსდაბოლოს „ამოხსნა“ ამოცანა. შაბათს დილით „იმ“ ქალმა ჩამოხსნა „გამშრალი“ და გაფინა ახალი სარეცხი; მზიანი დღე იყო, მალე გაშრა ყველაფერი. კვირა დილით ჩამოხსნა კარგად გამშრალი ნივთები და ილომ ავტოფარეხიდან შეამჩნია, როგორი სიჩქარით კიდებდა „გასაშრობად“ იმ ნივთებს, რომლებიც ჩამოხსნა შაბათს. ეს იყო ილოსთვის საშინელი დარტყმა. გამოდის, რომ „იმ“ ქალს მომარაგებული ჰქონდა რაღაც რაოდენობის „სარეზერვო“ მშრალი ნივთები და თოკები „ცარიელი“ რომ არ იყოს, სასწრაფოდ ფენდა მათ „გასაშრობად“...

ლამის გაგიჟდა ილო, თუმცა გადაწყვიტა, ერთხელ კიდევ შეემოწმებინა ვითარება. ჩაიწერა იმ ნივთების რაობა და რაოდენობა, რომელიც მთელი ექვსი დღის განმავლობაში ეკიდა „გასაშრობად“. მოვიდა შაბათი და „იმ“ ქალმა ჩამოხსნა გაფენილი და გაფინა ახალი (ზუსტად ისე, როგორც წინა შაბათ დღეს) გასაშრობად. კვირა დილით ჩამოხსნა გამშრალი და სასწრაფოდ გამოკიდა „გასაშრობად“ ის, რაც ეკიდა შაბათს. ილომ ამოიღო ჯიბიდან ქაღალდი და შეამოწმა.

„იმ“ ქალმა გამოფინა ის ნივთები, რომელიც ჩამოხსნა წინა დღეს, ოღონდ ერთი კოლგოტკა აკლდა და მიმდევრობა თოკებზე იყო სხვა.

დიახ, ძვირფასო მკითხველო, „იმ“ ქალს მუდმივად ჰქონდა გამოფენილი „გასაშრობად“ თეთრეული თუ ტანსაცმელი, რათა ილოს არ მისცემოდა სარეცხის გაშრობის საშუალება.

ნეტავ, თუ გაუგია „იმ“ ვაიქართველ ქალს, რომ...

„...მეზობელო კარისაო,

სინათლე ხარ თვალისაო...“

„ყანყრატო“

მეორე მსოფლიო ომის წლებში (1939-1945) მთელს დედამიწაზე იგრძნობოდა საშინელი გაჭირვება, მათ შორის საქართველოში და ერეკლე მეფის ქალაქ თელავშიც – უშუქობა, სიცივე, საწვავის, კვების პროდუქტების, სამკურნალო საშუალების წარმოუდგენელი დეფიციტი და ა.შ. მოსწავლეებს არ ჰქონდათ საკმარისად წიგნები, რვეულები, საწერ-სახატი საშუალებები; დიასახლისები, გარდა ჩამოთვლილისა, განიცდიდნენ სარეცხი საშუალებებისა და საგარეო თუ საშინაო ტანსაცმლის ნაკლებობას.

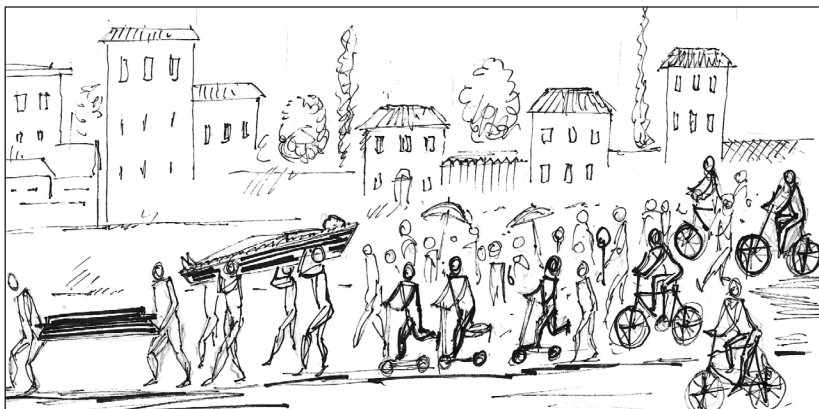
ადამიანები, რომ იტყვიან „დღე-ღამეს ასწორებდნენ“, რომ გამოენახათ რაიმე სასიცოცხლო, საარსებო საშუალება, რათა შიმშილით არ დახოცილიყვნენ.

ერთ-ერთი ასეთი კაცი გახლდათ ინვალიდი იოსები, მეტსახელით (თიკუნით) „ყანყრატო“, რომელმაც შეძლო დიდი გარჯითა და მონღომებით მოეპოვებინა ფართო საზოგადოების ყურადღება, განსაკუთრებით კი ახალგაზრდობისა. რომ იტყვიან ხოლმე – „...ოქროს მარჯვენა აქვსო“, სწორედ რომ ასეთი გახლდათ „ყანყრატო“ (მძიმე ოპერაცია ჰქონდა გადატანილი. ამბობდნენ, რომ ხორხი აქვს ამოჭრილიო. ამიტომ იყო, რომ სრიალით საუბრობდა და ყელზე მუდმივად აფარებული ჰქონდა მარლა-ბამბის საფენი, უჭირდა სიტყვების მკაფიო გამოთქმა და გამუდმებით ქშინავდა) და მაინც რითი გაითქვა სახელი ინვალიდმა კაცმა?! იმიტომ, რომ ესერხებოდა და აკეთებდა გადასადგილებელ მგორავ საშუალებებს, ძირითადად ურიკებს, ველოსიპედებს (რემონტი), ე.წ. „სამაკატკებს“ (ბურთულა-საკისარიანი მოწყობილობა) და ჩასარაზებს, საყრდენებს, ბოქლომებს (რემონტი), დანებსა და დანის ტარებს, სამეურნეო ინსტრუმენტებს, საბავშვო სათამაშოებს (რემონტი) და ა.შ. განსაკუთრებული პოპულარობით სარგებლობდა „სამაკატკები“ და ველოსიპედები.

სულ რაღაც ორ წელიწადში იოსები („ყანყრატო“) გახდა საკმაოდ ცნობადი პიროვნება, არამარტო ქ. თელავის რაიონში, არამედ მიმდებარე რაიონებშიც.

ტექნიკური საშუალებებისა და სხვა დეტალური მასალების თუ საშუალებების მოძიება კი გახლდათ მთავარი პრობლემა „ყანყრატოსათვის“, რომელმაც ფეხით შემოიარა თითქმის მთელი კახეთი და მოაგროვა ე.წ. ჯართი მოსახლეობისგან მიტოვებულ სხვენში, სარდაფში, ბოსელში, ორღობეებში თუ ნაგავსაყრელებზე. მთავარი „მომმარაგებელი“ პუნქტები კი მაინც გახლდათ თელავის ე.წ. მტს (მანქანა-ტრაქტოროთა სადგური) და თელავშივე განლაგებული სამხედრო ნაწილი (ტექნიკური საამქროებით, საწყობებით, ნაგავსაყრელებით და სხვა).

კვირაში ერთხელ მიადგებოდა (შეჩვეულ ადგილზე) ხოლმე სამხედრო ნაწილის ღობეს ჩანთით თუ კალათით და უკვე კარგადნაცნობი ჯარისკაცები, უფროსებისგან დაფარულად, აწვდიდნენ მოგროვებული ე.წ. ტექნიკურ წვრილმანს „ყანყრატოს“ მიერ მათთვის გათვალისწინებულ კვების პროდუქტების ათასგვარ სასუსნავსა და ხშირად სასმელშიც კი, რასაც მოელოდნენ განსაკუთრებული მონდომებითა და ნატვრით. „ყანყრატოც“ არ რჩებოდა ვალში და უკან ბრუნდებოდა გახარებული.

გადიოდა დრო და „ყანყრატოს“ ეზოს სტუმრობდა სულ უფრო მეტი და მეტი ადამიანი. ყოველდღე ისმოდა მის ეზოში თუ სარდაფში ისეთი სიტყვები, როგორებიცაა: „პოჩინიკი“, „კამერა“, „პაკრიშკა“, „სპიცი“, „პედალი“, „კრილო“, „ფანარი“, „ბოლტი“, „კლუნი“, „გაიკა“, „ზაკლოპკა“ და ა.შ. მეტი და მეტი ბავშვი თუ მოზრდილი გამოდიოდა „ყანყრატოს“ ეზოდან „სამაკატკაზე“, თუ ველოსიპედზე შემომაჯდარი კმაყოფილი და ბედნიერი. „ყანყრატოს“ ოჯახმაც მოითქვა სული. აღარ მოჰკლებიათ ხახვი, ნიორი, მჭადის ფქვილი, კვერცხი, კიტრი, პომიდორი, ღვინო, არაყი და ა.შ. შრომაში და შედარებით უკეთეს საყოფაცხოვრებო პირობებში მიმდინარეობდა „ყანყრატოს“ ოჯახისა და მისი წევრების ყოველდღიურობა.

ქ. თელავში იმატა ველოსიპედებისა და „სამაკატკების“ რაოდენობამ. იზრდებოდა „ყანყრატოს“ (იოსების) ავტორიტეტიც და პირადი ცხოვრების დონეც.

გავიდა წვალებისა და გაჭირვების რამდენიმე წელი და დამთავრდა მეორე მსოფლიო ომიც. ბევრი ვეღარ დაუბრუნდა ოჯახს, ბევრი კი ორდენებითა და მედლებით მკერდლამშვენებულები დაუბრუნდა გაჭირვებით გატანჯულ ოჯახებს და ქვეყანა შეუდგა აღმშენებლობის ისტორიულ საქმეს. ხალხი ზეიმობდა ფაშიზმზე გამარჯვებას და იმედით შესცქეროდა ყოფას უკეთესი მომავლის მოლოდინში.

„...მაგრამ საწუთრო განა ვინმეს დიდხანს ახარებს?...“ უთქვამს გენიოს ქართველ პოეტს ნ. ბარათაშვილს. ქალაქში ხმა გავრცელდა – „ყანყრატო“ გარდაიცვალაო. თელაველებისათვის ეს ამბავი მეხის გავარდნას ჰგავდა.

უამრავი ხალხი მიაცილებდა ბოლო გზაზე მართლაც რომ საყვარელ კაცს, რომელსაც მეორე თიკუნიც მიაკუთვნეს და „გაჭირვების ტალ-კვესსაც“ ეძახდნენ. სამგლოვიარო პროცესიას სასაფლაოსაკენ მიჰყვებოდნენ, რაც თვალშისაცემი გახლდათ, სამი მოზარდი „სამაკატკებით“ და რამდენიმე ხანდაზმული „ყანყრატოს“ მიერ შეკოწიწებული ორთველიანი ველოსიპედებით.

ყანწით მოქეზნილი

სახელები და გვარები მოგონილია.
ფაქტები – რეალური.

ავტორი

მეოცე საუკუნის ოთხმოციანი წლების ერთ-ერთი შემოდგომის ერთ მზიან ღღეს ხალხმრავლობა იგრძნობოდა ქ. ოზურგეთის დაბა ანასეულში მდებარე ე.წ. საკავშირო დაქვემდებარების ჩაის მრეწველობის კვლევით-სამეცნიერო ინსტიტუტის ეზოში თუ მიმდებარე ტერიტორიაზე. თვალში საცემი იყო მსუბუქი ავტომანქანებისა და საზეიმოდ ჩაცმულ-გამოწყობილი ადამიანების სიმრავლე. საქმე იმაში გახლდათ, რომ მიმდინარეობდა ჩაის მწარმოებელი ქვეყნების წარმატებულ მეცნიერ-მუშაკთა ორდლიანი კონფერენცია დარგის შემდგომი სრულყოფისა და პროდუქციის ხარისხის ამაღლების პრობლემებთან დაკავშირებით.

მისასალმებელი სიტყვით გამოვიდა რეგიონის ხელმძღვანელობის წარმომადგენელი, რომელმაც დამსწრეთ წარუდგინა სხვადასხვა ქვეყნის მსოფლიო დონის მეცნიერები და გააცნო ორდლიანი სამუშაო პროგრამა.

შემდეგ კონფერენციას სიტყვით მიმართა ცვილონის წარმომადგენელმა, რომელმაც დაწვრილებით მოახსენა სავსე დარბაზს თავისი ქვეყნის სამომავლო გეგმების შესახებ ჩაის მრეწველობის შემდგომი განვითარების კუთხით. მას მიჰყვნენ იაპონიის, ვიეტნამის მეცნიერები და ა.შ.

კონფერენციის დაწყებიდან დაახლოებით ორი საათის შემდეგ პროგრამის წამყვანმა მიკროფონით ამცნო დარბაზში მყოფთ, რომ საქართველოში ჩაის მრეწველობის განვითარების პერსპექტივებზე და უკვე მიღწეულ ტექნიკურ პროგრესზე მათ მიმართავდა მეცნიერების დოქტორი, ასამდე სამეცნიერო შრომის ავტორი, მრავალი საამაყო პრემიის ღაურვატი და მსოფლიოში ჩაის წარმოების კარგად ცნობილი პიროვნება გიორგი დვალი.

გიორგი წამოდგა სკამიდან და ღინჯი ნაბიჯებით წავიდა მიკროფონისკენ.

ამ დროს დარბაზში ატყდა რაღაც ჩოჩქოლი... ვიღაცა სცენისკენ ცდილობდა წასვლას და ხმამაღლა გაჰკიოდა „კანცი“, „კანცი“...

მთელი დარბაზის ყურადღება იმ კაცისკენ იყო მიმართული, ვერ გაეგოთ, რა ხდებოდა... გიორგის პირზე შეაშრა პირველი სიტყვები... მიკროფონი დაბლა დაუშვა და წამყვანისკენ გაიხედა მუდართით – რა ექნაო...

დარბაზში იმატა ხმაურმა. გიორგი დააბრუნეს თავის სკამზე. იმ „მემამოხეს“ კი, რომელსაც ხელში ჩვეულებრივი ყანწი ეჭირა, გაუგზავნეს თარჯიმანი, რათა გაეგოთ თუ რას მოითხოვდა და რატომ იქნევდა ყანწს...

გიორგიმ, როცა გაიგო და დაინახა კიდეც, რომ „ის“ „მემამოხე“ ყანწს იქნევდა – რაღაც გაახსენდა და რაღაც ენიშნა.. ახლა ის წამოხტა სკამიდან და დაიწყო ყვირილი: „რაჯ, მაი ბრადერ“... „რაჯ“... დარბაზში და სცენაზე მეოფთა ყურადღების ცენტრში ახლა უკვე პროფესორი გიორგი დვალი მოექცა და ყველა მას შესცქეროდა გაოცებული და გაფართოებული თვალებით...

ძვირფასო მკითხველო, ნება მომეცით, მოვლენათა ამსახველი ბორობალი უკან დავაბრუნო და მე-20 საუკუნის 50-იან წლებში გამყოფოთ დაახლოებით ათი-თხუთმეტი წუთით...

ქ. თბილისი; მტკვრის მარჯვენა სანაპირო; რესტორანი „არაგვი“; მეორე სართულის ერთ-ერთი დიდი დარბაზი... გაშლილია ორი სუფრა დაახლოებით ოთხმოცი კაცისათვის... მირბი-მორბიან ოფიციანტები და გადაძახილებით აწესრიგებენ და ბოლო საორგანიზაციო ნაბიჯებს დგამენ, რათა ნამდვილი ქართული სუფრით დახვდნენ უმაღლესი სასწავლებლის კურსდამთავრებულების საიუბილეო წლისთავს.

სულ მალე გაისმა ახალგაზრდული ჟივილ-ხივილი, კიბეზე ამომავალთა ფეხის ხმები და აღტაცებული შეძახილები, მართლაც, რომ სასიხარულო და საამაყო

დღე ჰქონდათ ყოფილ თანაკურსელებს. მათ უკვე სამი წელია, არ უნახავთ ერთმანეთი... და აი, გიორგი დვალის ინიციატივით და ორგანიზებით, ყოფილი საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა რესპუბლიკებში გაფანტული და საქართველოს სხვადასხვა რაიონში მოღვაწე ყოფილმა თანაკურსელებმა იმ დღეს მოინახულეს მშობლიური უნივერსიტეტის დერეფან-აუდიტორიები, შეხვდნენ და ესაუბრნენ ყოფილი პროფესორ-მასწავლებლების ნაწილს, გადაიღეს სამახსოვრო სურათები და ბედნიერი დღის ტრადიციული ქართული სუფრით დასაგვირგვინებლად თავი მოიყარეს რესტორანში.

მოხდა ის, რასაც თითქმის ყველა ელოდა. ხალხმრავალი სუფრის თამადად აირჩიეს გიორგი, რომელიც სტუდენტობაშივე გამოირჩეოდა აქტიურობით, ორგანიზაციული ნიჭით, სიახლეების შეთავაზებით, ექსკურსიების ორგანიზებით და რაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია – თამადაობის უნარით და მოლხენით.

ჭიქით ხელში წამოდგარი თამადა ერთხელ კიდევ მიესალმა სუფრასთან მჯდომთ, მადლობა მოუხადა მოსვლისათვის, წარმატება უსურვა და ხმამაღლა შენიშნა – ვწუხვარ, რომ მოსვლა ვერ მოახერხა აკადემიკოსმა მირიან ბოლქვაძემო; სუფრის თავში მჯდომმა ერთ-ერთმა პროფესორმა გამოსძახა გიორგის – მოვა, მოვა... ნუ წუხარ... დამირეკა სახლში და მითხრა, სტუმრები მყავს და შეიძლება ცოტა შემავიანდესო.

„გახურდა“ სუფრა. დიდხნის უნახავი კურსდამთავრებულები ვერ „ძღებოდნენ“ ერთმანეთის ნახვით. მოგონებებს ხომ არ ჰქონდა ზღვარი... იყო ერთი სიცილ-ხარხარი, ხმამაღალი შეძახილები, თამადის დახვეწილი სადღეგრძელოები და უკვე სიმღერაც კი, როცა კიბის თავში გამოჩნდა დაგვიანებული აკადემიკოსი. გახედა სუფრას, ხელის აწევით მიესალმა თავის კოლეგებს და ყოფილ სტუდენტებს და წავიდა თამადისაკენ. აკადემიკოსმა გულში ჩაიკრა გიორგი, გადაკოცნა და მერე რაღაც ჩასჩურჩულა ყურში. გიორგიმ იხმო ადმინისტრატორი

და რაღაც დავალება მისცა. სულ მალე, სუფრის თავში სარეზერვოდ შემონახულ ორ სკამს კიდევ დაამატეს ორი სკამი და აკადემიკოსს, მის სამ სტუმართან ერთად, მიუჩინეს ადგილი. ხუთიოდე წუთის შემდეგ შემოსწრებულმა აკადემიკოსმა გიორგის სთხოვა – ორიოდ სიტყვა მათქმევინეო და სავსე ჭიქა აიღო ხელში: „...მაპატიეთ, რომ ცოტა შემაგვიანდა... გილოცავთ დღევანდელ დღეს და მსურს გაცნობოთ, რომ ინდოეთიდან მეწვია ორი ჩემი ასპირანტი საკონსულტაციოდ... მე ვეხმარები მათ საკანდიდატო შრომების დაწერაში და...“

მერე შეტრიალდა და მიმართა თამადას – „ჩემო გიორგი, იმედია ინდოელ სტუმრებს დაამახსოვრებ ქართულ სუფრას... წინასწარ გიხდი დიდ მადლობას, აბა, შენ იციო და გამოცალა ჭიქა. ინდოელი ქალ-ვაჟი გაოცებულები იყურებოდნენ გარშემო; ჯერ ვერ მოესწროთ „გაშინაურება“ და გაკვირვებული სახეებით შესცქეროდნენ ქართულ სუფრასთან და სუფრაზე მიმდინარე პროცესებს.

მათი თანმხლები თბილისელი თარჯიმანი ინგლისურ ენაზე უყვებოდა და უთარგმნიდა ყოველივე ნანახსა და მოსმენილს.

ინდოელი ასპირანტები გაოცებულები და აღტაცებულები იყვნენ... მათ აქამდეც სმენოდათ ქართული სუფრისა და თამადის „ინსტიტუტის“ შესახებ, მაგრამ არასდროს ყოფილან საოცარი ქართული ტრადიციების უშუალო მონაწილეები. მათმა გაოცებამ პიკს მიაღწია, როდესაც თამადამ მუსიკოსებს რაღაც ანიშნა და მკერდაწეული, ხელებგაშლილი სწრაფი ნაბიჯებით გაემართა ინდოელი ქალიშვილისკენ. ამ უკანასკნელმა ვერ გაიგო, რას ითხოვდა თამადა, როცა სკამს წაავლო ერთი ხელი და მეორე ხელით დარბაზის ცარიელი სივრცისკენ იპატიუებდა. თარჯიმანმა მოასწრო ყურში ჩაჩურჩულება და გოგონაც არეული ნაბიჯით მიჰყვა მოპატიუეს.

დამსწრეებმა ერთხელ კიდევ იხილეს გიორგის დახვეწილი ცეკვა „ქართული“ და ისიც, თუ როგორ გა-

ლიაში მომწყვდეული ჩიტივით ფართხალებდა მისი ინდოელი პარტნიორი. გიორგიმ ადგილამდე მიაცილა ასპირანტი, ხელზე ეამბორა, სკამი გამოუწია და დასვა.

იგრიალა ტაშმა... გიორგი თავის ადგილს დაუბრუნდა... სად იყო და სად არა, ხელში შეათამაშა საშუალო ზომის ყანწი და მორიგი სადღეგრძელოთი მიმართა უკვე საკმაოდ შემთვრალ სუფრის წევრებს.

აკადემიკოსმა ბოლქვაძემ იცნო ყანწი... გაახსენდა ექსკურსიებზე სტუდენტებთან გატარებული დაუვიწყარი დღეები და მდინარის პირზე, მწვანე მოლზე გადაშლილი სუფრები... გახარებულმა გასძახა თამადას – „...შენ და ეგ შენი საოცარი ყანწი ძალიან უხდებით ერთმანეთსო“...

ინდოელი ასპირანტი ვაჟი, უკვე ზომაზე მეტად შემთვრალი, სკამზე შეხტა, ხელი თამადისკენ გაიშვირა და იკითხა – რა უჭირავს გიორგის ხელშიო... თარჯიმანმა დაამშვიდა, დასვა სკამზე და დიდხანს დაბალ ხმაზე ესაუბრა ქართული ყანწის რაობაზე. „რაჯ, ემუდარებოდა ინდოელი გოგონა, დაწყნარდი, მალე წავალთ სასტუმროშიო“...

უკვე მოსაბეზრებელი გახდა რაჯის საქციელი, მაგრამ რას იზამდნენ... ყველამ ხომ კარგად იცოდა, რომ „...სტუმარი ღვთისაა...“

სუფრა გაგრძელდა უკვე შედარებით მაღალ ტონალობაში და ხმაურის თანხლებით. ყველა გრძნობდა, რომ სახლებში წასვლის დროც მალე მოვიდოდა და იმაზეც ფიქრობდნენ, რომ პატივით მიეცილებინათ სასტუმრომდე ინდოელი სტუმრები.

რაც შეეხება თავად რაჯის – იგი საერთოდ არ ფიქრობდა სადმე წასვლას... უფრო მეტიც – მოითხოვა, გინდათ თუ არა, თამადის გვერდით დამსვითო.

შეუსრულებს თხოვნა სტუმარს; გიორგი „დამტკრეული“ ინგლისურით, მოკლედ, სულ რამდენიმე სიტყვით აცნობდა რაჯს ყოველი სადღეგრძელოს მოკლე შინაარსს და ისიც რაღაც ჩანაწერებს აკეთებდა ე.წ. ბლოკნოტში, ხელიდან არ უჭვებდა ყანწს და უკვე მერამდენედ, ალერსით უსვამდა ხელს, ეფერებოდა და ჰკოცნიდა.

მოახლოვდა ქართული საოცარი სუფრის ფინალი

და უფრო ახმაურდნენ საიუბილეო შეხვედრის მონაწილენი და მათი ინდოელი სტუმრებიც.

ვილაცამ იყვირა – დავასაჩუქროთ ჩვენი სტუმრებით და ატყდა ერთი ამბავი: ინდოელ ასპირანტს აჩუქეს საყურეები, მოქარგული წამოსასხამი, ქართული კერძების რეცეპტები და სხვა; ასპირანტმა რაჯიმ საჩუქრებად მიიღო პორტსიგარი, ბურთულიანი ავტოკალამი, თბილისის ფოტოხედები, ჩურჩხელები და სხვა. თუმცა, ყველამ შეამჩნია, რომ იგი უკმაყოფილო იყო და ხელიდან არ უშვებდა ყანწს, ეფერებოდა და ჰკოცნიდა...

მირიან ბოლქვაძემ გასძახა თამადას: „... ჩემო გიორგი, ვიცი, რომ ძნელია, მაგრამ უმორჩილესად გთხოვ, აჩუქე ეგ ყანწი ჩემს ასპირანტს... არც ეგ და არც მე, არასდროს დავივიწყებთ შენს სიკეთეს, ოღონდ ყანწზე ამოფხაჭნე რამე ნიშანი, ან შენი ინიციალები, რომ არასდროს დაივიწყოს ჩვენმა სტუმარმა ქართველი კაცის სტუმართმოყვარეობა და ხელგაშლილობა.

გიორგიმ, როგორც იქნა, გამოართვა მცირე მოცულობის ყანწი ინდოელ სტუმარს, შეავსო და ხმამაღლა მიმართა წასასვლელად აფუსფუსებულ სუფრის წევრებს – „...მაღლობა ყველას ყველაფრისათვის, ღმერთმა კარგად გამყოფოთ, მრავალჯერ შეხვედრილიყავით ერთმანეთს – სთქვა ხმამაღლა, ყანწი გამოსცალა და გააგრძელა... ახლა, ნება მომეცით, ჩვენს ძვირფას ინდოელ სტუმარს საჩუქრად გადავცე ყანწი... სთქვა ეს და ყანწის ბოლოში თევზის კუდის მსგავსი, ფერადი ლითონის საცმის ზედაპირზე ამოფხაჭნა ინიციალები – გ.დ. მას მიბაძეს სხვებმაც და ბედნიერმა რაჯმა გულში ჩაიხუტა ძვირფასი საჩუქარი.

ახლა კი, ძვირფასო მკითხველო, თქვენის ნებართვით, დავუბრუნდები ანასეულში მიმდინარე მსოფლიოს ჩაის მრეწველობის ქვეყნების წარმომადგენელთა სამეცნიერო კონფერენციას, რომელზედაც ხანდაზმულ პროფესორს, გიორგი დვალს, სიტყვა შეაწყვეტინა დარბაზში მჯდომმა ვილაც სტუმარმა, სიტყვებით: „კანცი“, „კანცი“-ო...

ახლა გიორგიმ ატეხა ყვირილი „მაი ბრადერ, რაჯ, ჰაუ არ იუ“ და აჩქარებული ნაბიჯებით გაემართა სცენიდან დარბაზში ჩასასვლელი კიბისკენ. სცენისკენ გარბოდა ყანწით ხელში ინდოელი სტუმარი და თან გაჰკიოდა „კანცი“, „კანციო“...

კიბესთან შეხვდნენ ერთმანეთს... გადაეხვივნენ და დიდხანს იყვნენ ჩახუტებულები...

თვალზე ცრემლმომდგარი ინდოელი სტუმარი გიორგიმ აიყვანა სცენაზე და წარუდგინა პრეზიდენტს, შემდეგ კი, მორიდებულად სთხოვა პროგრამის წამყვანს სცენაზე დაეტოვებინა ინდოელი სტუმარი. პროგრამის წამყვანი საკმაოდ აღელვებული და გაბრაზებულიც კი ჩანდა, ღამის ჩაქმაღლა პროგრამა, თუმცა, ქართულმა სტუმართმოყვარეობამ კვლავ იმძლავრა და რაჯი მიუსვეს პრეზიდენტის მაგიდას.

გიორგიმ წაიკითხა დღის წესრიგით გათვალისწინებული თავისი მოხსენება და ტაშის ხმაურში თავმჯდომარისგან ითხოვა, რომ ორიოდ წუთი დაეთმოთ ინდოელი სტუმრისთვის. გაბრაზებულობის „ზონიდან“ გამოსულმა და დამშვიდებულმა წამყვანმა სცენიდან იხმო თარჯიმანი და მსოფლიოში აღიარებული სამეცნიერო კონფერენციის წაყვანის მიღებული ტრადიციების სრული დარღვევით, ტრიბუნისკენ მიუთითა ინდოელ რაჯს, რომელიც ძლივს იკავებდა თვალზე მომდგარ ცრემლს:

„...ოცდაათი წელი ველოდი მომენტს, როცა შევეძლებდი საქართველოში ჩამოსვლას და მსოფლიოში ცნობილ მეცნიერებთან შეხვედრას, ასევე მათთან ქართულ სუფრასთან ერთად ჯდომას, ვინც მაზიარა ძვირფას ქართულ ტრადიციებს და მაჩუქა უძვირფასესი ნივთი... თქვა ეს სიტყვები და ჰაერში შეათამაშა რესტორან „არაგვში“ ოცდაათიოდე წლის წინ მიღებული საჩუქარი, ჯიხვის პატარა რქა, მრავალი ნაფხაჭნი ასობგერებით და სხვადასხვა სიმბოლოებით.

დიდი მადლობა, ჩემო ქართველებო, მიყვარხართ... სთქვა ხმამაღლა, ხელში შეათამაშა ყანწი და სწრაფად გაემართა დარბაზისაკენ.“

პაი და ჰუი

გვიანი შემოდგომის ერთ წვიმიან შაბათ დღეს, ლიტერატურის მოყვარული რამდენიმე მეგობარი, მრავალწლიანი ტრადიციის ერთგულებით, შეიკრიბა მათეს სტუმართმოყვარე ოჯახში და საამო ჭუკჭუკით და იუმორისტული გადაძახილებით შემოუსხდა თათარიას სუფრას.

როგორც წესი, თამალობდა ოჯახის პატრონი, რომელმაც მისთვის ჩვეული რიხით მიირთვა პირველი სადღევრძელო, დალოცა სუფრის წევრები, სამშობლო და ანთებული სანთლის წინ გადაიწერა პირჯვარი.

სუფრის მიმდინარეობას ჰქონდა მხიარული ელფერი – იყო ანეკდოტები, ირონია, სარკაზმი, ანდაზები, ჩაღღინება, სიმღერა და პატრიოტული სულისკვეთება.

მეგობრებისა და მეგობრობის სადღევრძელოს წარმოთქმა ითხოვა სუფრის ერთ-ერთმა წევრმა, მაგრამ თამადამ უარი უთხრა მოწყენილ-გაწბილებული იერით და სიტყვებით: „ბიჭებო, მოდით, დღეს გადავლოთ ეგ სადღევრძელო, რაღაც-რაღაცები მინდა დავაზუსტო და შემდეგ შეხვედრებზე აუცილებლად ხოტბას შევასხამთ მეგობრობას და მეგობრებსო“.

სუფრის წევრებს გაუკვირდათ თამადის ასეთი განწყობა, ვერ იგებდნენ, თუ რა ხდებოდა და ჯიუტად სთხოვდნენ ეთქვა – რაში იყო საქმე და რა მოხდა ისეთი, რომ ერთ-ერთ ყველაზე ძვირფას სადღევრძელოსადმი ასეთი განწყობილება ჩამოუყალიბდა. მათე თავს იკავებდა და სხვა სადღევრძელოსთვის ემზადებოდა, მაგრამ თანამესუფრენი არ მოეშვნენ და ბოლოს მაინც ათქმევინეს სათქმელი.

მათემ სავსე ჭიქა მაგიდაზე დადგა და დაიწყო:

„...თქვენ, ყველანი კარგად იცნობთ ჩემს დეიდაშვილს თიკას, ბიბლიოთეკაში რომ მუშაობს... ორი დღის წინ მოხოვა, სასწრაფოდ მივსულიყავი მასთან, რათა ხელიდან არ გამეშვა მეტად უცნაური, მაგრამ საინ-

ტერესო რამ... თიკა მომიყვა ასეთი ფაქტის შესახებ: „ბიბლიოთეკაში შემოვიდა დაახლოებით 20-25 წლის ახალგაზრდა კაცი, რომელმაც დიდხანს დაჰყო ჩვენთან და გადაათვალიერა ქართველი პოეტების ოცამდე წიგნი... მერე ერთ წიგნზე მიმითითა და რაღაცნაირი უცნაური ქართულით მკითხა, თუ ვიცნობდი მის ავტორს, ან ტელეფონი თუ იყო ჩემთვის ცნობილი... ვუკარნახე ტელეფონი და იქვე, ჩემი თანდასწრებით, დაურეკა წიგნის ავტორს... მათი საუბრის მოკლე შინაარსი ასეთი იყო... უცხო ახალგაზრდა ეუბნება: მე ვცხოვრობ ესტონეთში, იქ ვმუშაობ... მიყვარს პოეზია და ვმეგობრობ რამდენიმე ესტონელ პოეტთან... თუ მაჩუქებთ თქვენს წიგნს, წავიღებ და შევეცდები რამდენიმე თქვენი ლექსი ვათარგმნინო და გამოვაქვეყნო ადგილობრივ ესტონურ რომელიმე ლიტერატურულ გაზეთში ან ჟურნალში... თუ თანახმა ბრძანდებით, დატოვეთ ამ ქალბატონთან და მე, როგორც კი მოვახერხებ, გავივლი და ავიღებ... წინასწარ გიხდით დიდ მადლობას...

აბა, მითხარი, ჩემო კარგო, მეუბნება დეიდაშვილი თიკა, რომელ ავტორს არ გაეხარდება ასეთი რამ?! ორიოდუე წუთი კიდევ ისაუბრეს ტელეფონით და ახალგაზრდა ფაციფუცით გაიქცა, დამიტოვა რა ქაღალდის ნაგლეჯზე თავისი ტელეფონის ნომერი მობოდიშებით და უღრმესი მადლობით.

ერთი საათიც არ იყო გასული, რომ წიგნის ავტორი მოვიდა, მოიტანა წიგნი ესტონელი ქართველისათვის და დანანებით წარმოსთქვა – კარგი იყო დაეცადა, მაგრამ რას ვიზამ... აი, წიგნი და იმედია, მოვა წასაღებადო. დაამთავრა სათქმელი თიკამ და მაჩვენა წიგნი.

მეც და თქვენც კარგად ვიცნობთ იმ წიგნის ავტორს. გააგრძელა მათემ; საკმაოდ ცნობილია, საუკეთესო ლექსებით გამოირჩევა და არც დაფასება აკლია, მაგრამ მისი ავტოგრაფის წაკითხვის შემდეგ, ცოტა არ იყოს, შემეცვალა შეხედულება მეგობრებისა და მეგობრობის მცნების შესახებ... ვერ გამიგია, როგორ შეიძლება შენთ-

ვის უცნობ ადამიანს უწოდო შენი მეგობარი და თანაც შეამკო უადგილო და უსაფუძვლო ღითირამბებით.

აი, ავტოგრაფის ტექსტი:

„...ქართული პოეზიის მომავალ ვარსკვლავს, საოცრად ნათელი მომავლის შემოქმედს, დიდ პატრიოტსა და მაღალი სულიერებით შემკულ ჩემს უმცროს, საამაყო მეგობარს საუკეთესო სურვილებითა და დიდი იმედებით“.

ქართული პოეზიის მომავალ
ვარსკვლავს, საოცრად ნათელი
მომავალ შემოქმედს, დიდ
პატრიოტსა და მაღალი
სულიერებით შემკულ ჩემს
უმცროს მეგობარს.
საუკეთესო სურვილებითა და დიდი
იმედებით.

აი, ჩემო ძვირფასო თანამესუფრენო, თურმე, შეიძლება კაცს უწოდო მეგობარი, ნათელი მომავლის შემოქმედი ვარსკვლავი და მაღალი სულიერების მატარებელი და ა.შ. როცა მასთან გაკავშირებს ტელეფონით საუბრის მხოლოდ ორიოდ წუთი.

მოდი და ამის შემდეგ ნუ იფიქრებ მეგობრისა და მეგობრობის შესახებ სადღეგრძელოს არსისა და ფორმების გადახედვაზე.

თიკასგან ავიღე ნებართვა და „ისტორიული“ ავტოგრაფი დავაფიქსირე მობილური ტელეფონით.

დაამთავრა თამადაშ და სავსე ჭიქისკენ წაიღო ხელი.

იბ უკვე მოხდა, „ქაბატოჯან“

კობა კაბულაშვილი ორი კვირით იყო მივლინებული თბილისის ავტომატიკის კვლევით-სამეცნიერო ინსტიტუტში სამსახურებრივი დავალებების შესასრულებლად. აი, ახლაც, მაისის ერთ მზიან დილით, თბილისისკენ მიმავალი მატარებლის მოლოდინში, ბოლთას სცემდა ქალაქ გორის რკინიგზის სადგურის პერონზე. მოღარეებისაგან იცის, რომ მატარებელი არ აგვიანებს და კობაც იმ ადგილზე გადი-გამოდის, სადაც, მისი აზრით, ახლოს იქნება ვაგონში ასასვლელი კიბე.

პერონი სავესეა ხალხით და რაც მთავარია – კალათებით, ტომრებით, ჩანთებით და სხვა საშუალებებით, რომლებითაც დედაქალაქში მიაქვთ ხოლმე ხილ-ბოსტნეული.

მატარებელი ჩამოდგა გრაფიკის შესაბამის დროს.

ხალხო, გვაცალეთ ჩამოსვლა... ნუ გეშინიათ – არ დარჩებით... ყველა დაეტევით, ხალხო, ვაცალოთ ერთმანეთს, ნუ ფიცხოვბთ... გაისმა ხმები და ზოგჯერ უხამსი შეძახილებიც კი კალათ-ვედრებ-გოდორ-ტომრების ქაოსში.

კობა მოთმინებით შესცქეროდა მოვლენებს. სამდღიანმა პრაქტიკამ იგი დაარწმუნა იმაში, რომ ყველა მოასწრებს თავის საქმეს... უფრო მეტიც – დროც კი დარჩებათ ვინც ახლა ჯიკაობაში და ერთმანეთის სიტყვიერ შეურაცხყოფაში „ვარჯიშობს“.

კიბეზე ჩამოსვლისას, ერთმა დაახლოებით 40-45 წლის, მოხდენილი ტანისა და პირ-სახის სილამაზით მიმზიდველმა ქალბატონმა, როგორც ჩანს, ფეხსაცმლის მაღალი ქუსლი გამოსდო კიბის რაღაც დეტალს, ჩანთა ხელიდან გაუვარდა და შემზარავი კივილით დაენარცხა ასფალტს. იქვე მდგომი კობა ეცა ქალბატონს, სიტყვიერად დაამშვიდა და ორივე ხელით წამოყენებას ცდილობდა.

ქალს საკინძე გახსნოდა და კობას შემოანათა ორმა თეთრად მოკლევარე „ბირთვმა“, რომ აღარაფერი ვთქ-

ვათ გაშიშვლებულ საოცარ ბარდაყებზე. გონება აებნა, მუხლები აუკანკალდა და ხელებში თითქოს ძალა გამოვლიაო, ისე გამოიყურებოდა... ჩაბუირებული ათვალიერებდა უეცრად მოვლენილ ჯადოსნურ სიმშვენიერეს და ნერწყვის ყლაპვასაც კი ვერ ახერხებდა... მაგრამ ეს ყველაფერი მხოლოდ რამდენიმე წამით... ქალი, დამამშვიდებელი სიტყვებით, დააყენა ფეხზე და ის იყო რაღაცის თქმას აპირებდა, როცა ქალმა ზიზღით ჰკრა ხელი და ხმამაღლა მიაყვირა: „...მომშორდი, შე საზიზღარო, შე არამზადავ და გარყვნილო... სად მიყურებდი ასე ჩაბუირებული, რომ გონება გაგებნა... შე უზრდელო და უხამსო... ნეტავ, ვინ გაგზარდა ასეთი... და ასე შემდეგ. ქალმა არ დაიშურა საღანძღავი სიტყვები და მილიციელსაც კი გასძახა პერონზე – დაჭირეთ ეგ ხულიგანი და უტიფარიო...

ამასობაში მატარებელი დაიძრა და ნელი „ხოლით“ წავიდა თბილისისკენ. სადგურის მორიგე მილიციელს კი დარბაზის მიმართულებით მიჰყავდა მატარებელს ჩამორჩენილი კობა. ე.წ. „სასწრაფოს“ ექიმები კი თავზე დასტრიალებდნენ მუხლებგადაყვლეფილ ქალბატონს, რომელიც ძლივს მოასულიერეს.

ამ ამბის შემდეგ გავიდა კიდევ ათი-თერთმეტი დღე და კობა დაუბრუნდა თავის ძირითად სამუშაო ადგილს, გორის კვლევით სამეცნიერო ინსტიტუტს. მონატრებულმა ჩამოუარა თავის მეგობარ-კოლეგებს, მოიკითხა, მოეფერა და საღამოსთვის სახლში მიიპატიჟა. განსაკუთრებით მოენატრა ხაშურელი ლაბორანტი გოგონა სახელად ეკა, რომელიც, როგორც იტყვიან ხოლმე – „ერთის ნახვით შეუყვარდაო“ და ეს მოხდა დაახლოებით შვიდი-რვა თვის წინ, როცა ეკა ტექნიკუმის დამთავრების შემდეგ გაანაწილეს სამუშაოდ ხსენებულ დაწესებულებაში.

სამუშაოს დამთავრების შემდეგ, მეგობრები შეიკრიბნენ კობასთან და, როგორც ხშირად ყოფილა, მხიარულად გაატარეს საღამო – სასაცილო ამბების მოყოლაში, სიმღერასა და ცეკვაში.

მეგობრებმა კარგად იცოდნენ კობასი და ეკას შეყვარებულობის ამბავი; ისიც იცოდნენ, რომ მალე ჯვარსაც დაიწერდნენ და ემზადებოდნენ საიმისოდ. ახლაც დაინტერესდნენ და შეკითხვები დააყარეს – როდის უნდა გაგვახაროთო.

ეკამ აღერსიანი მზერით შეხედა კობას და მხარზე დაადო თავი სიტყვებით: „მამაჩემს უთქვამს კობასთვის, მე თანახმა ვარ, დედას შეხვდით და უთხარით თქვენი ამბავი, მე მის გარეშე ვერ...“ და აღარ დაამთავრა სათქმელი...

იქვე, სუფრასთან გამოითქვა მოსაზრება, რომ ეკას და კობას უახლოესი მეგობრები ეწვეოდნენ ხაშურში ეკას ოჯახს და „ჩააწყობდნენ“ საქმეს, მაგრამ კობას არ მოეწონა ასეთი კომბინაცია და მტკიცედ განაცხადა – მეგობრებო, თქვენ დამშვიდდით, მე თვითონ მივხედავ საქმესო...

მხიარული სადამო გაგრძელდა, ყვებოდნენ ათასნაირ ამბებს, იცინოდნენ და ხარობდნენ ერთად ყოფნით... ვინ რას მოყვა, ვინ რა გაიხსენა და ა.შ.

კობასაც შეუჩნდნენ – შენც მოყევი რამე, არაფერი გაქვს საინტერესო მოსაყოლი, რომ ვიცინოთო და ყველამ ერთად გადაიხარხარა...

კობამ კი შეავსო ჭიქა და თქვა, სასაცილოს ვერაფერს მოგიყვებით... აი, საინტერესო ამბავს კი სიამოვნებით გაგაცნობთო და დაიწყო: „...ამ რამდენიმე დღის წინ, რკინიგზის სადგურში თბილისისკენ მიმავალ მატარებელს ველოდი, პერონზე მივდი-მოვდოდი...“

და დეტალურად მოყვა კობა თქვენთვის უკვე ცნობილ მიკროთავგადასავალს, ძვირფასო მკითხველო, რაც მას შეემთხვა გორის რკინიგზის სადგურში...

დამთავრებული არ ჰქონდა სათქმელი, როცა სკამიდან სწრაფი მოძრაობით წამოხტა ეკა და გაიქცა მეორე ოთახისკენ.

ყველამ გარკვევით გააყოლა თვალი. რა მოხდა, ვერაფერს მიმხვდარიყო; ფაქტი კი ის გახლდათ, რომ ეკამ

თვალეზზე აიფარა ხელები და გაშმაგებული ებგერა მეორე ოთახში შესასვლელ კარებს.

კობამ დაამშვიდა სტუმრები, ნუ ღელავთ, ეხლავე გავიგებ, რა მოხდა, არ დაიძრათ ადგილებიდანო და სასწრაფოდ შევიდა იმ ოთახში, სადაც ეკა შევარდა ერთიანად აღშფოთებული და გამწარებული.

კობას თვალცრემლიანი შეეგება ეკა, ჩამოეკიდა კისერზე და სლუკუნით უთხრა – ახლა რა გვეშველდება, როგორ მოვიქცეთ... ის ქალი დედაჩემი იყო. ერთი კვირის წინ მომიყვა, რაც შეემთხვა პერონზეო და მორთო ხმამაღალი ქვითინი...

შემოცვივდნენ მეგობრები და ყველა გაოგნებული დარჩა გაგონილით... ვეღარ წარმოედგინათ, როგორღა მოახერხებდნენ კობას და ეკას შეუღლებას, მას შემდეგ, რაც სასიძოს გადახდა.

ყველა უცბად გამოფხიზლდა და სამომავლო ნაბიჯებზე დაიწყეს ფიქრი და მსჯელობა.

ამ საღამოდან გავიდა თითქმის ორი თვე და ეკამ შებედა კობას – იქნებ მოინახულო ჩემი მშობლები და მოავგარო საკითხი... მე დედაჩემის თანხმობის გარეშე ვერ გამოგყვები ცოლადო...

საგონებელში ჩავარდა კობა, რა მოემოქმედა, არ იცოდა. მეგობრებმა იფიქრეს, იფიქრეს და კობას მიადგნენ წინადადებით – მოტაცების იმიტაცია მოვაწყოთ და მერე „ძალით“ წავიყვანოთ ხელმოსაწერადო... დაითანხმეს ეკაც და სისრულეში მოიყვანეს ჩანაფიქრი. მთელი ინსტიტუტი და ქალაქიც ალაპარაკდა გავრცელებულ ამბავზე. ათიოდე მეგობარმა გაითამაშა სანახაობა და პარასკევ საღამოს შამპანურის ბათქა-ბუთქით ოფიციალურად აღნიშნეს და იურიდიულად გააფორმეს ახალგაზრდების შეუღლება და ახალი ოჯახის შექმნის ფაქტი.

არასდროს დაავიწყდებათ ეკას და კობას ის დღე და რაც უმთავრესია – ის ღამე.

დაახლოებით ერთი კვირის შემდეგ, ეკამ მუდარით მიმართა მეუღლეს – ძალიან გთხოვ, მომიხმინო და გაა-

კეთო ის, რასაც გთხოვ; არ შემიძლია სხვაგვარად, ვერ ვიქნები მშვიდად, თუ დედაჩემს არ ვეცემით ყველაფერს. ხვალ მშობლები აპირებენ თბილისში წასვლას, საი-უბილეო ზეიმზე, დახვდი გორში და მუხლებზე დაეცე მის წინაშე თხოვნით და მუდარით, რომ ჩვენ არ შეგვიძლია უერთმანეთოდ და რომ დაგერთოს ნება, შეგვედღეთ და აიღოს თავის თავზე სიდედრობის ვალდებულება... თბილისამდე რომ დაგჭირდეს გაყოლა, გაჰყევი... „ხელცარიელი“ არ დაბრუნდე, თორემ განქორწინებაზე დავიწყებ ფიქრსო...

გადაეხვია, გადაკოცნა და გაამხნევა საყვარელი მეუღლე.

მტერს არ ვუსურვებ, ძვირფასო მკითხველო, ისეთ ღამეს, როგორიც კობამ გაატარა...

გათენდა და დაიძრა რკინიგზის სადგურისკენ. ეკასგან იცოდა, თუ რომელ ვაგონში იქნებოდნენ მშობლები. დაიწყო წინდაუკან ნერვიული სიარული. მალე მატარებელი გამოჩნდა. კობას აღარ დაუყოვნებია და ნახტომებით შევარდა საჭირო ვაგონში, მონახა ის კუპე, სადაც ეკას მშობლები იყვნენ, მუხლებზე დაეცა და შეევედრა სასიდედროს (თუმცა, ოფიციალურად უკვე სიდედრს), რომ მიეცა ნებართვა ეკასთან ერთად შეექმნა ოჯახი...

ეკას მამამაც სთხოვა მეუღლეს, წასულიყო დათმობაზე, მაგრამ...

ეკას დედა ჯერ გაოცდა და გაფითრდა, მერე წამოხტა ავაზასავით და განწირული ხმით იკივლა – „ეგ არ მოხდებაო“...

გამწარებულმა კობამ ხმამაღლა მიაყვირა – „ეგ უკვე მოხდა, ქაბატოჯან, ეგ უკვე მოხდაო“ და თავაწყვეტით გაიქცა ვაგონიდან ჩასასვლელი კიბისკენ.

ზურგესუკნიდან ხმები გაისმა – „სასწრაფო, გამოიძახეთ, სასწრაფო“...

იმიტირებული სასაფლაო

მერვე კლასში იყო ვიქტორ ჭაბუკიანი, როდესაც სკოლაში ინგლისური ენის ახალი მასწავლებელი გამოჩნდა, მესხიშვილი. ის დრო იყო, როცა მეორე მსოფლიო ომის შემდგომი პერიოდისათვის დამახასიათებელი პროცესები მიმდინარეობდა – იგულისხმება განსაკუთრებული ყურადღება და დაფასება ისეთი აუცილებელი საკითხებისადმი, როგორებიც იყო – ეკონომიკა, განათლება, კულტურა, სპორტი, ხელოვნება, აღმშენებლობა, მედიცინა, ლიტერატურა და ა.შ.

ახალი დებულება შევიდა ძალაში, რომ განსაკუთრებით წარმატებული მოსწავლეებისათვის, ჯილდოს სახით, გადაეცათ ოქროს, ვერცხლის და ბრინჯაოს მედლები, რაც გარკვეულ უპირატესობას ანიჭებდა უმაღლეს სასწავლებლებში სწავლის გაგრძელების მსურველებს.

ნებისმიერი „ფერის“ მედლის მიღებას კი ესაჭიროებოდა უცხო ენის განსაკუთრებულად კარგი შესწავლა და ცოდნა.

ინგლისური ენის ახალმა მასწავლებელმა, გარეგნობით საკმაოდ სიმპათიურმა და მერვე კლასელი ვაჟებისათვის მიმზიდველმა, სულ რაღაც ოთხიოდე თვის წინ, უმაღლეს სასწავლებელდამთავრებულმა მესხიშვილმა, იცოდა რა თავისი „წონისა“ და ზოგადად – მრავალი სახის აუცილებლობის შესახებ, საკმაოდ მკაცრ რეჟიმში ატარებდა გაკვეთილებს და ხშირად უხეშადაც კი მიმართავდა და მიუთითებდა მოსწავლეებს.

ნებისმიერ ასაკს აქვს მისთვის ხაზგასმული ნიშან-თვისებები და ამ მხრივ არც „ჩვენი“ მერვეკლასელები იყვნენ გამონაკლისები, რომლებიც ზოგჯერ „სხვა კუთხითაც“ უცქერდნენ ინგლისურის პედაგოგს. მასწავლებელმა შეამჩნია მომწიფებული ბიჭების მზერა, ინტერესი მისი პიროვნების მისამართით და ისედაც მკაცრი და დაუნდობელი, სულ გამწარდა და გაბოროტდა – აღარ ინდობდა აღსაზრდელებს და სულ მცირე და უმნიშვნელო რამის გამო სასტიკად უსწორდებოდა და კიცხავდა.

დრო გადიოდა; პედაგოგსა და მოსწავლეებს შორის საკმაოდ დაიძაბა ურთიერთობა – პედაგოგი არ და ვერ ურიგდებოდა მოსწავლეებს, ზოგ შემთხვევაში, არასერიოზულ მიდგომას სწავლის საკითხებისადმი და ზოგჯერ კი, მათ მოძალებულ ბიჭურ გამოვლინებებსაც კი.

ერთი მხარეც უძლებდა შექმნილ ვითარებას და მეორე მხარეც ეძებდა გამოსავალს, რადგან დრო გადიოდა მედლების ბრწყინვალეობა სულ უფრო ახლობელი და სანატრელი ხდებოდა.

პედაგოგმა ვერ გამონახა საერთო ენა, თუნდაც პროზიცია, რომ რამენაირად გაეუმჯობესებინა ურთიერთობა ვაჟთა სკოლის მერვეკლასელებთან, პირიქით – მისი მწარე და ზოგჯერ უხამსი გამონათქვამების გამო, მერვეკლასელებმა გადაწყვიტეს შეკრებილიყვნენ სპეციალურად და ემსჯელათ პრობლემის მოგვარებაზე ისე, რომ „...არც მწვადი დაეწვათ და არც შამფური...“

იმსჯელეს და გადაწყვიტეს – „დაესაჯათ“ ინგლისური ენის, მათი წარმოდგენით, ავი და ბოროტი პედაგოგი და მოეწყოთ სცენა, რომლის შესახებაც ქვემოთ მოგახსენებთ.

ვიქტორ ჭაბუკიანმა (კლასის ორგანიზატორმა) თანაკლასელებს შესთავაზა საკმაოდ ორიგინალური, თუმცა სარისკო და უცნაური სანახაობის მოწყობა, რაც განახორციელეს კიდევ.

იმ კვირაში, პარასკევ დღეს, ბოლო გაკვეთილი იყო ინგლისური ენის, ანუ მესხიშვილის.

კლასის ორგანიზატორმა, ვიქტორმა ერთხელ კიდევ შეახსენა თანაკლასელებს – რა უნდა გაეკეთებინათ და შესვენებაზე შეუდგნენ „საქმეს“.

მათი კლასის შესასვლელი კარი მეორე სართულზე ასასვლელი კიბის კონსტრუქციით იყო ნაწილობრივ ჩამოფარებული დღის სინათლისგან და ოთახში შედარებით ნაკლები შუქი აღწევდა, მითუმეტეს ზამთრის თვეებში და მოღრუბლულ ამინდში.

სწორედ ასეთი დღე გახლდათ მერვეკლასელთა ჩანაფიქრის განხორციელების დღე.

ბიჭებმა, პირველ რიგში სინათლის ჩამრთველი დაა-

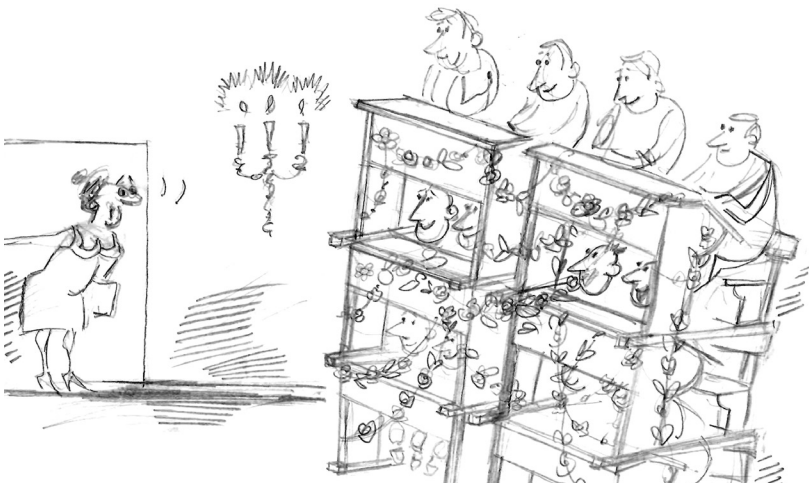
ზიანეს, ისე რომ კლასში საკმაოდ ბნელოდა. მერე კი ექვსი მერხი ერთმანეთზე დააწყეს ორ „სართულად“ (სულ ექვსი მერხი იყო კლასში, რადგან მხოლოდ თორმეტი ბიჭი იყო „სრული“ კონტიგენტი), შესხდნენ მერხებში, ჩამოკიდეს ყველა მერხზე ყვავილების გვირგვინები, ყოველმა მათგანმა „თავის“ მერხზე დაანთო სანთელი და ჩამოსასვლელთან ახლოს მიიტანეს მასწავლებლისთვის განკუთვნილი სკამი, რომელზედაც ასევე განათავსეს ხის დიდი ჯვარი და საკმაოდ მოზრდილი სანთელი.

დაირეკა შესვენების დამთავრების მაუწყებელი ზარი და, რომ იტყვიან, „სამარისებურმა“ სიჩუმემ დაისადგურა მერვეკლასელთა სასწავლო ოთახში.

არ გასულა ერთი წუთიც და კლასის კარები შეაღო ინგლისურის მასწავლებელმა, რომელიც ჯერ გაქვავდა ადგილზე ნანახით, მერე გამოშტერებული, შიშისგან გაფართოებული თვალებით და დაძაბული მხერით წამში შეტორტმანდა და გაიშხლართა იატაკზე.

სკოლის პედაგოგთა შემადგენლობა და თავად დირექტორიც ნახევარი საათის განმავლობაში ასულიერებდნენ გონებადაკარგულ ახალგაზრდა პედაგოგს.

საიდანღაც შორიდან მოისმოდა სასწრაფო სამედიცინო დახმარების ექიმების ქოთქოთის ხმები.

თუში გობოს „ჩითუბი“

უნივერსიტეტის საბუნები-სმეტყველო ფაკულტეტის დამთავრების შემდეგ, რევაზი სამუშაოდ გაამწესეს ქ. გორის სატყეო მეურნეობაში, ხოლო ოთხი წლის შემდეგ მას შეუცვალეს სამსახურებრივი არეალი და მან, მთელი თავისი ცოდნა და გამოცდილება მიუძღვნა მშობლიური კახეთის, კერძოდ კი, თელავის რაიონის სატყეო მეურნეობის სტრუქტურების სრულყოფისა და შემდგომი განვითარების უდიდესი ისტორიული მნიშვნელობის ეროვნულ საქმეს.

რევაზმა, თავისი ენერგიულობით და ორგანიზაციული ნიჭის წყალობით, სულ რაღაც ორ-სამ წელიწადში მოიპოვა დიდი პოპულარობა და პეტივისცემა. ის, ასევე გამოირჩეოდა სტუმართმოყვარეობით და სუფრის თამადალობით.

ერთხელაც, ზამთრის ცივ დღეს, რევაზს სტუმრად ეწვია მისი ყოფილი თანაკურსელი და კოლეგა, ყვარლის რაიონის მაღალმთიანი სოფელ ომალოდან – ნიკოლოზ ბართიშვილი.

მთელი ღამე სუფრას უსხდნენ თელაველ მეგობრებთან ერთად. საქმიანი საუბრებისა და გამოცდილების ურთიერთგაცვლის და ზოგიერთი პრობლემის გადაწყვეტის გზების მოძებნის შემდეგ შეუდგნენ ქართული სუფრისათვის დამახასიათებელ და ტრადიციულ მოლხენას სიმღერის, ცეკვისა და შინაარსით უმშვენიერესი სადღეგრძელოების დემონსტრირებას.

საერთო აღიარება მოიპოვა სტუმრის მიერ რევაზისთვის საჩუქრად მირთმეულმა, ცხვრის მატყლისგან მოქსოვილმა სვიტრმა, რომელიც ალაგ-ალაგ შეღამა-

ზებული იყო ფერადი ნაქსოვით. კმაყოფილების ტალღამ გადაუარა სუფრას. რევაზი გადაეხვია ნიკოლოზს და ხმამაღლა წარმოსთქვა – „...თითქოს თონეში ჩავჯექი, ეს რა თბილი ყოფილა თუშური მატყლიო“.

ვინ მოქსოვა ეს სვიტრიო, იკითხა რევაზის ერთ-ერთმა მეგობარმა, ალბათ, თქვენმა მეუღლემო?!

– არაო, უპასუხა სტუმარმა, ჩემმა ქალიშვილმა მარიამმა მოქსოვა, მამა ენაცვალოსო...

– რამდენი წლისაა შენი გოგოო, ჰკითხა რევაზმა და სუფრის ბოლოში მჯდომ თავისი ვაჟიშვილისკენ გაექცა მზერა.

– შემოდგომაზე ჩვიდმეტი წლის გახდებაო, სიამაყით უპასუხა სტუმარმა.

რევაზმა შეავსო ყანწი და მიმართა სუფრასთან მსხდომთ – ამ სასმისით, მსურს, შემოგთავაზოთ მარიამის სადღეგრძელო... ენაცვალე მის თითებს, ღმერთმა სიხარული და ბედნიერება არ მოაკლოსო... წარმოსთქვა თამადამ ეს სიტყვები, გამოცალა ყანწი და მრავალმნიშვნელოვანი მზერით კვლავ გახედა თავის ვაჟიშვილს. იქვე დაამატა – ჩემო ნიკოლოზ, მომავალ წელს ჩემი ბიჭი გიორგი ამთავრებს საშუალო სკოლას და აუცილებლად გესტუმრებით, მინდა, მას ვაჩვენო ულამაზესი მთათუშეთიო...

გავიდა დრო, გიორგიმ ოქროს მედლით დაამთავრა სკოლა და უმაღლესი განათლების მიღების მიზნით, საბუთები შეიტანა იმ უნივერსიტეტში, სადაც მრავალი წლის წინ სწავლობდა მამამისი.

თბილისში წასვლამდე სამი-ოთხი თვე იყო დარჩენილი და გიორგის კლასელებმა გადაწყვიტეს ემუშავათ მშენებარე ობიექტებზე ცოტაოდენი ფულის საშოვნელად, რათა სწავლის საწყის ეტაპზე ძალიან არ გასჭირვებოდათ და „ორიოდ შაურიც“ ჰქონოდათ „ჯიბის ფულად“.

სულ მალე მამამ გიორგის უთხრა, რომ მეგობრები აპირებდნენ მთათუშეთში წასვლას და რომ იგი მომზადებულიყო მათთან ერთად სამოგზაუროდ.

რევაზის ერთ-ერთმა მეგობარმა უთხრა გიორგის, რომ მისთვის შეარჩიეს ყველაზე კარგი „მატარებელი“ ცხენი და რომ მას არ გაუჭირდებოდა მგზავრობა საკმაოდ შორ მანძილზეც კი.

გიორგიმ პირველად გაიგო კარგი „მატარებელი“ ცხენის შესახებ. მას აუხსნეს – ზურგს თითქმის არ არხევს და სიჩქარეში კი ყველას სჯობნისო... ისე, რომ რყევას საერთოდ ვერ იგრძნობო... და სულ მალე დარწმუნდა გიორგი მოსმენილის ნამდვილობაში.

დილით, ადრე, ოთხი ცხენსანი გაუდგა ურთულეს, მაგრამ ულამაზეს გზას მაღალმთიანი სოფელ ომალოს მიმართულებით.

აღტაცებული იყო გიორგი საოცარი სანახაობით, ასეთი სილამაზე მას ვერ წარმოედგინა, თუ სადმე არსებობდა – მთის ბილიკები, აქაფებული სწრაფი ნაკადულები, პატარ-პატარა ჩანჩქერები, აშოლტილი ხეები, ბუჩქებში მოფუსფუსე კურდღლები, ციყვები, კოდალები და რა აღარ. პირდაღებული და გაოცებული თვალებით უცქერდა ყოველივეს გიორგი და გულში დიდ მადლობას უძღვნიდა მამას და მის კოლეგა-მეგობრებს ასეთი სიამოვნებისათვის.

მიიწევდნენ სულ მადლა და მადლა. სადღაც შუა გზაზე, პატარა მორაკრაკე მდინარის ნაპირზე ცოტა ხნით შეჩერდნენ, თათარიახნი სუფრა გაშალეს, დანაყრდნენ, დაისვენეს და გზა განაგრძეს განახლებული ენერგიითა და ომალოში მომლოდინე მასპინძლის, ეგერ* ნიკოლოზ ბართიშვილის ნახვის დაუოკებელი სურევილით.

თითქმის ბინდებოდა, როცა სოფელ ომალოს შესასვლელში მათ შეეგებნენ ეგერი ნიკოლოზი და მისი რამდენიმე ახლობელი. ნიკოლოზის ოჯახში (სადაც ბინა დაიდეს თელაველებმა) მათ ელოდათ გაშლილი სუფრა და საოცრად თბილი და მოაღერსე ნიკოლოზის მეუღლე და ორი შვილი.

* ეგერი – მეტყვეობის სპეციალისტი.

სუფრასთან საუბრებში გამოიკვეთა ის საკითხები, რომლებიც უნდა მოეგვარებინა რევაზს და „მის ჯგუფს“ სატყეო მეურნეობის ადგილობრივ სპეციალისტებთან ერთად.

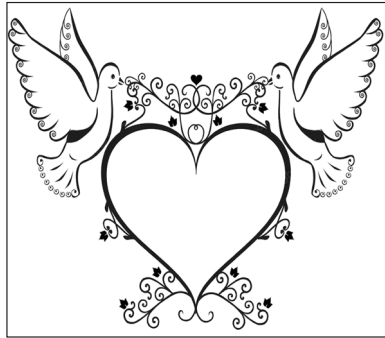
დიღით აღრე, ცხენებზე ამხედრებულები, მიდიოდნენ რომელიმე ახლომდებარე სოფელში, ათვალიერებდნენ და სწავლობდნენ ადგილობრივ ფლორას და საღამოს ისევ ბრუნდებოდნენ დისლოკაციის ძირითად ობიექტზე. ერთხელ გიორგიც წაიყვანეს ექსპედიციაში თავისი „მატარებელი“ ცხენით და დაათვალიერებინეს სოფელ დიკლოს მიდამოები. ძირითად დროს კი გიორგი ატარებდა ომალოს ბავშვებთან, რომლებმაც ძალიან შეიყვარეს იგი და შეიძლება ითქვას, რომ „ქალაქელი“ ბიჭის გარეშე უკვე ვეღარ სძლებდნენ. დიდიდან გვიან საღამომდე თამაშობდნენ და ერთობოდნენ. გიორგი მათ ასწავლიდა ფეხბურთს, კალათბურთს, „გრძელ ვირს, „მრგვალ ვირს“, ლახტს, დომინოს, ჭადრაკს და ა.შ. მოკლედ, გიორგიმ აიღო თავის თავზე მრავალპროფილიანი მწვრთნელის ფუნქცია და დაიმსახურა კიდევ ომალოელი თანატოლების დიდი სიყვარული და პატივისცემა. არც ომალოელი გოგო-ბიჭები დარჩენილან ვალში და ყველანაირად ცდილობდნენ შეესწავლებინათ გიორგისთვის ფანდურზე დაკვრა. ომალოელი ბიჭები განსაკუთრებით დაინტერესდნენ ფეხბურთით. გაოცებულები იყვნენ გიორგის ტექნიკით. ორ გუნდად გაყოფილები თითქმის ყოველდღე უპირისპირდებოდნენ ერთმანეთს, მაგრამ არათანაბარი რაოდენობის მოთამაშეებით. რომ მოეხდინათ გიორგის ნეიტრალიზაცია, მის მოწინააღმდეგე გუნდში მოთამაშეთა რაოდენობა სამი-ოთხით მეტი იყო ყოველთვის, მაგრამ მაინც უჭირდათ გიორგის „დაჭერა“. რა იცოდნენ ომალოელმა ბიჭებმა, რომ გიორგის თელავის სპორტსკოლის ის პედაგოგები ასწავლიდნენ ფეხბურთს, რომლებმაც სამი-ოთხი წლის შემდეგ მსოფლიოს წარუდგინეს ლეგენდარული გივი ჩოხელი.

მთავარი კი ის გახლდათ, რომ გიორგისათვის არადადეგები მიმდინარეობდა ფრიად საინტერესო გარემოში, უამრავი ახლადგაცნობილი თუმი ბავშვების თანხლებით და მეგობრული ურთიერთობებით.

ყოველ საღამოს კი ომალოს ცენტრში, დაბლობში, ისხდნენ კოცონის გარშემო და ცეკვა-სიმღერით ატკბობდნენ ახლომახლო მცხოვრებლებს.

ამასობაში, გავიდა ათი დღე და რევაზმა მოუწოდა „თავის“ გუნდელებს მომზადებულიყვნენ თელავში დასაბრუნებლად. მძიმე იყო მოსასმენად, მაგრამ რას გააწყობდნენ. განსაკუთრებით განიცადეს არსებული სიტუაცია ბავშვებმა. ნიკოლოზის ქალ-ვაჟი კისერზე ჩამოეკიდა მამას მუდარის სიტყვებით – მამა, დავიტოვოთ გიორგი, სწავლის დაწყებამდე ჯერ შორია, თანაც ფანდურზე დაკვრა ჯერ არ იცის კარგადო. იქნება სთხოვო ძია რევაზისო. სოფლის ბავშვებიც, რომ გაიგეს გიორგი უნდა წასულიყო თელავში, გუნდ-გუნდად მიდიოდნენ რევაზთან და ნიკოლოზთან მუდარით, რომ ცოტახნით დაეტოვებინათ გიორგი. განსაკუთრებით აქტიურობდა ნიკოლოზის ქალიშვილი მარიამი, რომელსაც მთელი ათი დღის განმავლობაში ამჩნევდნენ გიორგისადმი დიდ ინტერესს, მისკენ რაღაცნაირ ფარულ და ღიმილნარევ, ეშმაკურ მზერას, მისი მისამართით აღერსიანი სიტყვებით მიმართვის სურვილს და ა.შ. ახლა კი, ლამის თვალებზე ცრემლმომდგარი ევედრებოდა მამას, რომ ცოტა ხნით კიდევ დაეტოვა ჭაბუკი სტუმარი.

უფროსებმა ითათბირეს და გადაწყვიტეს, რომ დატოვებდნენ გიორგის და რომ ორიოდ კვირის შემდეგ ნიკოლოზი თავად წაიყვანდა და ჩააბარებდა მამამისს.

დაიწყო გიორგისათვის ახალი ორკვირიანი ციკლი. მოხდა ისე, რომ მარიამთან უფრო მეტ დროს ატარებდა, ვიდრე ადრე. აღმოჩნდა, რომ ასეთი ამბავი მხოლოდ ფანდურზე დაკვრის სწავლებით არ იყო გამოწვეული. რაღაც სხვა, უცხო რამ, ფრიად სანატრელი და მიმზიდველი იმკვიდრებდა ადგილს მათ ურთიერთობებში, რაც ორიოდ კვირის შემდეგ უფრო ცხადი გახდა, როცა გამოსამშვიდობებელ სუფრასთან მარიამმა რაღაც შეფუთული გადასცა გიორგის, გადაეხვია, ლოყაზე აკოცა და ყურში ჩასჩურჩულა – „არ დამივიწყო!“

დილაადრიან დაიდრნენ თელავისაკენ ნიკოლოზი და გიორგი. დაბინდებისას მიაღვნენ თელავს. გაიხარა რევაზმა ნიკოლოზისა და შვილის ჩამოსვლით. გაიშალა სუფრა. უფროსებმა წამოიწყეს საქმიანი საუბარი, გიორგი კი ხურჯინიდან იღებდა პირად ნივთებს და აწყობდა კუთვნილ ადგილებზე. მამისა და სტუმრის თვალწინ გაშალა ის შეკვრა, რომელიც მარიამმა გადასცა გამომშვიდობებისას. უფროსები გარკვებულები დარჩნენ ნანახით – გიორგის ხელში ეჭირა ცხვრის მატყლისაგან მოქსოვილი უქუსლო საშინაო ფეხსაცმელები, საოცრად ღამაზი ფერებით შემკობილი და მიმზიდველი. გიორგიმ ორივე ხელით მიიტანა ტუჩებთან და აკოცა მომხიბვლელ საჩუქარს. სასწრაფოდ ჩაიცვა და ოთახში დაიწყო სიარული, თან გარკვეული დაჰყურებდა და სიხარულით ევსებოდა გული.

სახელად რას ეძახითო, იკითხა რევაზმა და მიანიშნა გიორგის ფეხებისკენ... რა სახელი ჰქვია ვერ გეტყვითო, დაიმორცხვა ნიკოლოზმა, მაგრამ ჩვენში „ჩითებს“ ეძახიანო, დაამატა ღიმილით.

გიორგიმ გაიხადა „ჩითები“, ფაქიზად შეახვია იმავე შესაფუთში და გაიტანა თავის საძინებელ ოთახში.

იმ დღიდან მოყოლებული, გიორგი თითქმის ყოველდღე იცვამდა „ჩითებს“ და განაგრძობდა თავმომწონედ სიარულს. განსაკუთრებით კეკლუცობდა საკმაოდ ხში-

რი სტუმრიანობის დროს და დიდი სიყვარულით იხსენებდა ხოლმე მისთვის უსაყვარლესი და უღამაზესი საჩუქრის შემოქმედს მარიამს.

სტუდენტობის ხუთწლიან პერიოდში, უნივერსიტეტის საერთო საცხოვრებელშიც გაითქვა სახელი ქართული ხალხური ხელოვნების ნიმუშმა. საქართველოს სხვადასხვა კუთხეებიდან სასწავლებლად ჩამოსულები ხშირად მიდიოდნენ გიორგისთან იმ საოცრად ღამაზი სამინაო ფაჩუჩების, იგივე „ჩითების“ სანახავად და აღტაცებას ვერ მაღავდნენ. მთელმა სტუდენტობა იცოდა „ჩითების“ არსებობა და მისი შემქმნელის მარიამის სახელი, რაც სიხარულით ავსებდა გიორგის გულს.

გადიოდა წლები... როგორც იტყვიან ხოლმე „...წლებს თავისი მიჰქონდა“ და „ჩითები“ ოდნავ გაცვდა და რაღაცნაირად გაფერმკრთალდა მისი ბრწყინვალეობა... გიორგიმ გადაწყვიტა იშვიათად ესარგებლა, რათა, რაც შეიძლება დიდხანს ჰქონოდა საამაყოდ და კეთილად მოსაგონებლად მშვენიერი თუში გოგონას თითებით მოქსოვილი და საჩუქრად მიღებული უღამაზესი რამ.

სტუდენტური არდადეგების დროს მამამისს ეკითხებოდა ხოლმე ნიკოლოზისა და მარიამის შესახებ და უხაროდა, როცა გაიგებდა მათი კარგად ყოფნის ამბავს. როცა ნახავ, ჩემი გულთბილი მოკითხვა გადაეცო, დაუტოვებდა ხოლმე მამას დავალებას.

გიორგიმ დაამთავრა უნივერსიტეტი და მუშაობა დაიწყო ქ. გორში. იქვე იქორწინა და შეუდგა საკუთარი ოჯახის მშენებლობას.

გიორგი სტუმართმოყვარეობით მამამისს დაემსგავსა. ახალგაზრდა ოჯახს, თითქმის ყოველ შაბათ-კვირას სტუმრობდნენ მეზობლები, მეგობრები, კოლეგები თუ ხელმძღვანელობის წარმომადგენლები.

გიორგი არ ღალატობდა ტრადიციას და სტუმრების თანდასწრებით ხშირად იცვამდა მარიამის ნაჩუქარ „ჩითებს“ და თავს იწონებდა.

მეუღლეს მობეზრდა მისი ტრახახი და ერთხელაც სერიოზული შენიშვნა მისცა – „...კარგი რა, რა გაუწყალე გული სტუმრებს, ცხვირში რომ სწრი რაღაც ფაჩუჩებს...“

ეს არ არის „რაღაც“ – იწყინა გიორგიმ, მაგრამ სტუმრების თანდასწრებით აღარაფერი უთქვამს. მეორე დღეს კი უსაყვედურა და თან დააყოლა – შენ ვერ გაიგებ, რას ნიშნას ჩემთვის ეს „ჩითებიო“.

– თუ ასე ძვირფასია, რატომ არ მიგაქვს შესაკეთებლად... ხომ ხედავ, რომ გაცვდა და ძირზე გადააკვრე ვინე რამე... ხელოსანი თვითონ გეტყვის, რაც არის საჭირო – მიახალა მეუღლემ...

– ჰოდა, წავიდებ, ხვალვე მივუტან ხელოსანს.

ნაცნობმა მეჩქემემ უთხრა – „...მე უძვირფასეს ნაქსოვს ვერ შეგვხები... აი, ძირზე კი გადავაკრავ რბილ ტყავს, რომ დიდხანს იხმარო და გაიხარო“.

ორი დღის შემდეგ მივიდა წამოსადებად, მოეწონა ნამუშევარი და ხელობა შეუქო ხარაზს, რომელმაც დამშვიდობებისას უთხრა: „...ფაჩუჩის ზედა მხარე ორმაგი შრით არის ნაქსოვი, ასე მეჩვენება, რომ შრეებს შორის რაღაც ქაღალდით დევს, თითებით მიჭმუჭნ-მოჭმუჭვნის დროს თითქოს რაღაც ტკიცინებს თუ შრიშინებსო... მხოლოდ ორივეში არა, მხოლოდ მარცხენაშიო“...

გიორგის ჩაეღიმა, არაფერიო და დაემშვიდობა.

სახლისკენ გზაში გახსნა შეფუთული, გულმოდგინედ და დიდი დაკვირვებით მისრის-მოსრისა ზედა ნაწილი... ჰოი საოცრებაჲ... რაღაც მართლაც ატკიცინდა თუ აშრიადლა მარცხენა ფაჩუჩში.

გიორგის ელდა ეცა... ამდენი წელია ხმარობს „ჩითებს“ და როგორ მოხდა, რომ ვერ შეამჩნია მსგავსი რამ?! გაოცება გაგრძელდა ორიოდ დღე და დავიწყებას მიეცა ხარაზის მიერ „აღმოჩენილი“ უცნაურობა, მითუმეტეს, რომ გორში გიორგიმ ვერ ნახა მქსოველი, რომელიც გახსნიდა ორმაგ შრიან ნაქსოვს,

შიგ ჩაიხედავდა, ამოიღებდა, თუ კი რამ იყო ჩადებული და ისევ მოქსოვდა ისე, რომ არ შეემჩნეოდა „ნაჯახირები“.

გავიდა კიდევ რამდენიმე წელი. გიორგი სამსახურისა და საოჯახო საქმეებისგან ისე იყო დაკავებული, რომ აღარც უფიქრია და არც უცდია „ჩითებში“ შემჩნეული უცნაურობის „გამოძიება“, თუმცა, ახლად ძირგამოკრულ „ჩითებს“ ხმარობდა თითქმის ყოველდღე.

გიორგის მაღალმთიან ომალოში, მამასთან და მის მეგობრებთან ერთად ყოფნის შემდეგ გავიდა ოც წელზე მეტი.

ქობულეთში ცოლშვილთან ერთად მყოფი გიორგი შვებულების დღეებს ატარებდა მაღალმთიანი აჭარის მიდამოების გაცნობაში და ხალხმრავალ პლაჟზე გარუჯვის პროცესში. აი, ახლაც ცხელ ქვიშაზე წამოწოლილი ფიქრებით მისწვდა ომალოში გატარებულ დღეებს. სასიამოვნო ჟრუანტელმა დაუარა ტანში ნიკოლოზისა და მისი ქალიშვილის, მარიამის გახსენებაზე. თანაკურსელი თუმისგან იცოდა, რომ ნიკოლოზი აღარ იყო ცოცხალთა რიგებში, ხოლო მარიამი უიღბლო ქორწინების შემდეგ გაშორებია მეუღლეს და გადახვეწილა შორეულ ციმბირში.

მძიმე ფიქრებში ჩაიძირა და ჩაეძინა. მეუღლემ გააღვიდა სიტყვებით – ადექი, წავიდეთ, სადილობის დროაო...

სადამო ხანს კვლავ ესტუმრნენ პლაჟს. ამჟამად მათ თან ახლდათ საცხოვრებელი ბინის გამქირავებული ქალბატონი ნათელა.

იჭკუშპალავეს, იცურავეს, საინტერესო ამბების მოყოლით გაერთნენ და ერთად დაბრუნდნენ სახლში.

ქალბატონმა ნათელამ პირველად შეამჩნია გიორგის საბინაო ფაჩუნი („ჩითები“) და გაოცებულმა და აღტაცებულმა ხმამაღლა წარმოსთქვა:

„...რა ღამაში ფაჩუნი გაცვია, პირველად ვხედავ ასეთ საოცრებას, ვინ მოქსოვა ან სად შეიძინეო...“ მიაყარა გიორგის და შესთავაზა მეუღლესთან და შვილთან ერთად შესულიყვნენ მასთან სავახშმოდ. ვახშმისას გიორგიმ დაწვრილებით მოუთხრო ქალბატონ ნათელას თუშური „ჩითების“ ისტორია.

– მერე, მე აქ რას ვაკეთებო, იკივლა ნათელამ, ხელში შეათამაშა და მერე თითებით მოჭმუჭნა და მოსინჯა მარცხენა ფაჩუნი.

მეორე დღით, ნათელამ მოკაკული თითით მიიხმო გიორგი თავის ოთახისკენ და აჩვენა ფაჩუნიდან ამოღებული ქაღალდის პატარა ნაჭერი, რომელზედაც დახატული იყო გულის ცნობილი სიმბოლო ორი მტრედით. გიორგი ღამის ჩაიკეცა მოულოდნელობით. თითქოს დამუნჯდყო, ხმას ვეღარ იღებდა... მერე თითი გაიშვირა თავისი ოთახისაკენ და მეორე თითი კი ტუჩებზე მიიდო. ნათელა მიხვდა, რომ ეს ამბავი არ უნდა სცოდნოდა გიორგის მეუღლეს. ორი დღის შემდეგ კი გიორგიმ მიიღო შეკეთებული „ჩითები“, ისეთივე ღამაზეები და მომხიბვლელები, როგორიც ახსოვს ომადლოდან. გიორგი უფრო ფაჩიზად და მომეტებული მზრუნველობით ხმარობდა მისთვის უძვირფასეს საჩუქარს და განუწყვეტლივ თვალწინ ედგა მარიამი თავისი ღამაში თითებით და მოციმციმე ცისფერი თვალებით.

გავიდა კიდევ რამდენიმე წელი და გიორგი სასწრაფოდ წავიდა თბილისში მეუღლესთან, რომელიც სამშობიარო დაწესებულებაში იყო მოთავსებული მეორე შვილის მოლოდინში.

გათენებისას გაიხარა გიორგიმ; მეუღლემ მას აჩუქა მეორე ვაჟიშვილი. მთელმა დღემ და მომდევნო ღამემაც მოლოცვა-მადლობებში და სადღეგრძელოებში გაიარა, რომ იტყვიან ხოლმე „იხარა ჭერმა“, მაგრამ, ხომ მოგეხსენება, ძვირფასო მკითხველო, „...მაგრამ საწუთრო განა ვისმეს დიდხანს ახარებს?! (ნ. ბარათაშვილი).

მეორე დილით სიმამრის სახლში გორიდან დაურეკიათ მეზობლებს, რომ გიორგის ბინა გაძარცვულია და სასწრაფოდ მიხედეთო.

თავპირისმტკრევით ჩავიდა გიორგი გორში. სიმამრს ამბავი დაუტოვა – მეუღლეს ჯერ არ უთხრათ, ცოდოაო... სახლი, რომ იტყვიან, ყირაზე იდგა. აღარაფერი იყო თავის ადგილზე. კარადები ღია, უჯრები გამოღებული, იატაკი ტანისამოსით და ქაღალდებით მოფენილი, თაროებიდან გადმოყრილი წიგნები და საქაღალდეები.

საქმეში ჩაერია მილიცია. გიორგიმ მოპარულ-წაღებული ნივთების მოკლე ჩამონათვალი ჩააწერინა გამოძიებლებს. ძირითადად წაღებული იყო ოქრო-ვერცხლის სამკაულები, ორიოდე ანტიკვარული ჭურჭელი, სამი ისტორიულად ძვირფასი ნახატი, გიორგის საშუალო სკოლის ოქროს მედალი და სხვა. გიორგიმ მერამდენედ გადაათვალიერა არეულ-დარეული სახლი და ვერ იპოვნა „ჩითები“. ეგ რაღააო, იკითხა ერთ-ერთმა გამოძიებელმა. ჩამონათვალში ჩაწერა – ნაქსოვი ფაჩუჩებიო და თან ირონიულად ჩაიღიმა.

ვერა და ვერ იპოვნეს ქურდები. გიორგიმ მოახერხა და კითხვა-კითხვით შეადწია ე.წ. „შავ სამყაროშიც“ თხოვნით – ოქრო-ვერცხლს არ დავეძებ, იქნებ მაღალმთიან ომალოში, ცხერის მატყელისგან მოქსოვილი ფაჩუჩები („ჩითები“) დამიბრუნოთო, მაგრამ ამაოდ...

დღესაც იმ იმედით ცოცხლობს, რომ აღმოაჩნდებათ ქურდებს სიკეთის კეთების სურვილი და დაუბრუნებენ თბილ ფაჩუჩებს („ჩითებს“) ღრმა სიბერეში მყოფს. გიორგის კი სანუგეშოდ შერჩა მრავალი წლის წინ გადაღებული სურათი, რომლის გაგზავნასაც (როგორც ქართული ხალხური ხელოვნების იშვიათი ნივთის) აპირებდა საზღვარგარეთის რომელიმე პოპულარულ ჟურნალში.

ყაჩაღები

არტილერიისტი შალვა გოცირიძე, ომის შემდეგ, ფეხის მოშუშებული ჭრილობით და მედალ-ორდენებით მკერდლამშვენებული დაუბრუნდა მშობლიურ თელავს.

სიხარულის ცრემლმოდებული გულში იკრავდა ცოლ-შვილს, მეგობრებს, მეზობლებს და მოსიყვარულე თელაველებს. სამი-ოთხი დღის განმავლობაში არ ალაგებულა მოკრძალებული კახური საოჯახო სუფრა უწყვეტ ნაკადად მომდინარე მნახველთათვის.

ყველას უხაროდა და ყველა ულოცავდა შალვას ოჯახში დაბრუნებას და არც საჩუქრებს აკლებდნენ – ვის რა და როგორც შეეძლო.

მოვიდა შრომის ფერხულში აქტიური ჩართვის დროც და შალვას, როგორც ლიტერატურათმცოდნეს, შესთავაზეს ქართული ენისა და ლიტერატურის პედაგოგობა ქალაქის ერთ-ერთ ვაჟთა სკოლაში.

ოთხი წლის განმავლობაში აქტიური პედაგოგიური მოღვაწეობისა და სწავლების ორიგინალური მეთოდის პროპულარიზაციის სფეროში მიღწეული წარმატებების წყალობით, იგი ჩამოყალიბდა საზოგადოებისათვის სათაყვანო პიროვნებად, მიუხედავად იმისა, რომ მოსწავლეების მიმართ იყო ზედმეტად მკაცრი და მომთხოვნი.

იყო დრო, როცა პედაგოგებს შორის მიმდინარეობდა არაოფიციალური პაექრობა – თუ ვინ უფრო უკეთესად მომზადებულ ახალგაზრდებს აჩუქებდა ქვეყანას, ვინ უფრო მტკიცე, გარანტირებულ საფუძველს შექმნიდა ქვეყნის ეკონომიკური თუ კულტურული განვითარებისათვის. ამ მხრივ შალვა გოცირიძეს ბადალი არ ჰყავდა. საზოგადოებაში უკვე დაიწყეს მითქმა-მოთქმა, რომ შალვას მალე გადაიყვანენ განათლების სამინისტროშიო, რომ მას მალე მიანიჭებენ ერთ-ერთ უმაღლეს სახელმწიფო ჯილდოს და წოდებასო და ა.შ.

მოხდა კი მოულოდნელი რამ. აღმოჩნდა, რომ შალვე გოცირიძეს, თურმე, დაწერილი აქვს პიესები, რომელთა-

გან ერთ-ერთი შეუთავაზებით თელავის თეატრის სცენაზე დასადგმელად. პიესა ძალიან მოსწონებიათ კულტურის სამინისტროში და იმ მომენტისათვის, თელავის თეატრის უდირექტოროდ ყოფნის პირობებში, გადაუწყვეტიათ, რომ დაენიშნოთ დირექტორად და თვითონ მიხედოსო საქმეს. გადაწყვეტილება სისრულეში იქნა მოყვანილი და შალვა გოცირიძემ, დირექტორის რანგში, დაიწყო რეჟისორობა და მსახიობების შერჩევა და პრემიერისათვის მზადება.

გავიდა დაახლოებით ექვსი თვე და ერთ საღამოს თელავის თეატრის დარბაზი ღამის ჩამოინგრა ხანგრძლივი და ხმამაღალი ოვაციებით.

თეატრალურ ქალაქად ცნობილი თელავის საზოგადოება დიდხანს ელოდა ასეთ წარმატებას და გულით გაიხარა.

პიესას პიესა მოჰყვა და ხალხი ისევ აღაპარაკდა შალვას, ამჯერად კულტურის სამინისტროში გადაყვანის მოსალოდნელ შესაძლებლობებზე, მაგრამ, როგორც იტყვიან ხოლმე – ისევ მოხდა ისეთი რამ, რასაც მართლაც ვერავინ წარმოიდგენდა.

ვისაც უნახავს და ახსოვს, გასული საუკუნის 50-იანი წლების ქალაქი თელავი, მოეხსენება, რომ თეატრი მდებარეობდა (ახლაც მდებარეობს) ცენტრალურ მოედანზე. მისი ცენტრალური შესასვლელი გადახურული იყო სამშენებლო კაპიტალური კონსტრუქციით, რომლის სახურავიც (მეორე სართული) ასრულებდა აივნის როლს. აი, სწორედ ამ აივანზე გამოფენდნენ ხოლმე (სადღესასწაულო დღეებში, განსაკუთრებით კი 8 მარტს, 5 დეკემბერს, 1 მაისს, 7 ნოემბერს და 9 მაისს გამარჯვების დღეს) დროშებს, ღოზუნებს, ბელადებისა თუ მოწინავე მუშურ-გლეხური წრეების წარმატებულებისა თუ შრომის გმირების სტატუსის მატარებლების სურათებს და სხვა.

აღნიშნული აივნის ფასადზე ასევე განლაგებული იყო სპეციალური დიდი დაფა, რომელზედაც მსხვილი ასოებით (იკითხებოდა დიდი მანძილიდან) იყო წარწერა

ანონსის შესახებ – თუ რა თეატრალური დადგმა ელვდა თელაველებს მოცემულ სადამოს.

გათენდა ერთ-ერთი სადღესასწაულო დღე, ცხრა მაისი (შალვასთვის დიდი ისტორიული მნიშვნელობის და განსაკუთრებულად საამაყო) და თელაველები დაიბრნენ ცენტრალური მოედნისაკენ, რათა დამტკბარიყვნენ სადღესასწაულო სანახაობით, მოესმინათ მუსიკალური ნაწარმოებები, გაეხარებინათ ბავშვები, დასწრებოდნენ სპორტულ ღონისძიებებს, ხოლო სადამოს კი, ტრადიციის შესაბამისად, წასულიყვნენ თეატრში.

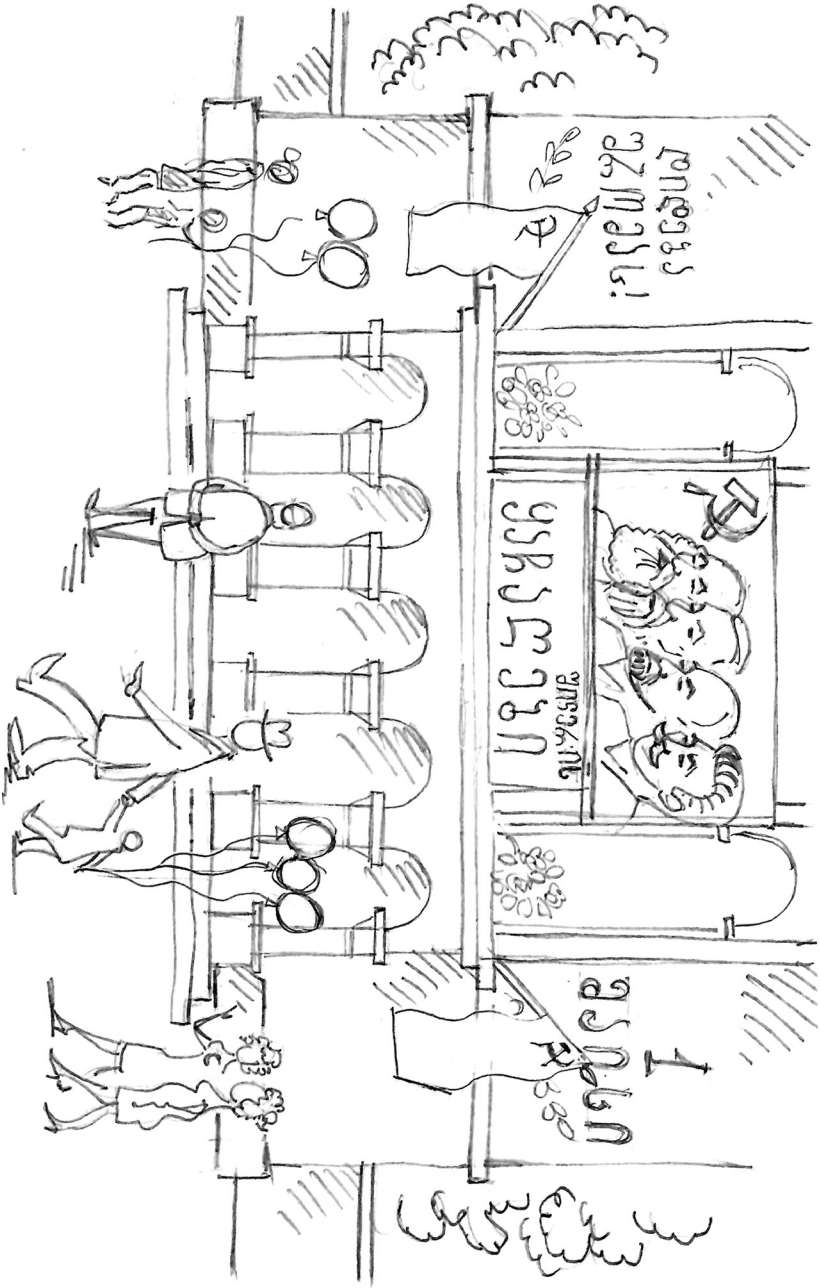
დასვენების დღე გახლდათ, მაგრამ შალვა გოცირიძე მაინც დაიძრა სამსახურისკენ... საქმეს რა გამოლევსო, ფიქრობდა და ნელი ნაბიჯით გაუყვა გზას. თეატრში რომ შესულიყო, მთელ სიგრძეზე უნდა გადაეკვეთა მოედანი, რომელიც იმ დილით საოცრად ღამაზად გამოიყურებოდა. დროშების, სურათების და ყვავილების გამოფენა გეგონებოდათ. საზეიმოდ გამოწყობილი ადამიანები მიდი-მოდიოდნენ მთელ მოედანზე, ერთმანეთს ეხვეოდნენ, ეფერებოდნენ და ულოცავდნენ. განსაკუთრებით აქტიურობდნენ ბავშვები. სხვადასხვა მუსიკალური ანსამბლები იკავენდნენ მათთვის განკუთვნილ ადგილებს და საქმიანად ფუსფუსებდნენ.

ბიბლიოთეკის წინ, ე.წ. „ახალი ბაღის“ მიპირდაპირე მხარეს გაწყობილ ტრიბუნაზეც იგრძნობოდა საქმიანი ატმოსფერო. საზეიმო ცერემონიის ოფიციალურ გახსნამდე დარჩენილი იყო ორ საათზე ოდნავ მეტი და შალვამ, რომლისთვისაც ტრიბუნაზე იყო გამოყოფილი ადგილი, გადაწყვიტა სამუშაო კაბინეტში შესულიყო და ზოგიერთი, თუნდაც წვრილმანი საქმე მოეგვარებინა.

ის-ის იყო ამოალაგა საქალაქდევები, მოირგო სათვალე და გაისმა ტელეფონის ზარის ხმა.

შალვამ აიღო ყურმილი იმ რწმენით, რომ ვიღაც აპირებს მიუღოცოს მნიშვნელოვანი დღე და განეწყოს სამადლობელი სიტყვების წარმოსათქმელად, მაგრამ...

– შალვა ხართ?! – გაისმა საკმაოდ უხეში ხმა.

– კი ბატონო, მაგრამ თქვენ ვინ...
 – ახლავე გამოცხადდით უშიშროების სამსახურში.
 – რაშია საქმე, რა მოხ...
 – არ დააგვიანოთ, აქ გეტყვიან ყველაფერს... – და ამ სიტყვებზე შეწყდა კავშირი... ისმოდა მხოლოდ ტუ... ტუ... და ისიც ხანმოკლე დროით.

არც მოესალმნენ, არც მიულოცეს და არც სკამი შესთავაზეს...

საკმაოდ გამომწვევი და უხეში ქღერადობის ხმით მიმართავენ.

– დღეს რომელ საათზე მიხვედით თქვენს კაბინეტში?
 – დაახლოებით ათის ნახევარზე.
 – მოედანი გადმოიარეთ ხომ, როგორც ყოველთვის?
 – კი, ბატონო, მაგრამ...
 – საეჭვო და მიუღებელი ვერაფერი შეამჩნიეთ?
 – ვერა ბატონო, რას მაწვალებთ, მითხარით, რა მოხდა...
 – მოხდა ის, რომ თქვენ გელით ცუდი დღეები... წადით ახლა და თეატრის ფასადს კარგად დააკვირდით... მიიღეთ სასწრაფო ზომები... მერე მოგაკითხავენ...

– ვინ, რატომ, როგორ?! ძლივს ამბობდა შალვა სიტყვებს და აჩქარებული ნაბიჯებით დაეშვა კიბეზე.

მოედნამდე დაახლოებით 300-400 ნაბიჯი იყო... მივიდა მოედანზე ქლოშინით და დაკვირვებით შეათვალიერა ფასადი...

ელდა ეცა... მუხლები აუკანკალდა და ლამის ჩაიკეცა სახეიმოდ განწყობილ მოედნის ცენტრში. რაღაც მძიმე და უცნაური ტკივილი იგრძნო გულში, ისეთი, როგორიც ოთხი წლის განმავლობაში, მსოფლიო ომის ქარცეცხლიან და სისხლიან დღეებშიც კი არ განუცდია.

თვალი დაუბნელდა, მაგრამ ის კი კარგად გაარჩია, რომ მსოფლიოში ცნობილი სურათის (პროლეტარიატის ბელადები: მარქსი, ენგელსი, ლენინი, სტალინი) ქვეშ დიდი ასოებით ეწერა სიტყვა „ყაჩაღები“ (შიღერის პიესა, რომელიც იმ სადამოს უნდა ეჩვენებინა თეატრის დასს სახელგანთქმული თელავის თეატრის სცენაზე).

დღეში ერთი, თვეში ორი

ხილბოსტნითა და სპირტიანი სასმელებით მოვაჭრე შაქროს მეგობარი ეკითხება: „ზაურიზე ამბობენ, რომ ცოლის გარდაცვალების შემდეგ გალოთდაო, შენ ხომ არაფერი გაგიგიაო...“

გალოთებისა რა მოგახსენო, მაგრამ თითქმის ყოველდღე მოდის და ჩემი მომზადებული შინაური კონიაკი მიაქვს ნახევარლიტრიანი ბოთლითო, უპასუხა შაქრომ და გააგრძელა...

ერთხელ ვურჩიე, კაცო, რას ეწვავლები, ერთიანად წაიღე ათი-თორმეტი ბოთლი, მოკლედ, რამდენსაც მოერევი და ნუ იხარჯები ასე, ყოველდღიურად... რა მიპასუხა იცი?..

რაც მეუღლე გარდამეცვალა, მარტო დავრჩი, ხომ იცი, შვილები თბილისში ცხოვრობენ... ჰოდა, ჩემი პენსიონერი კოლეგები ღამის ყოველ სადამოს მოდიან ჩემთან – მარტოა და გავართოთო... ორ-სამ კაცს გეყოფნის ერთი ნახევარლიტრიანი, დომინოს თუ ნარდის თამაშის დროს... სახლში რომ ბევრი მეგულებოდოს სასმელი, შეიძლება თავი ვერ შევიკავოთ, მეტი მოვინდომოთ, შევთვრეთ და ა.შ. ამიტომ ვარჩიე, ყოველდღე ვიარო შენთან. სიარულიც ხომ სასარგებლოა მოხუცი კაცისთვისო... სადღაც მართალია ჩვენი საერთო მეგობარი ზაური და აღარ შევეკამათე და აღარც კონიაკის ერთბაშად დიდი რაოდენობით ყიდვა შევთავაზე, არ იფიქროს-მეთქი, რომ ჩემი ინტერესებიდან გამომდინარე ემოძღვრავდი.

ზაურის მთელი ქალაქი იცნობდა და პატივს სცემდა, როგორც ათეული წლების განმავლობაში წარმატებული მოღვაწეობისა და მრავალი სასიკეთო საქმის გამკეთებელს ძვირფას ოჯახთან ერთად. საზოგადოების თითქმის ყველა სფეროში აფასებდნენ მის დამსახურებას და სათანადო პატივსაც მიაგებდნენ.

რაც დრო გადიდა, მით უფრო ხშირად საუბრობდნენ

ზაურის გალოთებაზე. ბილწსა და ავისმსურველს რა გამოლევს ქვეყანაზე და ყოველდღიურად სულ უფრო დიდი ნაწილი საზოგადოებისა სინანულით და ზოგი კი ირონიული მინიშნებით ხაზგასმით საუბრობდა ერთდროს პატივსაცემ, ძვირფას თანამოქალაქეზე, როგორც ლოთზე და „ხელიდან წასულ კაცზე“.

შეწუხდნენ ზაურის ჭეშმარიტი მეგობრები და კოლეგები. ერთ საღამოს, ჩვეულებრივ შეიკრიბნენ მის ბინაში და გაერთნენ სამაგიდო თამაშებით და შაქროს კონიაკის ნახევარლიტრიანის გამოცლით. სახლებში წასვლის წინ კი სერიოზული ტონით მიმართეს მასპინძელს და გულისტკივილით აუწყეს ქალაქში მოსიარულე ხმების შესახებ.

თქვენ ნუ ნერვიულობთ და ასერიგად ნუ განიცდით მაგ ამბავს... აბა, ჩვენი ასაკის კაცის გალოთება გაგიგიათ?! მე მოვუვლი და მოვაგვარებ არსებულ ვითარებას ისე, რომ ყველაფერი კარგად იყოს და „არც მწვადი დაიწვას და არც შამფურიო“.

მომდევნო დღიდანვე დაიწყო ქალაქის ცენტრის შემოვლა და ძებნა იმ კერძო მოვაჭრეებისა, რომლებიც რეგიონის სოფლებში ყიდულობდნენ ჭაჭის თუ სხვა ხილისგან გამოსხილ არაყს და შემდეგ სხვადასხვა გზით და დამხმარე საკვები ნივთიერებებით თუ საღებავებით მიჰყავდათ საჭირო შეფერილობამდე თუ სპირტიანობამდე.

ზაურმა „აღმოაჩინა“ ათზე მეტი მოვაჭრე, ორი კვირის განმავლობაში მათგან იძენდა ერთ ნახევარლიტრიან ბოთლით ე.წ. კონიაკს და ჩვეულებრივ უმასპინძლდებოდა თავის ტრადიციულ სტუმრებს. იმავდროულად შეადგინა სია, მისამართებით და ტელეფონებით, რათა ეკონტროლებინა პროცესი იმ მიზნით, რომ თითოეულ მათგანთან მისულიყო დაახლოებით ორ კვირაში ერთხელ.

მეგობრებმა შეამჩნიეს, რომ სასმელი ნიუანსებით ზოგჯერ განსხვავებული იყო დიდხნის შეჩვეული

„ზაურისებური“ სასმელისაგან, მაგრამ ხმას არ იღებდნენ.

ძველი „მეკონიაკეს“, შაქროს რიგიც მოვიდა, რომელმაც რაღაცნაირი გულისტკივილით შენიშნა – სად დაიკარგე, რამდენი ხანია სასმელისთვის აღარ მოსულხარ, ავად ხომ არ იყავი, რაშია საქმეო?!

„აქ არ ვიყავი, ნათესავეები მოვინახულებო...“ იცრუა ზაურიმ და თავისი თავის შერცხვა... გაიფიქრა, მომდევნო ჯერზე რითი ვიმართლო თავიო...

დრო მიდიოდა, მოხუცი კოლეგა-პენსიონერები განგრძობდნენ გართობა-მხიარულებას... მათ კამპანიას შეემატა ოციოდე წლის წინ ევროპაში სამუშაოდ წასული კოლეგა ოთარი, რომელიც ოჯახთან ერთად დაუბრუნდა სამშობლოს და პირველივე დღეებიდან აქტიურად დაიწყო ძველი მეგობრული ურთიერთობების აღდგენა.

ოთარმა სიახლე დანერგა ზაურის ჯგუფში. შეასწავლა „პრეფერანსის“ თამაში... უმტკიცებდა მათ, რომ ეს არის მაღალ წრეებში მიღებული გასართობიო, რომლის დროსაც ნაკლები სასმელი ისმებაო და, რაც ყველაზე მთავარია, დროც შეუმჩნევლად გარბისო...

მოეწონათ თამაში განუყრელ მეგობრებს და შესამჩნევად გააქტიურდნენ, ფიქრობდნენ, რომ მათი ყოფა უფრო საინტერესო და მიმზიდველი გახდა.

გავიდა ერთი თვე და „შაქროს რიგი“ კვლავ დადგა. ზაური, რაღაცნაირი ფეხათრევეით მივიდა მასთან, თბილად მიესალმა და მოიკითხა. შაქრომ, ცოტა არ იყოს, ნაწყენმა უპასუხა – აბა, როგორ ვიქნები, როცა დიდხნის მეგობარი მიგატოვებსო...

ზაური მიხვდა, რას გულისხმობდა შაქრო და კვლავ იცრუა – ცოტა ავადმყოფობა შემომეჩვია და დროებით „შემაფერხაო“... ისე კი, ექიმებმაც მიირჩიეს...

კარგი-კარგი, მორჩი წუწუნსო, მიახალა შაქრომ და მიაწოდა პოლიეთილენის შავ პარკში გახვეული ნახევარლიტრიანი...

გავიდა ორიოდ წელი და ქალაქში გავრცელდა სმა „ზაურიმ სმას თავი დაანებაო... რა მაგარი კაცი ყოფილაო... ასე უთქვამს, ჯანმრთელობას ვუფრთხილდებიო... არავინ დამემდუროს, ჩემი თავი ყველას მირჩევნიაო...“ და ა.შ.

შემოდგომის ერთ წვიმიან საღამოს, ჩვეულებისამებრ ახმიანდა ზაურის სახლი. როგორც წესი, შეიკრიბნენ მეგობარ-კოლეგები და თავზე წაადგნენ ზაურის, რომელიც ბუხარში „ჩაღიხოზდა“ და მწვადის შესაწველად ემზადებოდა.

რადაც ზედმეტად მხიარულებად და აღტაცებულებად მოეჩვენა ზაურის მეგობარ-კოლეგები და იკითხა – რა ხდებაო?!. ასე უთხრეს „ოთარმა მოინდომა რადაცის ყიდვა, შენთვის საჩუქრის მორთმევა და ძებნა-ძებნაში მოვხვდით იმ ქუჩაზე, „შენი შაქრო“ რომ გაჭრობსო. მივედით და ვკითხეთ – ზაური როგორ არის, დიდი ხანია არ გვინახავსო და იცი, რა გვიპასუხა?... ადრე ყოველდღე მიჰქონდა კონიაკი ნახევარლიტრიანი ბოთლით, ახლა კი ბოლო ერთი წელია, თვეში ერთხელ, ჰა-ჰა... თვეში ორჯერ თუ იყიდისო, იქნებ ახალი ცოლი მოიყვანა და ის უკრძალავს, არ ვიციო...“

კარგა ბლომად იცინეს მეგობარ-კოლეგებმა და თან სუფრის გაწობას შეუდგნენ მწვადის მოლოდინში. ქალაქში კი ღრმად გაიდგა ფეხვი იმ შეხედულებამ, რომ ზაურის ღლოთობა ავეყებისა და მოშურნეების მიერ შექმნილი მითი გახლდათ.

ჩაქიძინა

მეოცე საუკუნის 70-იან წლებში მეცნიერების კანდიდატი ალექსანდრე სამჯერ იყო მაღალი თანამდებობის პირი სამრეწველო სფეროში და სამჯერვე საკუთარი განცხადების საფუძველზე მიატოვა დაკავებული პოსტები.

გაოცებულები იყვნენ მისი საქციელით კოლეგები, თუ შესაბამისი სამინისტროების მაღალჩინოსნები. საქმე კი იმაში გახლდათ, რომ ალექსანდრე აღზრდილი იყო უპატიოსნეს და უკათილშობილეს ტრადიციულ ქართულ ოჯახში, რომელშიც დიდი პატივისცემით სარგებლობდა სინდის-ნამუსის ფაქიზი და ასამაყო გრძნობა.

ვერადავერ შეეჩვია ალექსანდრე აღებ-მიცემობის ღრმად ფესვგადგმულ სისტემას. ტანში უსიამოდ აური-ალებდა და შუბლზე ოფლის წვეთები უჩნდებოდა, როცა ისმენდა, რომ ვიღაცამ, ვიღაცას ქრთამი მისცა...

სამივე საწარმო, რომლებშიც ალექსანდრე იკავებდა დირექტორის თანამდებობას, განეკუთვნებოდა ფართომოხმარების ნივთებისა თუ პროდუქტების გამოშვების სფეროს, რომელთა ხარისხის დაქვეითების ხარჯზე იქმნებოდა სწორედ ე.წ. უშრომველი შემოსავლები და შემდგომ მისი გადანაწილება სხვადასხვა მიმართულებით, ძირითადად კი ხელმძღვანელ და მაკონტროლებელ სტრუქტურებში.

შეზიზღდა, მობეზრდა და უდიდესი ძალისხმევის წყალობით ალექსანდრემ შეძლო დაეტოვებინა მისთვის აბსოლუტურად მიუღებელი სივრცე და შეერთებოდა ე.წ. უმუშევართა კლასს, მაგრამ როდემდე?!

მხოლოდ მეუღლის ხელფასი უკვე აღარ იყო საკმარისი სამი შვილის აღსაზრდელად და ყოველდღიური სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემების მოსაგვარებლად.

საგონებელში ჩავარდა ალექსანდრე. სურდა ისევ სამეცნიერო წრეებში დაბრუნებულიყო, მაგრამ არ ჩანდა შესაბამისი პერსპექტივა. შემოიარა რაიონის საწარ-

მო-სამეურნეო ობიექტები, მაგრამ უშედეგო... არსად ჩანდა ვაკანსია... ამას ისიც ემატებოდა, რომ ალექსანდრეს შესახებ დადიოდა ხმები, როგორც არასაიმედო კომუნისტზე...

უკიდურესად დაიძაბა ალექსანდრეს ყოფითი ატმოსფერო... აღარ იცოდა, როგორ მოქცეულიყო, ვისთვის შეეჩივლა თავისი გაჭირვების შესახებ...

გადიოდა დღეები, თვეები და სიტუაცია სულ უფრო მიიმდებოდა...

მეგობრებმა ურჩიეს, წადი დედაქალაქში, მიდი ამაღაამ სამინისტროში და ნახე პიროვნება, რომელსაც ივან პეტროვიჩს ეძახიან და ვინც გამოირჩევა და ცნობილია იმით, რომ მუდამ ცდილობს მხარში ამოუდგეს გაჭირვებულ ადამიანებს, რაშიც ეხმარება მისი მაღალი თანამდებობაო.

– ოჰ. თქვენც მაგრები ხართ, რა... სადა მაქვს იმის ფული, რომ საქმის გადასაწყვეტად ვიღაცას მივცე...

– ოფ, ოფ... მანდ გაჩერდი... იმ კაცზე მსავსი არაფერი იფიქრო და იმოქმედო, თორემ კაბინეტიდან კინწისკვრით გამოგაგდებსო, უპასუხეს მეგობრებმა.

მდგომარეობას ამწვავებდა ის გარემოებაც, რომ პარტიის საქალაქო კომიტეტიდან ყოველკვირა ტელეფონით ურეკავდნენ და მოითხოვდნენ სადმე დაეწყო მუშაობა – არ შეიძლება კომუნისტი უმუშევარი იყოსო... მკითხველი, ალბათ, მიხვდება, თუ როგორი პასუხი ექნებოდა ალექსანდრეს ასეთ მოთხოვნაზე.

ერთ აღრიან დილით, ალექსანდრემ მიმართა მეუღლეს, რომ აპირებს თბილისში წასვლას და ერთი პიროვნების მონახულებას, რომელსაც შეუძლია ჩემი დახმარებაო...

– წადი მერე, ვინ გიშლის?!

– გზის ფული მომეცი, არ მაქვს.

– ბიჭო... რა გიყო, როგორ გაგანათლო... შეხედე შენს მეგობრებს, როგორ მუშაობენ და როგორ შოულობენ ფულს...

– მე ასე არ შემიძლია...

– არ შეგიძლია და იყავი მასე... მე ოცი მანეთლა დამრჩა ხელფასამდე...

– მიგელო სამსახურში ვალიკო... გახსოვს, რომ გიჩინებდა – დიდ ფულს გაშოვნიებო... ჰოდა, იყავი ახლა ასე, ცოლის ხელისშემყურე...

ალექსანდრე გიჟივით გავარდა ქუჩაში და გეზი აიღო რკინიგზის სადგურისკენ. ცენტრალურ მოედანთან ვილაცამ მანქანა გაუჩერა და ხელის აწევით მოიკითხა, როგორა ხარო...

– როგორ ვიქნები უმუშევარი კაცი?!

– ჩაჯექი, სად მიდიხარ, მიგიყვან...

– ვერ შეგაწუხებ, თბილისში მივდივარ...

– ჰოდა, ჩაჯექი-მეთქი, მეც თბილისში მივდივარ, უპასუხა დიდიხნის უნახავმა თანაკლასელმა.

გავიდა დაახლოებით ორი საათი.

ალექსანდრე და მისი თანაკლასელი მოწიწებით ისხდნენ ივან პეტროვიჩის კაბინეტის მისაღებში და ელოდნენ მდივანი გოგოს მიპატიუებას.

როგორც იქნა, გაისმა ზარის ხმა... მდივანმა აიღო ყურმილი და შემდეგ ხაზგასმული ყურადღებით თვალთა მზერა მიაპყრო ალექსანდრეს და მის თანაკლასელს.

– შებრძანდით, ბატონო ალექსანდრე, ივან პეტროვიჩი გელოდებათ, თქვენ კი შემოგთავაზებთ ყავას, – მიმართა „თანაკლასელს“.

ალექსანდრემ, პირველად თავის სიცოცხლეში, იგრძნო რაღაც უცნაური რამ... მუხლებში ძალა დაკარგა, ძლივს მივიდა კარებამდე... ფიქრობდა, რომ ახლა აქ, ივან პეტროვიჩის კაბინეტში უნდა გადაწყვეტილიყო მისი ამქვეყნად ყოფნა-არყოფნის საკითხი... თავბრუ ეხვეოდა... სახეზე სიმხურვალე იგრძნო... მდივანი გოგონას ხმამ გამოაფხიზლა – მიბრძანდით, გელოდებათ...

შევიდა, დაინახა, გაუკვირდა...

გაუკვირდა ის, რომ ივან პეტროვიჩი ნებივრად იყო გათხლაშული სავარძელში, არც წამომდგარა, არც ხელი

გაუწვდია მისასაღმებლად და არც სკამი შეუთავაზებია უცხო კაცისთვის. ყოველივე ამან აღექსანდრე გაადიზიანა და მზად იყო უკან გამობრუნებულიყო, მაგრამ, ამ დროს, კარები შემოაღო მდივანმა გოგომ და მაგიდაზე, ივან პეტროვიჩის წინ დადგა ორი ჭიქა ყავა.

შეფი გამჭოლი თვალებით უცქეროდა სტუმარს და თავიდან ფეხებამდე ათვალიერებდა...

მოსვა ყავა და მიმართა აღექსანდრეს – ვიცი, რომ დაეძებ სამუშაო ადგილს... აბა, მომიყევი, რა იცი, რა შეგიძლია და რა გაგიკეთებია... მერე ვნახოთ, რა იქნებაო, უთხრა ეს, ყავა მოსვა, თვალები მინაბა და სმენად იქცა...

აღექსანდრე დაბნეული ჩანდა... ვერ ახერხებდა სიტყვის თქმას, არც ყავის ჭიქას შეხებია... მხოლოდ იმას ფიქრობდა თუ რა ეთქვა, ან რითი დაეწყო... როგორც იქნა, წამოიწყო: და... თითქმის ნახევარი საათი საუბრობდა მის მიერ გაწეული საქმიანობის შესახებ როგორც სამეცნიერო-კვლევით სტრუქტურებში, ისე კვებისა და მსუბუქი მრეწველობის საწარმოო დაწესებულებებში, ფაბრიკებსა თუ ქარხნებში, ასევე განათლებისა და კულტურის სფეროში. არ დავიწყებია ასევე საინტერესო წლები, როცა ეწეოდა პედაგოგიურ მოღვაწეობას. ხაზგასმით ჩამოთვალა აგრეთვე ის პრიზები, პრემიები, დიპლომები, სიგელები, მედლები და სხვა ჯილდოები, რაც მან დაიმსახურა თითქმის ოცწლიანი მოღვაწეობის მანძილზე.

ელღანაცემივით გაშეშდა აღექსანდრე, როდესაც შეამჩნია, რომ ივან პეტროვიჩს ეძინა. როდის ჩაეძინა, რისი მოსმენა და გაგება მოასწრო აღექსანდრეს მონაყოლიდან, გაურკვეველი იყო „მომხსენებელისთვის“...

აღექსანდრემ ფრთხილად, მაგრამ მაინც გააგრძელა მოყოლა, მაგრამ შეწყვიტა, როცა მიხვდა, რომ მას ან არ, ან ვერ უსმენენ. რა ექნა, არ იცოდა... დაძაბული უცქერდა „შეფს“ და ელოდა მის რეაგირებას, მაგრამ ამაოდ.

აღექსანდრემ რამდენჯერმე ჩაახველა, ჯერ სუსტად, მერე კი მომატებული ხმით... ივან პეტროვიჩის თვალები დახუჭული ჰქონდა, არ ინძრეოდა.

ალექსანდრე გაალიზიანა შექმნილმა სიტუაციამ და გამოსავლის ძებნაში ტვინს იჭყელეტდა. ამჯერად, ფეხი გაიშვირა და იმ სავარძელს შეეხო, რომელშიც იჯდა ივან პეტროვიჩი.

გასჭრა ფეხის წვერის ბიძგმა, „შეფი“ უცბად გამოცოცხლდა, თვალები მოიფშვნიტა და სინანულის გამომხატველი მზერითა და სიტყვებით მიმართა პირდაღებულ ალექსანდრეს: „...აბა, ძმაო, რა გიყო... შენ იმდენი რამ გცოდნია და შეგძლებია, რომ არც კი ვიცი, სად და როგორ დაგასაქმო“...

გაწბილებულმა ალექსანდრემ კისრისმტვრევით ჩაირბინა სართულები და გიჟივით გავარდა ქუჩაში, სადაც ელოდა მანქანაში მჯდომი და ივან პეტროვიჩივით მოვლემარე თანაკლასელი.

ზალა და აუზი

იდგა 1942 წელი. მოსახლეობას მძიმე პირობებში უწევდა ყოველდღიური ცხოვრება მეორე მსოფლიო ომის მიმდინარეობის პროცესში – იყო შიმშილი, სიბნელე, სიცივე და ცრემლი, ცრემლი ძვირფასი ახლობლების დაკარგვით გამოწვეული, რასაც იგებდნენ მაღალ ბოძებზე გადმოკიდებული რადიოებით, ფრონტებიდან მიღებული ე.წ. „სამკუთხედი“ წერილებით და სამხედრო ჰოსპიტალში განთავსებული დაჭრილების მონაყოლებით.

დაბა-ქალაქის პატარა გარეუბანში მცხოვრებ ცხრა წლის მიხოს ევალებოდა ე.წ. „პურის ბარათებით“ ახლომდებარე მაღაზიაში მიეღო მთავარი საკვები პროდუქტი, რასაც თან ახლდა მრავალრიცხოვან რიგში დგომა, მრავალი საათის განმავლობაში, რადგან ღროში საკმაოდ არასტაბილური იყო მაღაზიაში პურის მოტანის პროცესი. ხშირად უწევდათ რიგის ღროებით მიტოვება სხვა საოჯახო საქმის გამო... უკან დაბრუნება და „თავისი“ ადგილის პოვნა შემადგენლობაშეცვლილ რიგში

– ხშირი იყო კამათი, ლანძღვა-გინება და ფიზიკური დაპირისპირებაც კი.

მაღაზიის შესასვლელი კარიდან გზის მოპირდაპირე მხარის ტროტუარამდე, ჩაღრმავებული იყო გზის საფარი – ეტყობოდა, რომ მიწისქვეშ რაღაც შეარემონტეს და არახარისხიანად შეასრულეს თხრილის ამოვსება-მოპირკეთების სამუშაოები. შეიძლება ითქვას, რომ გზას მთელ სიგანეზე გასდევდა მცირე სიღრმის, თუმცა, გრძელი ორმო ისე, რომ მანქანაში მჯდომი პიროვნება, ამ ადგილის გადასვლისას, ძალაუწებურად თავს ძირს იქნევდა – თითქოს ვიდაცას ესაღმებო.

მიხომ შეამჩნია, რომ მაღაზიის წინ, მუდმივად ერთ ადგილზე იდგა 25-30 წლის მრგვალსახიანი კაცი, რომელიც ასევე თავისდაქნევით და ზოგჯერ ხელის აწვევითაც კი ესაღმებოდა იმას, ვინც მანქანაში იჯდა და ორმოს გამო თავს იძულებით ძირს იქნევდა. პურის მოლოდინში მყოფთ უკვირდათ – ეს ზალა ვინ ყოფილა, ყველას როგორ იცნობსო და ყველა როგორ ესაღმებო. მიხომ ისიც კარგად შეამჩნია, რომ ვინმე ზალა რიგში დგომით თავს არ იწუხებდა, უფრო მეტიც – მისთვის პირველ რიგში გამოჰქონდათ კუთვნილი პური და მოწიწებით აწვდიდნენ ხელში.

მიხო და მისი თანატოლები, რომლებიც ბევრი იყვნენ რიგში, გადავიდნენ დაკვირვების რეჟიმში და აღმოაჩინეს, რომ ზემოაღწერილი ფაქტი მეორდებოდა ყოველდღე, მხოლოდ სხვადასხვა დროს – ვინმე ზალა იდგა „თავის“ ადგილზე, თავს იქნევდა და ხელს მაღლა სწევდა მანქანის ჩავლაზე და განაგრძობდა ლოდინს, რომ გამოეტანათ მაღაზიიდან მისთვის კუთვნილი პური.

ვინ არის, ბოლო-ბოლო, ეს თავხედი კაციო, იფიქრეს მოზარდებმა და დაინტერესდნენ მისი პიროვნებით.

პირველი, რაც დაადგინეს, „ზალა“ ყოფილა იმ პიროვნების თიკუნი ე.წ. „კლიჩკა“ და ისიც, რომ ის ყოფილა ე.წ. „კოლორიტი“ პიროვნება, რისი არსი და შინაარსიც მოზარდებმა არ იცოდნენ.

ცხელი ზაფხულის ერთ დღეს უბნელმა ბიჭებმა ატეხეს ხმაური – საცურაო აუზი აღმოვაჩინეთო და მიხოც წაიყვანეს საცურაოდ. მართლაც, პატარა ქალაქის ცენტრში მიაღგნენ ჰიდროტექნიკური დანიშნულების წყალსაცავს, რომელიც სავსე იყო წყლით და ჰოი, საოცრებაჲ... ერთი პიროვნება მოხდენილად ნებიურობდა წყლის ზედაპირზე და ეს პიროვნება გახლდათ „ზალა“ – ბავშვებისათვის „საინტერესო“ პერსონა.

ცოტა არ იყოს – დაიბნენ და ოდნავ შეყოვნდნენ, მაგრამ მათ შორის ყველაზე უფროსმა, რომელსაც „თოხანას“ ეძახდნენ, მოზარდები გაამხნევა და უთხრა, ნუ ღელავთ, მე მოვაგვარებ ყველაფერსო და დაიწყო ტანისამოსის გახდა.

„ზალამ“ რომ დაინახა ბავშვების აუზში საბანაოდ მზადება, შეჰყვირა – არ გაბედოთ აუზში ჩამოსვლა და, საერთოდ, აქ მოსვლა... ვინ ხართ, აქ რა გინდათ... მოუსვით აქედან, აღარ გნახოთ ჩემმა თვალებმაო...

შეშინდათ ბავშვებს „კოლორიტისა“ და გულნატკენები წავიდნენ სახლებისაკენ.

იგივე ამბავი დატრიალდა ორი დღის, ერთი კვირის, ერთი თვის შემდეგაც, რამაც ბავშვები უკიდურესად გააბოროტა და „ზალას“ უკვე თავისთვის მტრად მიიჩნევდნენ, ლანძღავდნენ და აგინებდნენ... იყო შემთხვევები, როცა ქვებიც კი ესროლეს და გაიქცნენ.

ერთხელ წყლიდან ამოვარდა „ზალა“ და ტრუსიკიანმა თითქმის ქალაქის ცენტრამდე სდია გაქცეულ ბავშვებს, მაგრამ ვერ დაეწია – გზაზე შემხვედრები კი საკმაოდ გააოცა... გამვლელ-გამოვლელები ფიქრობდნენ და ვერ მიმხვდარიყვნენ, თუ რას შეეძლო ასე გაემწარებინა ქალაქის „კოლორიტი“.

მოზარდებმა გადაწყვიტეს, რომ მშობლებისთვის მოეყოლათ ყველაფერი, მაგრამ „თოხანამ“ არ მისცა მათ ამის უფლება და განუმარტა მათ – არც მშობლები მოგვცემენ ამ აუზში ბანაობის უფლებასო და ტყუილად თავს შევირცხვენთო...

რატომღო, იკითხეს შედარებით მცირეწლოვანებმა. იმ-
იტომ, რომ აუზი არ არის ცურვის სასწავლებლად გან-
კუთვნილი, ძალიან ღრმაა, არ აქვს არავითარი დამცავი
საშუალებები, არ ჰყავს ოფიციალური ზედამხედველი,
მონგრეული აქვს და ფსკერზე გდია რკინის კიბე და ა.შ.

შენც ჩვენი მტერი ყოფილხარო, გაუბედეს მოზარდებ-
მა „თოხანას“. შენ რა გენადგლება, კარგად იცი ცურვა,
ჩვენ რაში გაინტერესებთო...

ამ მომენტიდან მოყოლებული, მოზარდების უმრავ-
ლესობამ ზურგი აქცია „თოხანას“ და „ზალას“. მათ
მიმართ გულში ჩადებული სიძულვილი გაუათმაგდათ...
ვერ ისვენებდნენ და სულ იმის ფიქრში იყვნენ, თუ რო-
გორ მიეგოთ სამაგიერო „კოლორიტისათვის“.

„თოხანაში“ იგრძნო ბავშვების გაუცხოება მის მიმართ,
გულში ინანა კიდევ, რომ რამდენჯერმე უხეშად მიმარ-
თა მათ და გადაწყვიტა მოენახა გზები მათთან ძველე-
ბური სიახლივისა და სიყვარულის დასაბრუნებლად.
მოხდა ისე, რომ პატარებმა მას ზურგი შეაქციეს და
მოღალატედაც კი „მონათლეს“.

გავიდა კიდევ ორი თუ სამი კვირა და აუზთან ახ-
ლოს მცხოვრებმა, მათმა თანაკლასელმა გაიხმო შუ-
რისძიების მაძიებლების ორი ყველაზე უფროსი ბიჭი და
გაანდო თავისი ჩანაფიქრი, თუ როგორ უნდა დაესაჯათ
„კოლორიტი“ „ზალა“.

სამნი გაემართნენ აუზისაკენ. თანაკლასელმა, რომე-
ლიც წყალსაცავის სიახლოვეს ცხოვრობდა, უთხრა –
აუზთან ახლოს არ გამოჩნდეთ, მე გამოძევით, ოღონდ
ყოველგვარი ხმაურის გარეშეო და გაუძღვა წინ. ის კი
დაინახეს, თუ როგორ იყო წამოწოლილი წყლის ზედა-
პირზე „ზალა“ და როგორ ნებივრობდა და „ისვენებდა“
თვალეზბილულად.

ახლომცხოვრებლებისგან შეუმჩნევლად შევიდნენ
ერთ-ერთი სახლის სარდაფში, გაიარეს ბნელი დერეფ-
ნები და მიაღწენ სიღრმეში ჩასასვლელ კიბეს. წინ
მიდიოდა „თანაკლასელი“, რომელმაც ხელი მიაშველა

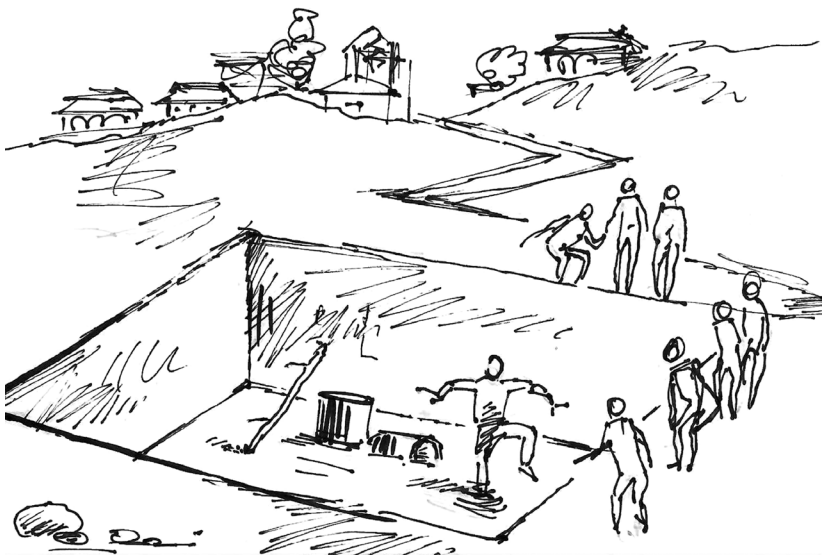
ბიჭებს და წვალე-წვალეებით გააგრძელეს გზა...

მაღე გაიგეს წყლის ჩხრიალის ხმაც. უფროსმა თანაკლასელმა ბიჭებს მიუთითა წყალსაცავის წყლით შევსება-დაცლის მიღგაყვანილობებზე და ონკანებზე. ყურადღება გაამახვილა ერთ-ერთ დიდ ონკანზე და ნიშნისმოგებით უთხრა ბავშვებს – ამას თუ ბილომდე გავადებთ, აუზი მაღე დაიცლებათ...

ბავშვებმა სიხარულით ღამის გვირაბის ჭერს მი-
არტყეს თავი, ჩაეჭიდნენ უშველელელ ონკანს და მთე-
ლი ძალით შეატრიალეს ბოლომდე. იხუვლა წყალმა და
დგაფა-დგუფით ეცა მისთვის განკუთვნილ გაყვანილო-
ბას და სივრცეს.

ბავშვებმა სწრაფად მიატოვეს იქაურობა და გაემართ-
ნენ წყალსაცავის ახლოს მდებარე გორაკის ბუჩქებისაკ-
ენ და იქიდან აღევნებდნენ თვალს აუზში მიმდინარე
პროცესს, თან ერთთავად კისკისებდნენ და სიხარულით
ერთმანეთს ეხვეოდნენ.

ბავშვებმა შეამჩნიეს თუ როგორ სწრაფად იცლებო-
და აუზი. ზედაპირზე მონებივრე „ზალამ“ გარკვეული

დროის პერიოდში ვერ შეამჩნია წყლის დონის დაწვეა, თუმცა, როცა შეამჩნია – უკვე გვიან იყო... იგი ვეღარ მისწვდა კედლის პირს და იძულებული იყო, ისევ წყლის ზედაპირზე ეტივტივა, მაგრამ როდემდე?!

ბავშვები ერთმანეთს ულოცავდნენ, ჩუმად იცინოდნენ და გამარჯვებულების „პოზით“ ერთმანეთს ესუტებოდნენ.

წყლის დონე კი სულ ქვევით და ქვევით იწვედა და „ზალასაც“ ფსკერისკენ მიათრევდა. მან შეამჩნია ხავსმოკიდებული კედლები, ჩამოვარდნილი რკინის კიბე, ხის დიდი კასრი და ათასი სიბინძურე.

„ზალა“ მიხვდა, რომ სხვისი დახმარების გარეშე თავს ვერ დააღწევდა ღრმა და ხავსმოდებულ ბეტონის სივრცეს და კასრზე ფეხებით შემდგარმა დაიწყო ყვირილი.

...მიშველეთ... ხალხო, მიშველეთ...

მისმა ყვირილმა მიაღწია, როგორც აუზის სიახლოვეს მცხოვრებ მეზობლებამდე, ისე დაბა-ქალაქის ორი უბნის შემაერთებელ ვიწრო გზაზე გამვლელ-გამოვლელებამდე...

ატყდა ხმაური, ჩოჩქოლი, ფაცი-ფუცი. ბავშვები გამოძვრნენ ბუჩქებიდან და უკვე ბლომად შეკრებილ ხალხს შეუერთდნენ სიამოვნების განცდით.

ვიდაც გააგზავნეს სახანძრო რაზმის მოსაყვანად, ვიდაცამ თოკები მოიტანა, ვიდაცა საოჯახო პატარა კიბეს მოათრევდა...

„ზალასგან“ ნაწყენი ბავშვების რაოდენობამ იმატა და ყველა ერთად ხარობდა მიღწეული რევანშის განცდით...

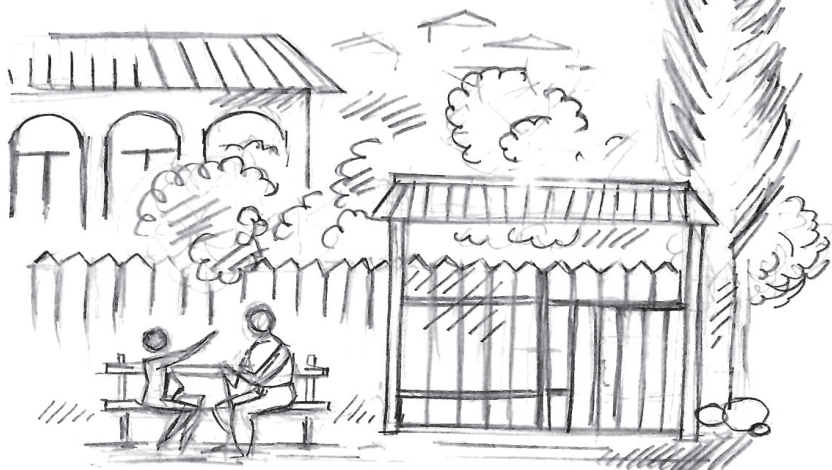
„ზალა“ კი იდგა ხავსმოდებულ მაღალ კასრზე და თავისთვის ფიქრობდა: „...გაიზრდებით და დააფასებთ ჩემს ქმედებებს... ვინ იცის, რომელი თქვენგანი გადავარჩინე უბედურ შემთხვევას... ღმერთმა განსაჯოს...“

ორიენტირი

სადამო უამი იდგა სოფელში. ფართე და ღამაზი ჭიშკრის კუთხესთან ახლოსმდგარი საოცრად მაღალი ალვისხის ძირთან მდგარ მოხერხებულ ხის სკამზე მჯდომ დათო პაპას კალთაში ეჯდა საყვარელი შვილიშვილი, დიდი პაპის მოსახელე, ექვსი წლის თეიმურაზი და საინტერესო ამბებს უყვებოდა.

ორღობეში გამვლელ-გამოვლელები მოწიწებით და ხაზგასმული პატივისცემით ესალმებოდნენ ყველასთვის კარგადცნობილ, ე.წ. „ხელმარჯვე ოსტატს“ და თან აყოლებდნენ სიტყვებს: „...ღმერთმა საამაყო ვაჟკაცად გაგიზარდოსო“ და ბავშვს ალერსით უსვამდნენ ხელს თმახუჭუჭა თავზე. მერე წამით ახედავდნენ აშოლტილ ალვისსებს და აგრძელებდნენ გზას.

პატარა თეიმურაზი ბავშვებისათვის დამახასიათებელი ცნობისმოყვარეობით, შეკითხვას შეკითხვაზე აყრიდა პაპას და პასუხი მოლოდინში ცქმუტავდა, აქეთ-იქით იშვერდ საჩვენებელ თითს და შიგდაშიგ გაოცებულ თვალებით შესცქეროდა მოსაუბრეს.

შვილიშვილს განსაკუთრებით აინტერესებდა ალვისხე: ვინ და როდის დარგო, რამდენი წლისაა, როგორ გაიზარდა ასეთი მაღალი, ვინ უწელიდა და როგორ, სიმაღლის გარდა კიდევ რითი იყო ცნობილი და ა.შ.

დათა პაპამ ღინჯად და ხმადაბლა დაიწყო და თან უფრო მეტად ეხუტებოდა საყვარელ შვილიშვილს, რომელსაც ყურები ჰქონდა დაცქვეტილი საინტერესო ამბების მოლოდინში.

„...გადმოცემით ვიცი, რომ ეს ალვისხე დაურგავს პაპაჩემს, რომელსაც თურმე ჰყვარებია და მსმენელთა გასაგონად ხშირად იმეორებდა საყვარელ სიტყვებს იმასთან დაკავშირებით, რომ ნებისმიერ ხეს პატარა ბავშვივით სჭირდება აღზრდა, მოითხოვს მოფერებას და ყურადღებას განსაკუთრებით სიცოცხლის საწყის ეტაპზე. ხშირად უნდა მორწყვა, მიწის შემობარვა, სარეველა ბალახებისაგან გასუფთავება, ხადახან შხამ-ქიმიკატებით შეწამვლაც, ზედმეტი ტოტების შეჭრა და ა.შ. მოკლედ, მცირე ასაკში სისტემურ ზრუნვას მოითხოვს. მერე კი, წლების განმავლობაში იღებს საკვებს დედამიწის უმდიდრესი ფენებიდან. ადამიანიც ასეა – გარკვეულ ასაკამდე განუწყვეტელი ყურადღება სჭირდება, მერე კი მიიღებს რა შესაბამის განათლებას, დამოუკიდებლად იწყებს ცხოვრებას... უფრო მეტიც, მერე ქმნის ოჯახს და თავად მოაგლენს აღსაზრდელებს და ასე უწყვეტად მრავალი საუკუნის განმავლობაში.

ეს ალვისხე ღიდიხანია დამოუკიდებლად ცხოვრობს, ირჩენს თავს და შეძლებისდაგვარად სარგებელიც მოაქვს ადამიანებისთვის.

– რა სარგებელი მოაქვსო, იკითხა ყურებდაცქვეტილმა თეიმურაზმა, ყვავილები მას არა აქვს და არც რაიმე გემრიელ ნაყოფს ისხამსო.

– მართალი ხარ, შვილო, ნაყოფს არ ისხამს, პირს ვერ ჩაიტკბარუნებს კაცი, მაგრამ სოფელში უცხო კაცი რომ ჩამოვა, ორიენტაციაში ეხმარება და ამით იხდის თავის ვალს ადამიანების წინაშეო.

– ეგ როგორაო... ჯერ ვერ მიხვდა პატარა თეიმურაზი ნათქვამის აზრს, მითუმეტეს, რომ ვერ გაიგო, რას ნიშნავს სიტყვა ორიენტაცია...

– ჩვენი წინაპარი, ვინც ეს ალვისსე დარგო და გაზარდა, ექიმბაში ყოფილა და ავადმყოფებს მკურნალობდა სხვადასხვა მცენარეულობებიდან დამზადებული წამლებით...

ახლა ექიმბაში ვერ გაიგო და დათა იძულებული გახდა, ესეც აეხსნა ცნობისმოყვარე პატარისთვის.

– მერე ალვისსე რა შუაშიაო, იკითხა ერთხელ კიდევ გაოცებულმა ბავშვმა.

– იმ შუაშია, რომ სოფელში ყოველი მხრიდან შემოსული კაცი ადვილად ამჩნევდა ცასმიბჯენილ ხეს და დახმარებისთვის მისულ სტუმარ კაცს არ უჭირდა ექიმბაშის მონახვა და ავადმყოფისათვის საჭირო სამკურნალო საშუალებების მიწოდება. – აი, იმ ალვისსეს ხომ ხედავთო, ეუბნებოდნენ სტუმარს, ჰოდა, იქ ცხოვრობს ის კაცი, თქვენ რომ გინდათო... ეტყოდნენ ხოლმე ჩვენი სოფლელები უცხოს. აი, ეს არის ორიენტაცია, ანუ ორიენტირით სარგებლობა, დროის მოგების მიზნით და არამხოლოდ დროის...

დათამ გააგრძელა საუბარი – მაშინ არ არსებობდა ქუჩებისა და მოედნების დასახელებები და სახლების ნომრები, მსგავსი ორიენტირების გარეშე ძნელი იყო კაცის დროულად პოვნა, თუნდაც ისეთი ცნობილისა, როგორც ჩვენი ძველი წინაპარი ყოფილა.

აბა, დააკვირდი, ჩემო კარგო, და შეამჩნევ, რომ დღესაც, თითქმის 100 წლის შემდეგაც, ყოველდღიურად და აქტიურად იყენებენ ჩვენს ალვისსეს ორიენტირად. ხვალ რაიონის ცენტრიდან სტუმრად ჩამოდის ჩემო მეგობარი და წავიდეთ, დავხვდეთ ავტობუსების და სამარშრუტო ტაქსების სადგურში. თავად დარწმუნდები, თუ რამხელა მნიშვნელობა აქვს ისეთ ორიენტირს, როგორიც ჩვენი ალვისსეაო, ამაყად წარმოსთქვა დათამ და წავიდნენ სახლისკენ, ახლოვდებოდა ძილის დრო.

მეორე დღეს, პატარა თეიმურაზის გაოცებას მართლაც რომ არ ჰქონდა ზღვარი. სოფლის ხალხმრავალ ავტოსადგურში განუწყვეტლივ ისმოდა შეკითხვები, თუ სად არის ესათუის ობიექტი და ასევე პასუხები: აი, იმ ალვისსხეს ხომ ხედავ, მისგან მარცხნივ ოთხმოცდაათ ნაბიჯში არის წისქვილი; ხეს რომ გასცდები, ას მეტრშია სამჭედლო; ხემდე არმისული შეუხვევ მარცხნივ და იქვე დაგხვდება აფთიაქი; ალვისსხეს უნდა გასცდე ორასიოდე ნაბიჯით და იქ ნახავ საშუალო სკოლას და საბავშვო ბაღსაც და ა.შ.

აი, ასე ცხოვრობს და სულდგმულობს ჩვენი ალვისსხე, სიამაყით აღნიშნა პაპამ... იგი მზადაა, დღე იქნება თუ ღამე, დაეხმაროს ადამიანებს და სწრაფად და იოლად აპოვინოს მათთვის საჭირო ადამიანები თუ სამსახურები და მრავალი სხვა სასიცოცხლო ობიექტები.

პატარა თეიმურაზი გაფართოებული თვალებით შეცქეროდა დათა პაპას და ისე მოეწონა ნანახი და მოსმენილი, რომ ნატრობდა – კიდევ დიდხანს დაეგვიანა სტუმარს, რომელსაც ელოდნენ. მერე კი საყვედურის კილოთი მიმართა დათა პაპას – წამიყვანეთ ერთხელ ჩვენი დიდი წინაპრის საფლავზე, ვნახო, სად განისვენებს, განსასვენებელს გავასუფთავებ, მივიტან ყვავილებს, დავანთებ სანთელს...

ეჰ, ჩემო კარგო, მიმართა დათამ, სამწუხაროდ, არ ვიცით, სად არის დასაფლავებული; ომიდან აღარ დაბრუნებულა; ვერ ვიპოვეთ და ვერ მივაგენით მის მუდმივ სამყოფელს. უგზო-უკვალოდ დაკარგულად ითვლება, რასაც მძიმედ განვიცდით...

პატარა თეიმურაზმა ხელი მაგრად დაუჭირა დათა პაპას და დაძაბული ხმით უთხრა – დაუდექი მუხლებზე ჩვენს საოცარ ალვისსხეს და მუდართ სთხოვე, გვაპოვინოს ჩვენი ძვირფასი წინაპრის სამუდამო სასუფეველი.

ეს ის დროა, როდესაც ვახტანგმა დაურეკა თავის მეზობელ თედოს და სთხოვა, რომ მასთან შესულიყო. თედო დასაძინებლად ემზადებოდა და ცოტა არ იყოს გაუკვირდა, რადგან არასოდეს, ასე გვიან იგი არ მიუპატიჟებია სახლში ვახტანგს. რა ექნა, უარს ვერ ეტყოდა ათეული წლებით უფროს მეზობელს და დარეკა მის კარზე. ვახტანგმა ღიმილით გააღო კარი და მეზობელი სახლში მიიპატიჟა. იმავდროულად კედელზე დაკიდებულ საათს შეხედა და ლამის ჩაიკეცა გაოცებისაგან. საათის ისრები აჩვენებდა დროს ოცდაორი საათი და ოცდაორი წუთი.

თედოს შეეშინდა და ხელი შეაშველა დაბარბაცებულ ვახტანგს, რომელიც იქვე მდებარე სავარძელში აპირებდა ჩაჯდომას. ვახტანგი მალე მოვიდა აზრზე და უთხრა – აი, რომ არ გჯერათ ხოლმე ჩემი; აბა შეხედე საათს...

ვახტანგმა სავახშმოდ გაშლილ სუფრასთან მიიპატიჟა თედო და უთხრა:

– მაპატიე, რომ გაწუხებ ასე გვიან, მაგრამ გავბედე და მინდა იმ უცნაური ამბების შესახებ გიამბო, რაც მე თავს გადამხდა ბოლო პერიოდში.

შენ კარგად იცი იმ „ხუთიანებისა“ და „ოთხიანების“ შესახებ, რომლებიც ტრიალებდნენ ჩემს გარშემო ორმოცდაათზე მეტი წლის განმავლობაში. გახსოვს, ალბათ, ჯერ იყო „ხუთიანები“, მერე „ოთხიანები“, მერე „სამიანები“, რის შესახებაც არაერთხელ მისაუბრია ჩვენს საძმაცაცოში. „სამიანების“ პერიოდი დაიწყო 2015 წელს, როდესაც ოთხწევრიან ოჯახს გამოაკლდა ერთი წევრი, ჩემი ძვირფასი მეუღლის სახით და დავრჩით სამნი.

ახლა მინდა გითხრა, რომ „ხუთიანებმა“ და „ოთხიანებმა“ საერთოდ „მიმატოვეს“, აღარც ფიქრებში და აღარც რეალურ ყოფაში აღარ ჩანან, აღარ მაწუხებენ... დამეკარგნენ...

დრო კი მიდის და მიდის... უკვე გადავცდი ცხრა ათეულის ზღვარს... იქ კი, ციფრების სამყაროში, „ხუთიანებიდან“ ქვემოთ მივდივარ და იცი, რომ შემდეგ იყო „ოთხიანები“ და „სამიანები“... უკვე შევამჩნიე ამ „ჯადოსნური“ ციფრების დინამიკა და შიშმა შემიპყრო... ლოგიკური იყო, მეფიქრა, რომ „სამიანების“ ციკლის დამთავრების შემდეგ, წამოვა „ორიანები“, „ერთიანები“ და ვაი...

რა აღარ იყო „სამიანების“ პერიოდში: ავტობუსის ნომერი, საათის ისრები, ამათუიმ თამაშის ანგარიში, მეზობლების მესამე შვილები, თეატრში მესამე რიგის მესამე ადგილი, სახლებისა და ბინების ნომრები, მეგობრების გამოცემული მესამე წიგნები, მეზობელი მოჭიდავის მესამე ადგილი და ა.შ. და ა.შ. უამრავი რამ... ყველაფერს როგორ ჩამოვთვლი... რაღაც უხილავი, უცნაური და უცნობი ძალები...

თედომ შეაწყვეტინა – შენ თვითონ ხომ არ იგონებ რაღაც-რაღაცეებს?

– რას ვიგონებ, კაცო, იქ არ იყავი, თეატრის წინ კაცს რომ სასწორი ედგა და ავიწონე, პირველი აწონიდან (კომისარიატში, როცა ჩემი წონა აღმოჩნდა 55 კგ.) ორმოცდათხუთმეტი წლის შემდეგ და ისევ 55 კგ. ვიყავი... ესწრებოდი ამ პროცესს და მეტი რა გითხრა?!

– კარგი რა, ვახტანგ, შენ თვითონ ეძებ რაღაცეებს... კარგად მახსოვს, სამნი დაგეპატიუე სახლში, რათა ოთხნი ვყოფილიყავით და თუთუნის პირველი მოწვევიდან 44 წლისთავი აღნიშნე...

– კაცოო... გაწიწმატდა ვახტანგი... რას ვიგონებ, ფაქტები სახეზეა, მეტი რა გინდათ...

თედომ სთხოვა, იქნებ „სამიანების“ პერიოდის ერთი, თქვენთვის ყველაზე მეტად უცნაური და დამაფიქრებელი ფაქტის შესახებ მითხრათ რაიმე.

დიდი სიამოვნებითო, უთხრა ვახტანგმა, ჭიქები მიუჭახუნეს, დალიეს და ერთმა მოყოლა დაიწყო, მეორემ სმენა დაძაბა.

უკვე მე-9 წელია, რაც მეუღლე აღარ მყავს და ახლა უკვე სამწევრიანი ოჯახი დარჩა დიასახლისის გარეშე.

მოხდა ის, რასაც შინაგანად ველოდი. დაიწყო „სამიანების“ „ეპოქა“ და ახლა მოგიყვები ერთ-ერთ ბოლო, ფრიად საინტერესო შემთხვევის შესახებ.

მეგობარმა დამირეკა ფეხბურთზე წავიდეთო. მე ვკითხე, რომელ საათზე იწყება თამაში, ამ ცივ ამინდში-მეთქი... მიპასუხა, ოთხზე იწყება, ამხანაგური თამაშია და უფრო მოსამზადებელ ვარიანტად განიხილებაო. კი ბატონო, გამოიარე ჩემთან, ვისადილოთ და მერე წავიდეთ-მეთქი. ასეც მოვიქეცი. მოვიდა, ვისადილეთ, ვიჭუჭუკეთ, ჩავიცვი და დავიძარი.

ამ დროს დამირეკა უფროსმა ვაჟმა თბილისიდან – მამა „თიბისი“ ბანკში მიდი, ფული გამოვგზავნე სამასი ლარიო. მადლობა-მეთქი, ვუთხარი შვილს და დავეშვივით კიბეებზე.

ქუჩაში მიმავლებს ძმაცაც წამოგვეწია სიტყვებით – ბებრეო, საით მიდიხართო. ჩემი პასუხის შემდეგ აღტაცებულმა შესძახა – უპ, რა კარგია, მეც შემოგიერთდებით, ღმერთი სამობითაო – სთქვა და ცუნდრუკით გამოგვეყვა.

ყურადღება მივაქციე ხალხურ გამონათქვამს... რაღაცამ მაიძულა მობილური ამომეღო და მონიტორზე დამეხედა – დავხედე და ლამის გავვიჟდი – 2023 წლის 23 მარტი, დღის 03 საათი და 03 წუთი. თუ ძმაცაცის ნათქვამში არსებულ სიტყვა „სამობით“-ს გავითვალისწინებთ, უკვე ხუთ სამიანთან გვაქვს საქმე; სინამდვილეში ხომ სამნი ვიყავით, ე.ი. უკვე ექვს სამიანთან მქონდა „შეხება“ იმ კონკრეტულ დროს. მეშვიდე „სამიანი“ კი გამოგზავნილი თანხის მაჩვენებელში „იჯდა“.

„თიბისი“ ბანკის ფილიალში რომ შევედი, უკვე შვიდი „სამიანის“ „მფლობელი“ ვიყავი. მერე კი მოხდა ის, რასაც ნამდვილი სენსაცია შეგვიძლია ვუწოდოთ...

თელომ დაცქვითა ყურები, რაო...

– ჯერ ერთი კიდევ დავლიოთ და მერე გეტყვიო, უთხრა ვახტანგმა, მიუჭახუნა ჭიქა, გამოცალა და გააგრძე-

ლა: – ამ ფილიალში ხშირად დავდივარ და ახლობელივით ვარ. შესასვლელიდან მარჯვნივ ორი გოგონ ან გოგო და ბიჭი სხედან და თვალებში შემოგციცინებენ – ოღონდ რამით მოგეხმარონ და გასიამოვნონ. მომწონს ასეთი ახალგაზრდები – ხშირად მოფერებით მივმართავ, ვუყვები მოკლე, ღიმილისმომგვრელ ამბებს, ვჩუქნი ჩემს საავტორო წიგნებს... მოკლედ, მიცნობენ, ღიმილით მესაღმებიან და ხალისით მემსახურებიან ხოლმე...

ამჯერად ორის ნაცვლად სამნი ისხდნენ მაგიდასთან. მესამე გოგონა ჩემთვის უცნობი იყო და ვიკითხე, ვინ არის-მეთქი ეს მესამე გოგონა?..

ეს პრაქტიკანტია და ვეხმარებით, ვასწავლით და გამოცდილებას ვმატებთო, მიპასუხეს „ძველმა“ გოგონებმა და ღიმილით მეკითხებიან – რით შეგვიძლია დაგეხმაროთო... მე გაოგნებული ვიყავი მერვე „სამიანის“ გამოჩენით და უცბათ ვერ ვუპასუხე. მცირე პაუზის შემდეგ კი ვუთხარი, რომ ჩემს სახელზე ფულადი გზავნილია და მინდა მივიღო-მეთქი.

გოგონამ სწრაფად წაიღო ხელი სპეციალური აპარატისკენ, რაღაცას მიაჭირა ხელი და ზღაზვნით გამოცოცებული ქვითარი მომაწოდა (ზუსტად რა ჰქვია არ ვიცი) და მითხრა – მიბრძანდით მესამე საღაროსთან და იქ მოგემსახურებიანო... ყურში მომხვდა... მომხვდა კი არა, ლამის ტვინი გახვრიტა მეცხრე „სამიანის“ წარმოჩინებამ... საღაროსთან უკვე ბარბაცით მიმავალმა, შევხედე ქვითრის ნომერს, რათა შემემჩნია, როდის გამოჩნდებოდა ის სპეცტაბლოზე მანათობელი წითელი ციფრებით...

თედო, ძალიან გთხოვ, მზად იყავი, არაფერი დამემართოს... დავხედე ქვითარს და ჰოი... ქვითრის ნომერი გახლდათ 333... კიდევ სამი სამიანი...

აქ კი ყველაფერმა მიმტყუნა, გონებამაც, მესხიერებამაც, სიმტკიცემაც...

აი, ჩემო თედო, ის ქვითარი და ვახტანგმა ჯიბიდან ამოიღო თიბისი ბანკის ის ჯადოსნური ქვითარი, რომელზედაც გამოსახული იყო მკათე, მეთერთმეტე და მეთორმეტე სამიანები...

დიდება შენდა, ღმერთო... დაამთავრა ვახტანგმა, ჭიქა შეუვსო პირდაღებულ და თვალებგაფართოებულ თედოს და უთხრა ჩახლენილი ხმით...

ჩემო თედო, ამისთვის არ გთხოვე მოსულიყავი ჩემთან, რომ მეცნობებინა შენთვის „სამიანების“ შესახებ – შენ ისედაც ბევრი რამ იცოდი ჩემგან ამ „ციკლზე“. მთავარი ის არის, რომ მეჩვენება, დამთავრდა „სამიანების ეპოქა“ და დაიწყო „ორიანების“ ეტაპი, რის შესახებაც მეტყველებს რამდენიმე ფაქტი...

– აბა, რა ხდება, გთხოვთ, არ დაიზაროთ და დაწვრილებით მითხრათ ყველაფერი...

– გთხოვ, ყურადღებით მომისმინო, ერთად გავაანალიზოთ მომხდარი და მერე მივჩიე, რა გავაკეთო, როგორ მოვიქცე...

თედომ თანაგრძნობით შეხედა უცნაური განცდებით გათანგულ მეგობარს, შეუვსო ჭიქა და როგორც იტყვიან ხოლმე – სმენად იქცა.

ვახტანგმა განაგრძო... ჩემო თედო, შენ კარგად იცი, რომ და გარდამეცვალა და დიდი დავით გოცირიძის (დეკანოზის) საქართველოში მაცხოვრებელი შვილიშვილებიდან ორნიღა დავრჩით – მე და ჩემი ძმა.

ანუ, ვიყავით სამნი და დავრჩით ორნი. ეს უკვე მანიშნებელი იყო ჩემთვის, რომ გადავედი რა 92-ე (კიდევ ერთი ორიანი) წელში, უნდა მეფიქრა, რომ რაღაც მოხდებოდა იმ „სფეროში“, რის შესახებაც ვსაუბრობთ. ათეული წლების განმავლობაში ამ უცნაური „ციფრობანის“ რეჟიმში მყოფს საშინელი განცდები მაწუხებს და მოსვენებას არ მაძლევს... წლები მემატება და ერთი „ორიანი“ გამოჩნდა, და გარდამეცვალა და ორნი დავრჩით (ძმები),

ერთი გაუიშვილი ჩემთან ცხოვრობს და მარტო არ ვარ – „ორნი“ ვართ და ა.შ. ე. ი. „სამიანების“ შემდეგ უკვე წამოვიდა „ორიანები“ და განა ნორმალურ ადამიანს არ დააფიქრებს ასეთი ფაქტები?! ძალაუვნებურად ფიქრობ და გეჩვენება, რომ ერთის მხრივ გემატება ასაკი და მიდიხარ ასისკენ – მეორეს მხრივ მცირდება და თანდათან ნულისკენ, დიახ, ნულისკენ მიდის იმ რიცხვთა მაჩვენებელი, რომელიც, აი, უკვე თითქმის სამოცი წელია თავზე დამტრიალებს, გონებას მირევს და...

მაგრამ, ნება მომეცი, ახლა მოგახსენო, მართლაც რომ, არგაგონილი და არნახული ამბის შესახებ, თუ რატომ დაგირეკე ასე გვიან.

დაგირეკე და მოგიწვიე, რათა გითხრა, რომ წუხელ, ღამით რაღაცამ გამაღვიძა... არ ვიცი რამ, არასდროს მომხდარა მსგავსი რამ, ძილი მაქვს მუდამ მშვიდი და სტაბილური...

წამოვხტი საწოლში, ვფიქრობ – რა მოხდა... სიზმარი არ მინახავს, ხმაური არანაირი არ გამიგია... ღმერთო, რა მოხდა... არ ვიცი...

გავბედე და გავანათე მობილური ტელეფონის მონიტორი... თვალებს არ დაუფჯერე – ციფრები მაუწყებდნენ, რომ იყო მე-2 თვის, ორი რიცხვი და 02 საათი და 22 წუთი...

თმები აღარ მაქვს, რომ „ყალბზე“ დამიდგეს... ვეცი სარკეს – არაფერი განსაკუთრებული, თუმცა, რაღა უნდა იყოს იმაზე მეტად განსაკუთრებული, რაც თავს დამატყდა შუალამისას... ერთდროულად ექვსი „ორიანი“... და ამ დროს მეორე ოთახში ეძინა ჩემს მეორე შვილს... დაამთავრა ამბის მოყოლა ვახტანგმა, ჭიქა მიუჭახუნა თედოს და სიტყვებით – „ჩემო კარგო, ღმერთმა კარგად გამყოფოსო“, გამოცალა ქინძმარაულით სავსე სასმისი.

იყო ღამის ორი საათი და ორი წუთი.

ფხი ფხზი

სოფელში ხმა გავრცელდა, კლუბში შეხვედრაა დანიშნული დედაქალაქიდან ჩამოსულ მწერლებთანო.

საზეიმო განწყობის შესაბამისად ჩაცმულ-დახურული მოსახლეობა დაიძრა კლუბისაკენ. ვის აღარ ნახავდი იქ, პატარა ბავშვებიდან დაწყებული ხანდაზმულ მოხუცებამდე. გაიხარეს სოფლელებმა ხანგრძლივი ზამთრის შემდეგ. ერთმანეთს ეხვეოდნენ, ჰკოცნიდნენ და კითხულობდნენ, თუ როგორ არიან, რას აპირებენ, შვილები და შვილიშვილები როგორ სწავლობენ, ვინ შეემატა სოფელს ახალი და, სამწუხაროდ, ვინ დატოვა ამქვეყნიურობა და ა.შ.

როგორც წესი, დარბაზის წინა რიგს, სცენასთან ახლოს, ადგილს იკავებდნენ ხოლმე სოფლის ხელმძღვანელობის წარმომადგენლები, შემდეგ რიგებს კი ძირითადად ავსებდნენ ქალები და ბავშვები; აი, შუა რიგების შემდეგ კი ადგილები ივსებოდა მშრომელი და მოპურმარილე კაცებით, რომლებიც შეხვედრის დამთავრების შემდეგ ჯგუფ-ჯგუფად იკრიბებოდნენ ერთმანეთის ოჯახებში და გლეხურ სუფრებთან ატარებდნენ დროს, გვიანობამდე.

ამჯერადაც ანალოგიური რამ ხდებოდა. თითქმის შეივსო დარბაზი. წინა რიგებში ჩანდა რამდენიმე თავისუფალი ადგილი. უკანა რიგები ხმადაბალი საუბრებით იყო მოცული, დროდადრო კი ტაშის შემოკვრაც და ხმამაღალი სიცილის ხმაც ისმოდა.

გაიხსნა ფარდა, დაიწყო შეხვედრა. პროგრამის წამყვანი, მშვენიერი აღნაგობის ტანწერწეტა ქალბატონი მიესალმა დამსწრეთ, აუხსნა, თუ რის შესახებ წარიმართებოდა საუბარი და ისიც უთხრა, რომ შესვენების შემდეგ სოფლის წარმომადგენლებსაც მიეცემოდათ შესაძლებლობა, გამოეთქვათ თავიანთი მოსახზრებები. ჩაჯდა სავარძელში და სიტყვა მისცა ერთ-ერთ სტუმარ ჭადაროსან კაცს.

ძირითადი საკითხი იყო ახლადგამოცემული დიდი ისტორიული მნიშვნელობის მქონე წიგნის მიმოხილვა, რომელშიც ამ სოფლისა და იმ ადამიანების შესახებ იყო საუბარი, რომლებიც კარგად იყვნენ ცნობილი და მიუძღვოდნენ გარკვეული წვლილი როგორც სოფლის, ისე მთლიანი ქვეყნის წარმატებებში.

შეხვედრის დასაწყისი მიმდინარეობდა მშვიდ ვითარებაში. დამსწრენი ყურადღებით უსმენდნენ ტრიბუნასთან მდგარ მამაკაცს.

ცოტახნის შემდეგ ბოლო რიგებში იმატა ხმაურმა. პირველ რიგში მჯდომმა ჩინოსნებმა რამდენჯერმე მიაბრუნეს კისრები დარბაზის ბოლოსკენ, მაგრამ ამაოდ.

ბოლო რიგებში ხმაური მატულობდა მაშინ, როდესაც პროგრამის წამყვანი მიკროფონში რაღაცას იტყოდა და მერე ჯდებოდა თავის სავარძელში. არადა ხშირად ღებოდა და მოკლე სიტყვის შემდეგ უცნაური მანერით იკავებდა სავარძელში ადგილს. ჩაჯდომის მანერა კი მართლაც იპყრობდა ყურადღებას, რაზედაც განსაკუთრებულად რეაგირებდნენ უკანა რიგებში მჯდომი ხანდაზმული და მრავლისმნახველი მამაკაცები.

წამყვანი ქალბატონი შეხედავდა სცენის ორივე კუთხეში მდგომ ტელეკამერებს, მერე ოდნავ შეტრიალდებოდა მარცხნივ ან მარჯვნივ, ჩაჯდებოდა სავარძელში და ენერგიულად აიქნევდა ხან მარჯვენა, ხან მარცხენა ფეხს და გადაიდებდა შესაბამისად მარცხენა ან მარჯვენა ფეხზე ისე, რომ მენჯის სახსრებამდე ყველაფერი უჩანდა და იჯდა ასე... უფრო მეტიც – ინტერესით იყურებოდა ირგვლივ, აბა თუ მიცქერის ვინმეო...

საღამო-შეხვედრის პირველი ნახევრის განმავლობაში ათ-თორმეტჯერ მაინც წარმოდგა და დაჯდა. ვითომ ცდილობდა ხელებით დაეფარა მუხლები და ბარძაყები, მაგრამ ამ „საქმეს“ ორი ხელის „თავგამოდებული“ მცდელობა არ შეელოდა.

ერთ-ერთ ბოლო რიგში, ერთმანეთის გვერდით ისხდნენ საკმაოდ წლოვანი ნიკო და გიორგი. მათ ერთად დაამთავრეს ვაუთა სკოლა, ერთად იბრძოდნენ და ახლაც ერთად არიან მეზობლურ ატმოსფეროში. ვერ ისვენებდნენ, ცმუკავდნენ და შიგადაშიგ რეპლიკებსაც ისროდნენ სცენის მიმართულებით, რითაც მიიქციეს კიდევ ყურადღება.

– გახსოვს, ნიკა, გეოგრაფიის გაკვეთილზე, ფანქარს რომ ჩავაგდებდით ხოლმე მერხის ქვეშ და მერე რომ ჩაგძვრებოდით ვითომ საპოვნელად...

– როგორ არ მახსოვს, კაცო... სინამდვილეში ხომ ის გვსურდა დაგვენახა, მუხლები მოშიშვლებული ჰქონდა თუ არა ჩვენს მასწავლებელს...

– აბა კაცო, რა დრო იყო... მუხლებს რომელი ქალი დაგვანახებდა, ისიც მოდაში ახლადშემოსულ ნეილონის წინდებში შეფუთულს...

– ის თუ გახსოვს, მასწავლებელმა რომ გვითხრა – ჰა, რას შერებით, ვერ იპოვეთ ფანქარიო?!

– ისიც მახსოვს, ინგლისურის მასწავლებელმა რომ გვითხრა: დღეს ვინც ფანქარს ჩააგდებს ჩემგან კარგ ნიშანს ვერ ეღირსებაო...

– ჰო, აბა კაცო, რა დრო იყო, როგორ უფრთხილდებოდნენ მუხლებს...

– აქ კი რა ხდება... მუხლებს კი არა, ლამის დუნდულები უჩანს, ამ მამაცხონებულს...

– გიო, მთავრდება მე მგონი პირველი ნაწილი, წამო ბუფეტში შევიდეთ, თითო ჭიქა „მოცხოთ“. ეს თქვა ნიკომ და უბის ჯიბეს მოუთათუნა თითებით.

დამთავრდა საღამო-შეხვედრის პირველი ნაწილი. ხალხი ხმაურით მიმოიფანტა, ზოგი ბუფეტისკენ, ზოგი თამბაქოს მოსაწევად წინაეზოში, ზოგი საპირფარეშოებში და ზოგიც დერეფანში მოწყობილი ფოტოსურათების გამოფენის გასაცნობად.

ნიკამ და გიორგიმ ნახევრამდე ჩაცალეს არყის ბოთლი და მხიარული განწყობით დაიძრნენ დარბაზისკენ.

გიორგი ეუბნება ნიკოს:

– მოდი, წინა რიგებში გადავინაცვლოთ, გავიხსენოთ ფანქრის ჩაგდების ეპიზოდები.

– აბა როგორ, იქ ხომ ქალები და ბავშვები სხედან, ვინ დაგვითმობს ადგილს...

ამ დროს მიკროფონში გაისმა ხმა – დამშვიდდით, ნუ ხმაურობთ... იწყება მეორე ნაწილი... შემობრძანდით, დაიკავეთ თქვენი ადგილები.

შევიდნენ დარბაზში ნიკო და გიორგი. რას ხედავდნენ... წინა რიგები ძირითადად შევსებულია უკანა რიგში მჯდომი მამაკაცებით, აღარ ჩანს ცარიელი ადგილები... სცენის წინ არის ერთი გაწევ-გამოწევა – „ეს ჩემი ადგილია“, „მე აქ ვიჯექი შვილიშვილებთან ერთად“, „წადი მონახე შენი სკამი“ და ა.შ.

პირდაღებულები შეჰყურებდნენ ბავშვობის მეგობრები ერთმანეთს...

ეს რა ხდება, სად დაიკარგა ქალების და ბავშვების მიმართ პატივისცემა. რამ უნდა აიძულოს ხანდაზმული მამაკაცები, რომ ასე მოიქცნენ... ვაი ჩვენს თავს უბედურს აღმოხდათ ნიკოს და გიორგის, ეს რას მოვესწარი-თო...

ორი ბავშვი წამოხტა სკამიდან და მიმართეს „ბებერ მეზურნეებს“ – აი, აქ დაბრძანდით ნიკა პაპა, ჩვენ დედაჩემთან წავალთო და თითო გაიშვირეს სადღაც ბოლო რიგისაკენ.

ძლიერი იყო „ცდუნება“. ესიამოვნათ ახალგაზრდების ყურადღება. მადლობა მოუხადეს და გამომწვევად მოკალათდნენ მეორე რიგში, რაღაც „სიამოვნების“ მოლოდინში.

გავიდა ორიოდე წუთი, ნიკომ და გიორგიმ მოასწრეს და გაიხსენეს სკოლისდროინდელი რამდენიმე ეპიზოდი და გაისმა ხმა:

– ახლა კი ნება გვიბოძეთ წარმოგიდგინოთ თქვენი თანასოფლელი წიგნის ირგვლივ თავიანთი მოსაზრებებით, ხოლო შემდეგ ბავშვთა ანსამბლი „ჭიკჭიკა“.

ნიკომ და გიორგიმ თვალებს არ დაუჯერეს, მიკროფონით ხელში მათ თვალწინ იდგა ამერიკული ჯინსის შარვალში გამოწყობილი მშვენიერი აღნაგობის ტანწერწერა ქალბატონი, რომელიც ირონიული ღიმილით შესცქეროდა და შესუუუნებდა დარბაზის პირველ რიგებში მოზღვაგებულ მამაკაცებს და აქტიურად გადაადგილდებოდა სცენაზე.

ნიკომ და გიორგიმ კი ჩაატარეს „ფანქრის ჩაგდების“ ოპერაცია, მაგრამ აღარ მიეცათ „ჩაგარდნილი ფანქრის პოვნით“ მიღებული სიამოვნების შესაძლებლობა...

ოხ, ეს ამერიკელები და მათი ჯინსები!...

ტაბურეტი

მოუსვენარ და „ჩხირკედელა“ კაცად იცნობდნენ სოფელში მიტუას, რომელიც ბავშვობის ასაკიდანვე იყო საოცრად ენერგიული, მოძრავი, ყველაფრისადმი ყურადღებიანი და, შეიძლება ითქვას, ჯიუტიც და პრინციპულიც.

როგორც იტყვიან ხოლმე – მას ყველაფერი გამოსდიოდა, ყველაფერი აინტერესებდა, რაც მოძრაობაში იყო და თითქმის ყველაფერზე ჰქონდა თავისი ორიგინალური შეხედულება.

პატარა ასაკში დაობლდა – ჯერ ფრონტიდან მამის ტრაგიკული დაღუპვის შესახებ ტელეგრამამ შესძრა ოჯახი, ცნობით, რომ ოჯახის უფროსი აღარ ჰყავდათ, ხოლო ორიოდ წლის შემდეგ კი, მიტუას დედა გარდაეცვალა, მძიმე დაავადების შედეგად. ჰოდა, იზრდებოდა მიტუა ნათესავებისა და მეზობლების ყურადღებით და

გარჯით ჭაბუკი მიტუა კმაყოფილი და მადლიერი იყო მასზე მზრუნავი ადამიანების და ყველანაირად ცდილობდა კარგი სწავლით და დაუღალავი შრომით მოეხადა თავისი ვალი ყველას მიმართ. შექმნილი სიტუაცია იყო იმის საწინდარი, რომ მიტუა ჩამოყალიბდებოდა მშრომელ პიროვნებად და ასეც მოხდა: ყველაფერი შეისწავლა და ყველაფერი ეხერხებოდა, რაც ადამიანებს ესაჭიროებოდათ ყოველდღიურ ცხოვრებაში.

წლები გადიოდა და მიტუაც სულ უფრო პოპულარული ხდებოდა როგორც საკუთარ სოფელში, ისე მთლიანად რაიონში.

მას უკვე კითხულობდნენ და ეძებდნენ ათასგვარი ცხოვრებისეული საჭიროებების მოსაწესრიგებლად და გადასაწყვეტად, რაც დიდ სიხარულს ანიჭებდა მშრომელ და უაღრესად პატიოსან და კეთილისმსურველ პიროვნებას. დაამთავრა საშუალო სკოლა, შემდეგ ტექნიკუმი და დაიწყო შრომა მშობლიური სოფლის კულტურის სახლში ტექნიკოსად. დირექცია სათანადოდ აფასებდა მის შრომას და მონდომებას. არ აკლებდნენ ქებასა და წამახალისებელ ჯილდოებს.

წლები გადიოდა; ჟამი დგებოდა საკუთარი ოჯახის შექმნის, რის თაობაზეც ხშირად ესაუბრებოდნენ მისი მეგობრები, თუ ახლობელ-მეზობლები და ნათესავები, მაგრამ მიტუა რაღაცნაირი თავშეკავებული ღიმილით პასუხობდა – ვერ შევქმნი ოჯახს, თუ არ შემიყვარდაო... სიყვარულის გარეშე მე ვერ წარმომიდგენია ოჯახიო და ა.შ.

და დადგა დრო, როდესაც მიტუა შეიპყრო რაღაც უცნაურმა, მანამდე უცნობმა გრძნობამ, რამაც დაუკარგა მოსვენება და დაურღვია ყოველდღიური ყოფის ჩვეულებრივი რიტმი და სტილი. მიხვდა მიტუა, რომ ეწვია სიყვარული. მარიამის, დღეში თუნდაც ერთხელ ნახვის გარეშე, უკვე აღარ შეეძლო ყოფნა და დადგა ჟამი, ჟამი ახალი ოჯახის შექმნის...

იზეიმა სოფელმა, გაიხარა დიდმა და პატარამ... სამი

დღე გრძელდებოდა საქორწინო ზეიმი მიტუასა და მარიამის ახლადშექმნილ ოჯახში.

„ფერი ფერსა, მადლი ღმერთსაო“ – პირზე ეკერა ყველას და ერთმანეთს ეჯიბრებოდნენ იმაში, თუ ვინ უფრო უკეთეს საჩუქარს გადასცემდა ახლადშექმნილ ახალგაზრდა ოჯახს. მიტუამ შეამჩნია, რომ მარიამი ყოველი საჩუქრის მიღების შემდეგ მადლობის სიტყვებით ეხვეოდა და ჰკოცნიდა მჩუქებელს და მერე იმ ფანჯრისკენ იყურებოდა, სადაც იდგა მისი მზითუვის ერთ-ერთი ყველაზე უცნაური, მიმზიდველი და ორიგინალური მოყვანილობის ნივთი, კერძოდ ხის ტაბურეტი. მოგვიანებით გაიგებს მიტუა, რომ ის ტაბურეტი ყოფილა დამზადებული აფრიკული წაბლის ჯიშის გვარის მკვრივი ხისაგან, ორიგინალური, ამოტვიფრული ნიშან-მოხატულობით და რაღაცნაირი უცნაური სიმბოლოებით. ისიც გაიგო მიტუამ, რომ ეს ტაბურეტი მემკვიდრეობით ერგო დიდი ბებიისგან და რომ ის ყოფილა დიდი ბებიის მზითუვის ნაწილი.

ამ დეტალების გაცნობიერების შემდეგ, მიტუასთვის უკვე კარგად იყო გასაგები, თუ რატომ უყვარდა მარიამს ის ტაბურეტი, რატომ დაჰკანკალებდა ზედ, რატომ წმინდავდა ყოველდღე და რატომ ინახავდა უსაფრთხო ადგილზე და რომ იტყვიან ხოლმე – რატომ „ამოსდიოდა მზე და მთვარე“ ამ ტაბურეტის დამნახავს.

გავიდა ორ ათეულზე მეტი წელი. მიტუამ და მარიამმა შობეს, გაზარდეს და გაათხოვეს ორი ულამაზესი ქალიშვილი. მოყვრები ახლობელ სოფლებში ჰყავდათ და ხშირად სტუმრობდნენ ერთმანეთს.

დრო კი მიდიოდა და მიდიოდა. მიტუას უწია საპენსიო ასაკმა და მან, მთელი თავისი უნიკალური შესაძლებლობები მაქსიმალურად მიუძღვნა როგორც საკუთარი კარ-მიდამოს მაღალ დონეზე მოწყობა-სრულყოფას, ისე მეზობლების ყოველდღიური ცხოვრების მცირე, თუ მნიშვნელოვანი საკითხების მოგვარებას. უფრო მეტად დაინახეს მიტუას ცოდნა-გამოცდილება, მისი დაუოკებ-

ლი სურვილი და ჟინი, რომ ყველგან და ყველაფერში მუდამ ყოფილიყო წესრიგი, რომ ყველაფერი ყოფილიყო თავის ადგილზე, რომ ყველაფერს ჰქონოდა თავისი სახელი.

მიტუასა და მარიამის სახლ-კარში ყოველ ნაბიჯზე და ყოველ საკითხში იგრძნობოდა უმაღლესი დონის მოწესრიგებულობა, რაც გადამდები და მისაბაძი გახლდათ ყველასთვის. გაუთავებლად და გარკვეული სიამაყით საუბრობდნენ იმის შესახებ, რომ მიტუას სახლში: არასოდეს ეძებდნენ რაიმე ნივთს (ყველაფერი იდო „თავის“ ადგილზე), ვერსად ნახავდით მტკვრს ან უდიერად მიგდებულ რაიმე საგანს; ყველა ელექტროხელსაწყო მუშაობდა გამართულად; არსად წვეთავდა ონკანი, არსად იყო ელექტროსადენების მოუწესრიგებელი ბლუჯა; ეზოში ხეხილი მუდამ იყო შემობარული, შეწამლული, გასხლული... ღობეებში არ იყო ხვრელები, ქათმებსა და შინაურ ცხოველებს უმაღლეს დონეზე ჰქონდათ მოწყობილი საკვები ადგილები, სახლის სახურავიდან არსად ჩამოდიოდა წვიმა თუ სხვა ატმოსფერული ნალექი... და ა.შ. და ა.შ. და ასე ყველაფერი არამარტო თავისთან, არამედ მეზობლებთანაც...

უკვირდით მეზობლებს, როდესაც მოულოდნელად მივიდოდა მათთან მიტუა და იკითხავდა – ხომ არაფერი გაგიფუჭდათ, ხომ არაფერი გინდათ რომ შეიძინოთ... არ მოგერიდოთ, მითხარიო... მიეჩვივნენ მიტუას ასეთ ყოფაქცევას თუ ჩვევადქცეულ ინტერესს და ვაღდებულეზას... უკვე ხშირად თავადაც მიმართავდნენ ხოლმე ამათუიმ პრობლემის ან ოჯახური წერილმანის გადასაწყვეტად.

ყოფილა შემთხვევები, როცა მარიამს უთქვამს მიტუასთვის – კარგი, კაცო, გეყოფა ამდენი კაკუნი, ჩხაკუნი, ხერხვა, ლესვა... დაისვენე კაცო... წადი, გაიარ-გამოიარე, „ბირჟაზე“ გაშინაურდი, ახალი ჭორები შეაგროვე, დომინო ითამაშე... გეყოფა ამდენი ფაცი-ფუცი... ხომ ხედავ, აღარაფერი გაქვს გასაკეთებელი... სულ ჩაქუჩი და ხერხი როგორ უნდა გეჭიროს ხელში... ისეთი

შთაბეჭდილება რჩება ხალხს, რომ დაეძებ რაღაც გასაკეთებელს შენთან, თუ სხვასთან... ემანდ, ღმერთი არ გაგიწერეს და სპეციალურად არაფერი დააზიანო, რათა „საქმე“ გამოგიჩინდეს...

მიტუას რაღაც მოეწონა მეუღლის ნათქვამში და ღრმად ჩაფიქრდა... მას შემდეგ, რაც მოისმინა მარიამის სიტყვები „სპეციალურად არაფერი დააზიანო“, მოსვენება დაკარგა, ტვინს იჭყლეტდა, გასაკეთებელს დაეძებდა, თითებს ნერვიულად ისრესდა და...

წლები მიჰქროდა, ემატებოდათ ჭაღარა და ნაოჭები... აკლდებოდათ ძალა და შემართება... ცხოვრება „თავისას“ ითხოვდა – გაფერმკრთალდა იმედები.

ერთხელ მიტუამ შეამჩნია, თუ როგორ შეტორტმანდა საყვარელ ტაბურეტზე მჯდომი მარიამი, რომელიც მძიმედ წამოდგა, ხელში აიღო სკამი და მოუსინჯა ფეხები. ორი ფეხი მოყანყალებული იყო და შესაძლოა სკამი სიმძიმის ქვეშ გადახრილიყო და წაქცეულიყო.

მარიამმა ბურტყუნ-ბურტყუნით გაიტანა ოთახიდან. საწოლთან სხვა სკამი დაიდგა, არანაკლებ ლამაზი და მოდური.

შეამჩნია მიტუამ ყოველივე და თავში მაცდურმა აზრმა გაუელვა.

რამდენიმე დღის შემდეგ მარიამს ჰკითხა, სად წაიღე შენი სათაყვანებელი ტაბურეტი, რატომ აღარ გიდგას საწოლთან, რად სარგებლობ სხვა სკამითო და ა.შ.

მარიამმა აღლო აულო მიტუას დაინტერესებას და ცხოვრებაში პირველად, საკმაოდ უხეშად მიახალა მეუღლეს – ხელი არ ახლო იმ ტაბურეტს, თორემ თითებს მოგამტვრევო.

გაუკვირდა მიტუას მეუღლის ასეთი უხეში მიმართვა. რა იყო, ქალო... შევაკეთებ, რომ მყარად იჯდე და არ გადმოვარდე, რა არის ამაში ცუდი?!

მარიამმა ხმას აუწია – გაფრთხილება, ხელი არ ახლო ტაბურეტს, თურემ ან თავს მოვიკლავ, ან შენ მოგკლავო...

მიტუამ თავი შეიკავა საუბრის შემდგომი გაგრძელებისაგან და გააკვირვებული ჩავიდა ეზოში.

გავიდა ორიოდ წელი ამ საუბრის შემდეგ. მეუღლეების დამოკიდებულებაში გაჩნდა რაღაც ბზარი. მიტუა იმაზე ნერვიულობდა, რომ სახლში ჰქონდა დაზიანებული ნივთი, რომლის დანიშნულებისამებრ გამოყენებით შეიძლება მის მეუღლეს შექმნოდა საფრთხე, ხოლო მარიამს კი იმის შიში ჰქონდა, რომ ტრადიციულად მოუსვენარ მის მეუღლეს არ გადაეწყვიტა და არ ეცადა ტაბურეტის „შერემონტება“, რამეთუ მემკვიდრეობით მიღებული მზითვეი მარიამისთვის იყო სალოცავი და სათაყვანებელი რამ, რის სიყვარულსაც ფაქიზად ინახავდა გულის სიდრმეში.

ერთ „მშვენიერ დღეს“, როცა მარიამი შორეულ მეზობელთან იყო წასული, რათა მიხმარებოდა ნიშნობის აღსანიშნავი სუფრის მომზადება-გაწყობაში, მიტუამ ისარგებლა შემთხვევით და მოძებნა მარიამის საყვარელი ტაბურეტი, რომელიც მზრუნველ და აკურატულ დიასახლისს გადაუმაღლავს მეორე სართულზე ტანსაცმლის კარადაში და თან ზედ დაუწყვია რაღაც ფარდები და ბალიშები.

გაიხარა მიტუამ, გამოუჩნდა „სამუშაო“. მაგრამ წააგლო ხელები ტაბურეტის ფეხებს და მისწი-მოსწია... ოთხივე ფეხი იყო მოყანყალეული და სავსებით შესაძლებელია ტანსავსე მარიამი გადმოვარდნილიყო და დაზიანებები მიეღო.

სასწრაფოდ ჩაიტანა ტაბურეტი ეზოში მოწყობილ პატარა სახელოსნოში და კარგად შეისწავლა შესაკეთებელი საგანი. მისწი-მოსწია, გაზომა, სამაგრები შეათვალღერა და აუჩქარებლად შეუდგა „საქმეს“.

მიტუა ფიქრობდა, რომ ორ-სამ საათში მოაგვარებდა ყველაფერს და გაახარებდა საყვარელ მეუღლეს, მაგრამ არც ისე მარტივად ყოფილა თურმე საქმე. მიტუასთვის უცხო აღმოჩნდა ტაბურეტის ნაწილების ფორმები, ზომები, მათი ერთმანეთთან მჭიდროდ დამაკავშირებუ-

ლი ხის თუ მეტალის ელემენტები, წებოს რაობა და ხარისხი, საღებავის სახეობა და სხვა.

ცოტა არ იყოს შეშინდა მიტუა, ეჭვი შეეპარა თავის შესაძლებლობებში, მაგრამ თავი გაიმხნევა და ხელები დაიკაპიწა.

ოცამდე დეტალი გაასუფთავა და აკურატულად დააწყო მაგიდაზე. მონახა და სამუშაოდ შეამზადა ყველა საჭირო ინსტრუმენტი და მასალა. მოხერხებულად მოიმარჯვა ყველაფერი, რაც კი საჭიროდ ჩათვალა; „დმერთი მაღალი“ ახსენა, მარიამის კმაყოფილი სახე წარმოიდგინა და დაიწყო...

საქმე სანახევროდ ჰქონდა გაკეთებული, როდესაც ღია კარიდან მოძრავი ჩრდილი ათამაშდა მიტუას მიკროსახელოსნოში. გაიხედა და თვალებს არ დაუჯერა. კარებში მარიამი იდგა და ინტერესით აკვირდებოდა მიტუას საქმიანობას. უცებ იკივლა, თავში შემოირტყა ხელები და ეცა მიტუას...

ეს რა გიქნია, შე არამზადავ... ხომ გაგაფრთხილე, ხელი არ ახლო-მეთქი... ვაი, ჩემს თავს, უბედურს... მოასწრო ამ სიტყვების თქმა, მერე მკერდზე მიიღო ხელები და მოულოდნელად ჩაიკეცა კარების სიახლოვეს.

მიტუა ეცა, სცადა წამოყენება, მაგრამ არაფერი გამოუვიდა. მარიამს თვალები ჰქონდა გაფართოებული და გამოშტერებული... ხმას ვეღარ იღებდა და ერთ ადგილს უცქერდა დაჟინებული, თუმცა, არაფრის მაუწყებელი მზერით.

მიტუა გავარდა ეზოში და დაიწყო საშინელი ყვირილი და საშველად მოწოდება. მალე მოვიდნენ მეზობლები... ატყდა ერთი ალიაქოთი და განწირული შეძახილები... მალე გამოჩნდა გამოძახებული სასწრაფო სამედიცინო დახმარების მანქანაც და ექიმებიც. ბევრს ეწვალნენ, მაგრამ მარიამი ვერ მოიყვანეს ნორმალურ მდგომარეობაში. მეტი გზა არ იყო და მიიღეს გადაწყვეტილება, წაეყვანათ რაიონული ცენტრის საავადმყოფოში.

ერთ კვირაზე მეტ ხანს დატოვეს მარიამი სამკურნალოდ და მერე საშინლად დასუსტებული და იერ-

შეცვლილი დააბრუნეს სახლში.

ქალიშვილები და სიძეები არაფერს იშურებდნენ იმისათვის, რომ მარიამს გაეგრძელებინა ჩვეულებრივი ცხოვრება, მაგრამ, სამწუხაროდ, მეურნალობას სასურველი შედეგი არ მოჰყოლია... უფრო მეტიც, მდგომარეობა გაუარესდა და დამძიმდა.

მიტუა გაგიჟებული დარბოდა აქეთ-იქით, ღამის კედლებს ურტყამდა თავს... აღარ იცოდა, რა მოემოქმედა. ექიმები ხშირად მოჰყავდა სახლში, მაგრამ ამაოდ... სასიკეთო არაფერი ჩანდა.

მიტუამ იფიქრა – იქნებ ბოლომდე გავაკეთო მარიამის საყვარელი და სალოცავი ტაბურეტი და დავუდგა საწოლთან, შეიძლება ამან გაახალისოს და გაახაროს... იქნებ, ჯადოსნური გავლენა მოახდინოს და დაუბრუნოს ნორმალურ ცხოვრებასო. ჩაიფიქრა და გააკეთა. ერთ დღეში შეკრა, გაამაგრა, შედება და მართლაც საოცრად ღამაში რამ მიიღო. იმედი მიეცა, რომ მარიამს უშველიდა.

მიუტანა საწოლთან, ხელში რამდენჯერმე შეატრიალ-შემოატრიალა ტაბურეტი აღერსიანი სიტყვებით: „აი, ჩემო ძვირფასო, შენი საყვარელი ტაბურეტი... შეხედე, რა ღამაში და მიმზიდველია... აქ გედგას, რომ დამშვიდებით იყო და აღარ ინერვიულო... აბა, თვალი გაახილე და შეხედე...“

მარიამმა ძლივს გაახილა თვალები. მიტუას იმედი მიეცა, მაგრამ... მოხდა ის, რასაც არავინ ელოდა... მარიამმა ერთი შეხედა სკამს, მერე მზერა გადაიტანა მიტუაზე... დახუჭა თვალები და აღარც გაუხელია.

სამი-ოთხი დღის განმავლობაში ემშვიდობებოდნენ სოფლელები, ნათესავები, ახლობლები და მეზობელი სოფლელები.

მიცვალებული დასვენებული იყო მეორე სართულზე. ბეტონის თვრამეტსაფეხურიანი ასასვლელი კიბის რკინის მოაჯირი და კედლები ჩაფლული იყო ყვავილების კალათებში, კონებში და გვირგვინებში. უკანასკნელ

გზაზე გასაცილებლად უწყვეტ ნაკადად მოდიოდა ხალხი. მიტუა დღედაღამ ჩასასვენებლის გვერდით იჯდა მეუღლის საყვარელ ტაბურეტზე და ცრემლი სდიოდა უწყვეტად. რამდენიმე დღის მშვიერი, ძლივს ახერხებდა ფეხზე დგომას.

დადგა გასვენების ჟამიც. მეზობლის მამაკაცებმა ასწიეს ჩასასვენებელი და წავიდნენ კიბისკენ. ერთ-ერთმა მეზობელმა შემთხვევით გამოჰკრა ფეხი მიცვალებულის საყვარელ ტაბურეტს, რომელიც ჯახა-ჯუხით ჩაჰყვა ბეტონის საფეხურებს, ფეხებში აებლანდა მიტუას, რომელმაც თავი ვეღარ შეიკავა, წაიქცა და ტაბურეტთან ერთად ძირისკენ გაექანა. მიტუამ თავი დასცხო რკინის მოაჯირის კუთხეს და უგონოდ გაიშხლართა იატაკზე სკამის მიმტვრეულ-მომტვრეულ ნაწილებთან ერთად.

მიცვალებული დაასვენეს ეზოში და ყველა მიტუასკენ მირბოდა, რომელიც თავგახეთქილი ეგლო შესასვლელ კართან და, რომ იტყვიან, სისხლისგან იცლებოდა.

მოხდა საშინელება.

მიცვალებულის გასვენება გადაიდო თითქმის ოთხი საათით. სასწრაფო დახმარების მანქანას აღარ დაელოდნენ და მეზობლებმა თავიანთი მანქანით წაიყვანეს მომაკედავი მიტუა სასოფლო სამედიცინო პუნქტში და პრველადი დახმარების აღმოჩენის შემდეგ, ექიმების მოთხოვნით, მიტუა წაიყვანეს რაიონული ცენტრის საავადმყოფოში.

მარიამისა და მიტუას ნათესავებისა და მე-

ზობლების პატარა ჯგუფი გაჰყვა მიტუას, ნაწილი კი დაუბრუნდა ეზოში მიტოვებულ ჩასასვენებელს და გზას დაადგნენ სასაფლაოსკენ.

სახლში დაბრუნებულ ჭირისუფალს დახვდა ცარიელი ეზო და სამგლოვიარო სუფრის ასევე ცარიელი მაგიდები.

პირველ სართულზე კი, კიბის დასაწყისთან, კუთხეში, გამომწვევად ეყარა აფრიკული წაბლის ხისაგან დამზადებული ტაბურეტის დამსხვრეული ნაწილები.

ჩვევა

არავინ ასწავლა, არავინ დაუშალა, არავინ მიუთითა და მთელი სიცოცხლის მანძილზე ვერ მოიშალა, ვერავინ აუკრძალა ჭამის შემდეგ პირის ღრუში დარჩენილი უმცირესი ნაწილაკების ენის წვერით მიქექ-მოქექვა, ტუჩებისკენ მიჩოჩება და ბოლოს ან გადაფურთხება, ან საჩვენებელი თითით ტუჩის ჩამოწმენდა და მერე თითის შარვალზე შეწმენდა.

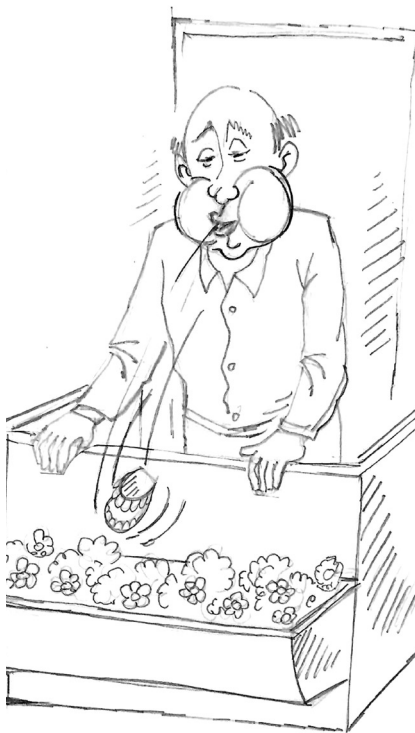
სიბერემდე ისე მივიდა, რომ ვერა და ვერ მოიშორა ეს საზიზღარი ჩვევა. შიგადაშიგ მეტსახელად „ფურთხიასაც“ კი ეძახდნენ.

ცოტა გაუჭირდა მას შემდეგ, რაც ორივე ყბა პროთეზებით შეუცვალეს, მაგრამ ხომ გაგიგონიათ ანდაზა „ჩვეულება რჯულზე მტკიცეაო“ და ისიც მალე შეეჩვია „ახალ ტექნიკას“ და ჩვეულებრივ აგრძელებდა პირის ღრუში ენის წვერით ნარჩენების გარეთ გამოტანას და ფურთხებას. ყოველი ჭამის შემდეგ გადიოდა ქუჩის მხარეს მესამე სართულის პატარა აივანზე, ხელებით ეყრდნობოდა მოაჯირს და ტუჩების ცმაცუნით და ენის წვერის მოქნილი მოძრაობებით ისუფთავებდა პირის ღრუს.

მეუღლემ არაერთხელ მიუთითა, შეარცხვინა, აუკრძალა, მაგრამ ამაოდ... „ფურთხია“ ვერადაგერ

მოეგო გონს, ვერ მოახერხა, თუ არ მოახერხა, მაგნე და უსიამოვნო ჩვევას თავი ვერ დაანება. მეუღლესაც და შვილებსაც მოსწყინდათ მისთვის „ჭკუის სწავლება“ და რომ იტყვიან, „მიუშვეს ნებაზე“.

ერთ დღესაც, საუზმის შემდეგ, ჩვეულებისამებრ, მესამე სართულიდან აივნის მოაჯირზე ორივე გაშლილი ხელით დაყრდნობილი, გულდასმით განაგრძობდა „თავის საქმიანობას“ და ინტერესით გადასცქეროდა ულამაზეს სკვერს და ტროტუარზე მოსიარულე მოქალაქეებს. მეუღლე ოთახში ფუსფუსებდა და ჭურჭლის გასარეცხად ემზადებოდა, როდესაც შეამჩნია, რომ ქმარი პირზე ხელისგულმიფარებული სწრაფი ნაბიჯებით შევიდა ოთახში და გაემართა სადარბაზოში გასასვლელი კარებისკენ.

რა იყო, რა დაგემართაო, მიაძახა ქმარს, მაგრამ მას არაფერი უთქვამს და შეძლებისდაგვარად სწრაფად დაეშვა დაბლა.

ცოლს, რაღაცა ცუდი უგრძნო გულმა და სასწრაფოდ გავიდა აივანზე. მალე დაინახა ქმარი, რომელსაც კვლავ ტუჩებზე ჰქონდა აფარებული მარჯვენა ხელი და თავდახრილი რაღაცას დაეძებდა ტროტუარზე.

ცოლი მიხვდა, რაც დაემართა მის მეუღლეს. მას პროთეზი გამოუვარდა პირიდან და ტროტუარის ქვაფენილზე დაეწარცხა.

„ფურთხიამ“ ქვედა ყბის ნახევარიც კი ვერ ააწყო ნაპოვნი ნამსხვრევებიდან და მაშინვე წავიდა პროთეზების ცნობილ ტექნიკოსთან, რომელსაც კარგად იცნობდა და იმედიც ჰქონდა, რომ მალე დაუმზადებდა ახალ ყბას. საქმეს მხოლოდ ის ართულებდა, რომ შესაბამისი თანხა იმჟამად არ გააჩნდა და მოუწევდა ფულის სესხება.

ორი დღის შემდეგ, ახალი პროთეზით ყბადამშვენებული კვლავ აივანზე იდგა და განაგრძობდა თავის „საყვარელ“ ფურთხობანას.

წლები გადიოდა, სიბერის შეგრძნება ძლიერდებოდა, ჩვევა კი ჩვევად რჩებოდა. როდესაც მესამედ მივიდა ტექნიკოსთან, ცოტა არ იყოს, ბრაზნარევი საყვედურით მიმართა – „...რა არის, ცოტა მაგარი მასალისგან ვერ უნდა გააკეთო, ეს ოხერი პროთეზიო?!“ ნამსხვრევები დაუყარა მაგიდაზე და ჰკითხა, როდის მოვიდეო...

გავიდა კიდევ რამდენიმე თვე, როცა „ფურთხიას“ მეუღლეს ერთ-ერთ სუპერმარკეტში შემოხვდა ნაცნობი პროთეზისტი, რომელიც გულითადი მოკითხვის შემდეგ, დაინტერესდა თუ რა ხდებოდა, რატომ უტყდებოდა მის ქმარს ასე ხშირად პროთეზი?.. კი, მაწყობს მე, მაგრამ მეცოდებით პენსიონერები... ამდენი ზარალი?!

ცრემლების დენამდე იცინა კბილის ტექნიკოსმა, როცა მოისმინა მეუღლის მონაყოლი. მერე დაამშვიდა გაოცებული ქალი და პირობა აღუთქვა – ერთ კვირაში მაგ პრობლემას მე მოგიგვარებთო და დაემშვიდობა.

მართლაც, ერთი კვირის შემდეგ მიუტანა ულამაზესი მოგრძო კალათა, რომელიც შიგნიდან დაფარული იყო ე.წ. „გუბკით“, ხოლო ზედაპირი მოხატული ულამაზესი ყვავილებით. თავისი ხელით ჩამოჰკიდა მოაჯირზე და დაამშვიდა ცოლ-ქმარი: ეს ჩემგან გქონდეთ საჩუქრად... იმედი მაქვს, აღარ დაგჭირდებათ

ტროტუარზე პროთეზის ნამსხვრევების ძებნა და ფულის გაუთვალისწინებელი ხარჯვაო.

სადილზე დაგვეწვიეო, მიიპატიუა ცოლ-ქმარმა კბილის ტექნიკოსი, მაგრამ ამ უკანასკნელმა დასაქმებულობა მოიმიზეზა და დაემშვიდობა ოაჯს.

გავიდა მრავალი წელი. მოხდა, მართლაც რომ, საოცრება... იმიტომ კი არა, რომ პროთეზი აღარ დამსხვრეულა, არამედ იმიტომ, რომ იგი „ფურთხიას“ საერთოდ აღარ გავარდნია პირიდან... დიახ, იგი განაგრძობდა „თავის ჩვეულ საქმიანობას“, მაგრამ პროთეზი მუდამ თავის ადგილზე რჩებოდა...

ულამაზესმა კალათამ ერთხელაც კი ვერ შეასრულა მასზე დაკისრებული მისია...

კალათი დღესაც ამშვენებს მესამე სართულის აივანს... „ფურთხიას“ კი პროთეზი ვერასგზით და ვეღარასოდეს გაუფარდება პირიდან.

„სხვენა“

სოფლის საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ, რვა ძმაკაციდან შვიდმა მიაკითხა ქვეყნის სხვადასხვა უმაღლეს სასწავლებლებს და შეუდგნენ განათლების შემდეგი ეტაპის გავლის ურთულეს, მაგრამ საინტერესო ეტაპს. მხოლოდ ერთმა, ხმელ-ხმელი, მაღალი აგებულების ბიჭმა, სახელად სოსომ, ჩათვალა, რომ ოჯახური პირობებიდან გამომდინარე არ ჰქონდა უფლება, მიეტოვებინა ავადმყოფი მშობლები და მაქსიმალურად არ გამოეყენებინა თავისი შესაძლებლობები მათზე საზრუნველად.

შესაძლებლობები კი, მართლაც, საოცარი ჰქონდა. სულ თვრამეტი წლის იყო და უამრავი რამ იცოდა და შეეძლო გაეკეთებინა ყოველდღიური პრაქტიკული ცხოვრებისათვის ერთობ საჭირო და აუცილებელი:

კალატოზობა, დურგლობა, მჭედლობა, ელექტროტექნიკა, მოსავლის მოყვანა, ათასგვარი ტექნიკის შეკეთება, საღებავების მომზადება და მოხატვა თუ შეღესვა და ა.შ. კარგად ერკვეოდა ავტომანქანების მუშაობის პრინციპებში და გამათბობელი მოწყობილობების, თუ რადიო და ტელეაპარატურის მუშაობის ნიუანსებში...

მოკლედ, იგი იყო სოფლის სული და გული, ყველასთვის საჭირო კაცი. პატივს სცემდა დიდი თუ პატარა, არამარტო საკუთარი სოფლიდან.

სოფლელებისათვის (განსაკუთრებით მამაკაცებისათვის) სოსოს ეზოში, მარნის გვერდით მოწყობილი სახელოსნო, წარმოადგენდა ერთგვარ მუზეუმს, სადაც ხშირად იკრიბებოდნენ მეზობლები თუ ყოფილი თანასკოლელები და თბილ და მეგობრულ საუბრებში ატარებდნენ დროს.

უამრავი კლიენტი ჰყავდა სოსოს, ისე, რომ მთელი დღის განმავლობაში უწევდა მუშაობა. ერთი თავისებურებაც ახასიათებდა სოსოს – კლიენტს არ გაუშვებდა „ჭიქის მიჭახუნების“ გარეშე, რაც ასევე ზრდიდა მის პაპულარობას და კლიენტების რაოდენობას.

კიდევ უფრო იმატა კლიენტების რაოდენობამ მას შემდეგ, რაც გამოჩნდა მობილური ტელეფონების ფენომენი – სოსოს ინტერესთა სფეროში თავისი ადგილი დაიკავა სრულიად ახალმა ტექნიკამ, რამაც მნიშვნელოვნად გაააქტიურა ადამიანების ურთიერთკომუნიკაცია.

სოსომ ერთი ტრადიცია დაამკვიდრა, რითაც უფრო ცნობად და საინტერესო პიროვნებად ჩამოყალიბდა, კერძოდ – დანიშნა ყოველი წლის პირველი სექტემბერი თანაკლასელთა შეხვედრის დღედ და განსაკუთრებული პატივისცემით და ყურადღების განსაკუთრებული დოზით სახლში იწვევდა სტუმრად ყველას, ვინც აღარ დაუბრუნდა მშობლიურ სოფელს და სხვაგან „დაიდო ბინა“.

სოსოს წყალობით, ეს დღე იქცა სოფლის კიდევ ერთ სადღესასწაულო დღედ.

სოსო კიდევ ერთი რამით იყო გამორჩეული – არ ჰქონდა მეტსახელი (თიკუნი), მიუხედავად იმისა, რომ სოფელში თითქმის ყველა მამაკაცი ატარებდა „მეორე“ სახელს, არაიურიდიულს, არაკანონიერს, არამედ ხალხის მიერ შერჩეულ – დარქმეულს და დამკვიდრებულს. სადღაც, გულის კუნჭულში სინანულის გრძნობამ დაიღო ადგილი – რა ხდება, რატომ არ მაქვს თიკუნი, იგივე „კლიკა“-ო, შინაგანად წუხდა სოსო, თუმცა არ იმჩნევდა.

დრო გადიოდა... თანაკლასელები გაჭაღარავდნენ... შვილები წამოიზარდნენ... დროის დიდი ნაწილი ხმარდებოდა მათ აღზრდა-განათლებაზე ზრუნვას. თანდათან მცირდებოდა პირველ სექტემბერს სოსოს მიერ დაწესებულ თანაკლასელთა შეხვედრაზე დამსწრეთა რაოდენობაც...

სოსოს კი ისე გაეზარდა კლიენტთა რაოდენობა, რომ ზოგჯერ აღარ პასუხობდა მობილურ ტელეფონზე შემოსულ ზარებს.

მეგობრებმა შეამჩნიეს, რომ სოსო მობილური ზარით შემოსულ ნომერს დაკვირვებით უცქერდა და ხან პასუხობდა, ხან არა.

თავიდან ამგვარ შემთხვევას დიდ ყურადღებას არ უთმობდნენ, მაგრამ როდესაც სისტემატური ხასიათი მიიღო პასუხმა „...სხვენში ვიყავი და მობილური ოთახში დამრჩაო...“ – დაცქვიტეს ყურები...

ურჩევდნენ სოსოს – უხერხულია, ყველას უნდა უპასუხო, ნუ არჩევ კლიენტს, დაკარგავ ავტორიტეტსო, მაგრამ ამაოდ...

„...ბიჭო – მიმართეს ერთხელ გულნატკენმა მეგობრებმა – როცა გირეკავენ უნდა უპასუხო, განურჩევლად იმისა, თუ ვინ გირეკავს და პასუხიც მრავალფეროვანი და, რაც მთავარია, მართალი უნდა იყოს... რას აიჩემეგ სხვენი, არასდროს არ ყოფილხარ არც შენი და არც სხვისი სახლის სხვენში... თუ კლიენტი არ მოგწონს, პირდაპირ უნდა უთხრა მიზეზი და არ უნდა იცრუოო...“

რას აიჩემე – სხვენში ვიყავი, სხვენში ვიყავი...”

იწყინა მეგობრების სიტყვები, მაგრამ „თავისი“ გააგრძელა. გადიოდა თვეები და წლები. მეგობრებიც თითქოს შეეჩვივნენ სოსოს სიტყვებს შეკითხვაზე – „რატომ არ გეპასუხობო, „სხვენში ვიყავი და მობილური ოთახში დამრჩა“, „მაგ დროს სხვენში ვიყავი და ზარის ხმა ვერ გაგიფე“, „მაღლა ვიყავი, სხვენში და მობილური ოთახში დავტოვე დატვირთვაზე ჩართული“, „ვერ გაგიფე ზარის ხმა, სხვენში ვიყავი, ტელეფონი საწოლში დამრჩა“, „საშინელი ქარი ქროდა, სხვენში არაფერი ისმოდა“ და ა.შ. და ა.შ.

მეგობრებმა მოიფიქრეს და გადაწყვიტეს, რომ სოსოსთვის მეტსახელად, თიკუნად შეერჩიათ „სხვენა“, რაც ქვევრის პირას ღიმილ-ხითხითით აღნიშნეს კიდევ.

სოსოს გაუთბა სხეული... სადღაც გულის სიდრმეში შვებაც კი იგრძნო, რომ აუსრულდა ჩუმი ოცნება, ამიერიდან მასაც აქვს „კლიკა“...

„იხარე ჭერო“ – ჩაიღიღინა ჩუმად, სხვათათვის ნაკლებგასაგონად.

დრო კი გარბოდა ჩვეული სიჩქარით და უკან იტოვებდა უცნაურობებით აღსავსე ყოველდღიურობას.

სოფელში სულ მალე დაივიწყეს სოსოს პასპორტისეული სახელი და ყველას პირზე ეკერა: „სხვენა“, „სხვენას“, „სხვენამ“, „სხვენასთვის“ და ა.შ. თიკუნი იმ კაცისა, რომელიც არასოდეს ყოფილა სხვენში.

ასეთია თიკუნების წარმოშობის ერთ-ერთი ნიშან-თვისება – რაიმეს სისტემატიური გამეორება, აჩემება (წლების განმავლობაში).

გავიდა კიდევ რამდენიმე წელი და უცხოეთში დამკვიდრებულმა სოსოს ყოფილმა თანაკლასელებმა მიიღეს სატელეფონო გზავნილი, რომ მოულოდნელად, უბედურმა შემხვევამ იმსხვერპლა სოსო და რომ დაკრძალვა გადაწყვეტილი იყო პირველ სექტემბერს.

სადღესასწაულო დღის ნაცვლად, დაკრძალვის

დღეზე ჩამოსულმა „ბურტყუნამ“, „ჩამტენამ“ და „კნატუნამ“ თაიგულებით ხელში შეაბიჯეს ოთახში, სადაც განსვენებულს ემშვიდობებოდნენ ახლობლები და გაცეცხლებმა ჰკითხეს სოსოს მეუღლეს – რა მოხდაო...

თვალცრემლიანმა ქალმა ღრმა გულისტკივილით ამცნო უცხოეთიდან ჩამოსულებს: „...მეზობელს ესმარებოდა, სხვენში იყო ასული, კიბე დაუცურდა და მეორე სართულის სახურავიდან გადმოვარდნილმა თავი დაარტყა ეზოში მდგარ რკინის კასრს... ადგილზე განუტევა სულიო“...

„...საწყალი, როგორ მოსწონდა თავისი მეტსახელიო...“ გაიფიქრეს უცხოეთიდან ჩამოსულებმა და თაიგულები ჩასასვენებელს შემოუწყვეს.

ერთი ტომარა წებოცემენტი

დაბაში ყველას პირზე ეკერა მისი სახელი: ვანო პაპა, ძია ვანო, ჩენი ვანო, ოქროვანო და ა.შ. ალბათ, არ მოიძებნებოდა ოჯახი, რომლისთვისაც ვანოს არ აღმოუჩენია, თუნდაც სულ მცირე, დახმარება და მხარდაჭერა. ყველას ძალიან უყვარდა ის.

შვილები და შვილიშვილები დაბინავებული ჰყავდა – მათ თავიანთი ოჯახები და სამსახურები ჰქონდათ სხვადასხვა ქალაქებში. კვირაში ერთხელ თუ არა, ორკვირაში ერთხელ მაინც ჩამოდიოდნენ, ნახულობდნენ, ეგერებოდნენ და ესმარებოდნენ საკმაოდ ღრმადმოხუცებულ საყვარელ წინაპარს. არც მეზობლები და ნაცნობ-მეგობრები ივიწყებდნენ ორიოდ წლის წინ დაქვრივებულ კაცს და ხშირად, თათარიანის სუფრის შემდეგ, ერთობოდნენ ხოლმე ნარდით, ჭადრაკით, დომინოთი და ა.შ. უყვარდათ მოლხენა ვანოს საკმაოდ ღამაზ და მოვლილ ეზო-კარში.

ერთი რამედა გვაკლიაო, იტყოდნენ ხოლმე შეზარხოშებული თანამოსუფრენი – ეზოში რომ გვექონდეს

კარგად მოწყობილი, ყოველგვარი საჭირო ატრიბუტიკით აღჭურვილი კუთხე, სადაც ბუხარში შეეწვავდით მწვადებს სპეციალურ სადგამზე; აქვე გვექნებოდა შეშისა და ნახშირის შესანახი ადგილები; ხორცის დასაკეპი მაგიდა და კარადა ჭურჭლისთვის, ღვინისთვის და ა.შ. გვედგმებოდა აქვე პატარა ტაბლა სამფეხა პატარა სკამებით, ღვინის ჭურჭელი, შლანგი, ყანწები და ჭიქები და ა.შ. გადავხურავდით ქართული კრამიტით, კედლებზე ჩამოვკიდებდით საქეიფო რაღაც-რაღაცეებს და ნებისმიერ ამინდში კომფორტულად ვიგრძნობდით თავს. გვედგმებოდა შანდლები და გვექნებოდა ასევე სალოცავი კუთხე ხატებით დამშვენებული...

ვანომ გაიხარა მოსმენილით და უთხრა თავის განუყრელ მეგობრებს – ამასწინათ მიტუა მოვიყვანე და ვაჩვენე ადგილი (თითი გაიშვირა ეზოს ბოლოში მარჯვნივ მდგომი დიდი კაკლის ხისკენ), სადაც იმის მოწყობა მინდა, რაც თქვენ აქ ჩამოთვალეთ და მოყვებით. მიტუამ დეტალურად გადაათვალიერა მასალები და ნივთები, რაც მაგ საქმისთვის მაქვს შეგროვებული და მითხრა – ხვალ დილით მოვალ და დავიწყებ, ოღონდ ერთი ტომარა წებოცემენტი დამახვედრე, დანარჩენი ყველაფერი გაქვსო.

– სად უნდა წახვიდე, ახლადგახსნილ მაღაზიაში?

– კი, მითხრეს თბილისელებმა ახალი ობიექტი გახსნეს სამშენებლო და სარემონტო სამუშაოების შესასრულებლად საჭირო მასალებისა და ნივთებისაო...

– ამბობენ, რომ ყველაფერი აქეთ, რაც „სულსა და გულს“ გაუხარდებაო...

– აბა, შენ იცი, ჩვენი დახმარება თუ გჭირდება, აქა ვართ, არ მოგერიდოს...

– რა დახმარება მინდა, ერთ ტომარა ცემენტს ვეღარ მოვიტან სახლში?!

გათენდა მეორე დღე. ნაადრევი თოვლით დაფარულიყო არემარე. ვანომ თბილად ჩაიცვა და ნელი ნაბიჯებით გაემართა ახალი სავაჭრო ცენტრისაკენ, რომელიც

მისი სახლიდან სულ რაღაც სამასი-ოთხასი მეტრით იყო დაშორებული.

ფრთხილი ნაბიჯებით მიდიოდა ღამით დათოვლივ და მოყინულ ტროტუარებზე.

მაღაზიაში ორი ახალგაზრდა მამაკაცი მაგიდას მისჯდომოდა და ღომინოს თამაშში გართულებმა ვერც კი შეამჩნიეს მისი მისვლა.

გამარჯობა ბიჭებო... საკმაოდ ხმამაღლა მიმართა ვანომ...

არავითარი რეაგირება არ მოჰყოლია ვანოს, საკმაოდ მაღალხმიან, მისაღმებას. მივიდა უფრო ახლოს და...

– გაუმარჯოს ჩემს მომავალ მეგობრებს... იმედი მაქვს ხელს მომიმართავთ.

– ისევ სიჩუმე... განაგრძობდნენ ღომინოს კოჭების ხმაურიან ტყაპა-ტყუპს და „საბუღალტრო საანგარიშოზე“ მძივებად ასხმული რგოლების წკაპა-წკუპს.

ვანოს, ცოტარიყოს, ხასიათი წაუხდა...

ცოტა კიდევ ახლოს მივიდა მოთამაშეებთან და ოდნავ გაბრაზებული სიტყვებით კვლავ მიესალმა მოთამაშეებს...

– რა გაგვიწყალე გული, რა გინდა, აღარ იტყვი?! რას დახეტიან ამხელა კაცი, ამ სიცივეში... ხომ არ გინდა რაიმე „აიკიდო“?! თქვა ერთ-ერთმა გამყიდველმა ისე, რომ ვანოსთვის არც შეუხედავს და არც მისაღმებაზე უპასუხია...

ვანომ ვეღარ მოითმინა და უხეშად მიმართა მათ:

– მომაქცევთ თუ არა ყურადღებას, რას ჰგავს თქვენი საქციელი, სად გაგონილა ასეთი მოქცევა?!

– თუ არ მოგწონს, სხვაგან წადი და იქ შეიძინე, რაც გსურს...

უხეშად შეეკამათა ერთ-ერთი გამყიდველთაგანი და განაგრძო თამაში... მეორემ კი, ისე რომ თავი არ აუწევია, ჰკითხა:

– რა გინდა, კაცო, რას შემოგვიჩნდი?..

– ერთი ტომარა წებოცემენტი მინდა, რა ღირს?..

– მიდი ახლოს და წაიკითხე, ზედ აწერია ფასი.
 – სად მივიდე, სად ალაგია?!
 – შენ რაა, ბრმაცა ხარ და ყრუც?!
 – როგორ ბედავთ, თქვე თავხედებო, პაპათქვენის
 ასაკის ადამიანის აბუჩად აგდებას... ვინ გასწავლათ
 ამგვარი მოპყრობა... მოვა დრო, გაიგებთ ვინცა ვარ და
 სანანებლად გაგიხდებით საქმე...

სოქვა გამწარებულმა ვანომ და სწრაფი ნაბიჯებით
 გაეარდა გარეთ. ფიქრში იყო ჩაფლული – კიდევ კარ-
 გი, რომ ნაცნობი არავინ შემოსულა მაღაზიაში, ხომ
 შევრცხვებოდი საშვილიშვილოდო...

ერთი სული ჰქონდა, მალე მისულიყო სახლში და
 დაწყნარებულიყო...

მიდიოდა კი არა და... მიძუნძულებდა... სირცხვილის-
 გან იწვოდა... თავს შეურაცხყოფილად გრძნობდა ახალ-
 გაზრდების მხრიდან გამოჩენილი „მომსახურებით“...
 ფიქრში ჩაფლულს და თითქმის სირბილით მიმავალს,
 მუხლებმა უმტყუნა, ორივე ფეხი მოუცურდა, წაიქცა

ზურგით და კეფა დასცხო ტროტუარის ბასრწახნაგიან ბორდიურს...

შემოეხვივნენ ქუჩაში მყოფნი, გამოიძახეს სასწრაფო დახმარების ბრიგადაც, მაგრამ ამოდ... მისი გადარჩენა ვეღარ შეძლეს... გლოვამ მოიცვა სრულიად დაბა, ყველამ გუელთან ახლოს მიიტანა მომხდარი ტრაგედია...

დაკრძალვის მთელ პროცედურას ხელმძღვანელობდა ამერიკიდან ჩამოსული უფროსი შვილიშვილი, რომელიც საფლავის მოწესრიგებამდე დარჩა მშობლიურ დაბაში.

მოეწონა ხელოსნის ნამუშევარი და სთხოვა:

– იქნებ პატარა სალოცავი და სანთლის დასანთები დეკორატიული კუთხეც მოაწყო.

– კი ბატონო, არ არის რთული საქმეო, ორ დღეში მაგასაც ჩაგაბარებთ, ისეთი იქნება, თქვენ რომ მოგეწონებათ...

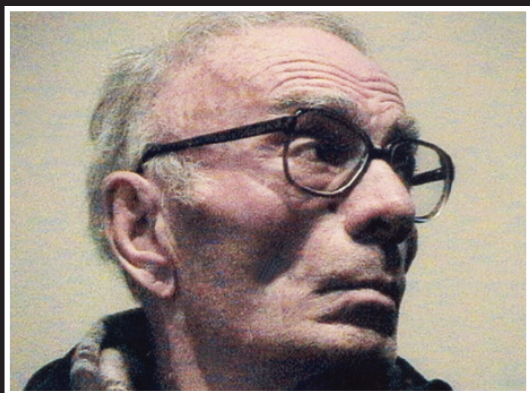
– დამატებით რა არის საჭიროო. იკითხა ვანოს უფროსმა შვილიშვილმა.

– ბევრი არაფერი... ვანოს თითქოს გული უგებდაო, ყველაფერი საკმაოდ მოუმარაგებიაო... ერთი ტომარა წებოცემენტი დამჭირდება... ეგ არის და ეგ... უპასუხა ხელოსანმა.

შვილიშვილმა, გულის სიდრმეში, უცნაური ტკივილი იგრძნო.

სარჩევი

წინათქმა.....	3
მართვების კვარტეტი	4
მეტამორფოზის დინამიკა	11
კოდირებული კონიაკი	21
უნიკალური ნიკაპი	31
აუტი კედლიდან.....	34
ერთი ერეკლე და თერთმეტი ირაკლი	39
ბელა, იულონი და	45
ჭოჭელი.....	45
„ბღუჯა“	48
ბოროტი მეზობელი	57
„ყანყრატო“	63
ყანწით მოძებნილი.....	66
ვაი და ვუი	73
ეგ უკვე მოხდა, „ქაბატოჯან“	76
იმიტირებული სასაფლაო.....	81
თუში გოგოს „ჩითები“	84
ყაჩაღები.....	95
დღეში ერთი, თვეში ორი.....	100
ჩაეძინა.....	104
ზალა და აუზი.....	108
ორიენტირი.....	114
2222	118
ფეხი ფეხზე.....	124
ტაბურეტი	128
ჩევეა.....	137
„სხვენა“	140
ერთი ტომარა წებოცემენტი	144

ვახტანგ ჭანკოტაძე დაიბადა ქ. თელავში 1933 წელს. აქვე დაამთავრა ვაჟთა მეორე საშუალო სკოლა ოქროს მედლით.

თბილისის უნივერსიტეტის (მექანიკა-მათემატიკის ფაკულტეტი) დამთავრების შემდეგ მუშაობდა ქ. გორის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში სხვადასხვა თანამდებობებზე (ლაბორანტიდან სწავლულ მდივნამდე), ასევე რამდენიმე სამრეწველო ორგანიზაციის ხელმძღვანელად.

ტექნიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, გორის საბატოო მოქალაქე, საქართველოს მწერალთა შემოქმედებითი კავშირის წევრი, ღირსების მედლის კავალერი, აკაკი წერეთლის პრემიის ლაურეატი. ავტორია ათეულობით სამეცნიერო შრომისა და გამოგონების, ასევე ოთხასამდე პუბლიცისტური წერილის. გამოცემული აქვს 50-ზე მეტი წიგნი ლიტერატურის სხვადასხვა ჟანრში